DIARI CATALÀ
DE
Avisos, Noticies y Anuncis

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Barcelona { Edició vespre 1 pies. mes
Edició matí. . 1 » »
Espanya . . . . . 4'50 pies. trim.
Unió postal. . . . . 9 » »
Paquet de 50 números. . 50 cèntims.

La Veu de Catalunya

5 cent.

Redacció y Administració:
Carrer d'Escudellers, 10 bis, entressol
(PROP DE LA RAMBLA)
IMPREMPTA:
Escudellers, 10 bis, baixos
Telèfon 184

Anuncis, esquelas, comunicats, y reclams a preus convencionals. Para la edició del vespre s'admeten esquelas mortuorias fins a les sis de la tarda. Para l'edició del matí, fins a les tres de la matinada.

Any XXII núm. 4,856 — Barcelona: Dijous 14 de novembre de 1912 — Edició del MATÍ

SANT DEL DIA: Sants Josafat y Ibaci, bs. y mrs.
Sant de dema: St. Eugeni I, arq., mr.—**Quarante Hores:** A la iglesia de Ntra. Sra. d'Infants Orfens.—Horas d'exposició: De les vuit del matí a les sis de la tarda.—**Demà:** A la mateixa iglesia.—**Cort de Maria:** Ntra. Sra. dels Dolors, a St. Cugat.—**Dimarts:** Ntra. Sra. del Tránsito, a Sta. Agata, a Sta. Marta del Mar.—**Missa d'avuy:** St. Josafat, bis. y mr., c. vermell.—**La de dema:** Sta. Gertrudis, verge, c. blanch.—**Adoració nocturna:** Dissapte, dia 16. Torn de Sant Miquel Arcangel.

Observatori Meteorològich de la Universitat.—Director: E. Alcobé.—13 de novembre
HORES D'OBSERVACIÓ: 9 matí y 4 tarda.—Barómetre a 0'00 al nivell del mar: 763'9; 764'4.—Temperatures: Máxima, 16'6 sol; 14'0 ombra.—Mínima: 4'8 ombra; 9'8 reflector.—Temperatura a la ombra: 9'0; 10'2.—Pluja a les 24 horas: 00'03.—Aigua evaporada en milímetres: 4'2.—Graus d'humitat: 71; 85.—Direcció del vent: ONO; NE.—Velocitat del vent: 513 km.—Estat del cel: nuvolós.—Núvols. Classes: C.; K.—Centitat: 0'5; 0'4.
Sortida del sol: 6'37 — Posta: 4'31. — Sortida de la lluna: 1'13 m. — Posta: 9'45 t.

D.ª María Clapés y Clapés

viuda de don Bartomeu Coma

morí ahir cristianament en la vila de Granollers

(A. C. S.)

Els seus afligits fills Joan, Mercè y Joseph, fills polítichs donya María Lleval y don Fructuós Puissa (ausent), nets y demés parents, preguen als seus amichs y coneguts la tinguin present en llurs oracions y se serveixin assistir al enterro que tindrà lloch avuy dijous, a dos quarts de quatre de la tarda, pera acompanyar el cadavre desde la casa mortuoria, Plaça de Perpinyà, número 3, al Cementiri d'aquesta vila.

Granollers 14 novembre 1912

Totes les misses que's resarán demá, divendres, día 15 del corrent, en les iglesies parroquials de Nostra Senyora de Betlhém, Sant Francisco de Paula y Sant Joan d'Horta, serán aplicades en sufragi de l'ánima de

D.ª DOLORS DE ORIOLA-CORTADA

viuda de Borinaga

que morí a Barcelona a 15 de novembre de 1911

(A. C. S.)

La seva filla (ausent), germans, germans polítichs, nebots, cosins y demés parents, al recordar als seus amichs y coneguts tan sentida pèrdua, els preguen li dediquin un recort en les seves oracions y l'assistencia an alguna de dites misses.

No's convida particularment.

Enofosforina Serra
Tònich reconstituyent. REMINERALITSANT. Torna la robustesa, l'alegria, la vitalitat y totes les forces perdudes ja sigui per un excessiu treball mental o bé per altres causes. — A. Serra.—Pelayo, 9

ESTUFES de totes classes. Novetat y economia. CHOUBESKIS a corrent d'aire.
MAGATZEMS DE FERRETERIA Y BATERIA DE CUINA DE
Fill d'Ignasi Damians
DESPATX: CARRER D'ESCUDELLERS, números 24, 26 y 28
Tallers: Carrera d'Urgell, Provença y Borrell

J. Marsans Rof y Fills
Valors, Cupons, Giros, Cambi de Monedes, Comptes corrents, Viatges
(RAMBLA CANALETES, 2)

PELLETERIA LA SIBERIA
Rambla Catalunya, 15 y Corts, 624. Teléf. 1571 (devant monument Güell)
Immens assortit en tota classe de confeccions en pells de:
MARTES. - REMARDS. - XINXILLES. - NUTRIES. - ARMINIS. - SKUNGS, etc., etc.
Preu fixe. On parle français

ANÓNIMA CLAUDIO DURAN
Construccions MONIER
Ronda Sant Pere, 44, baixos

Sostres de **CIMENT ARMAT** ab revoltons de guix
Patent núm. 51.570. — Economía, resistencia, depressa en construir Dipósits. Canonades, Ponts, Edificis industrials y tota mena de construccions ab ciment armat

Futurs de cotó A. Gabarró García, — Lauria, 33. Teléfon 2.691. S'executen ordres als mercats de Liverpool, Nova-York y Nova Orleans. — Demanin follet explicativo y detalls

Tusquets y C.ª S. en C. Banca Borra.
Valors y cupons.—Rambla del Centre, 9

E. Prat de la Riba
La Nacionalitat Catalana
SEGONA EDICIÓ
Un vol. de 152 pág., de 20 × 13 cm., en excelent paper vergé
Edició popular: 50 cts.
Ab cobertes a dues tintes y el retrat de l'autor: 1 pta.
DE VENDA EN LLIBRERIES Y KIOSCOS
DIPÓSIT EN AQUESTA ADMINISTRACIÓ

Qui tingui tos
que prengui l'antiga y acreditada **pasta pectoral del Doctor Andreu.**
Demanis a les farmacies

ESTOMACAL
Con el Elixir Saiz de Carlos
se curan las enfermedades del estómago é intestinos, aunque tengan 30 años de antigüedad y no se hayan aliviado con otros medicamentos. Cura las acedías, dolor y ardor de estómago, los vómitos, vértigo estomacal, dispepsia, indigestiones, dilatación y úlcera del estómago, hipercloruria, neurastenia gástrica, flatulencia, cólicos,
DIARREAS
disentería, la fetidez de las deposiciones, el malestar y los gases. Es un poderoso vigorizador y antiséptico gastro-intestinal. Los niños padecen con frecuencia diarreas más ó menos graves que se curan, incluso en la época del destete y dentición, hasta el punto de restituir á la vida á enfermos irremisiblemente perdidos. Lo recetan los medicos.
De venta en las principales farmacias del mundo y Serrano, 30, MADRID
Se remite folleto á quien lo pida.

ENFERMEDADES DE LA NIÑEZ
Cuando un niño llora sin causa aparente casi siempre es señal de que el niño está delicado. En tal caso no hay nada mejor que la Emulsión Scott, remedio que ha alcanzado una reputación como ningún otro para curar en casos de:
RAQUITISMO, DEBILIDAD GENERAL, ESCRÓFULA, BRONQUITIS y AFECCIONES DEL PECHO Y DE LA GARGANTA.
La Emulsión Scott es una combinación del aceite de hígado de bacalao más refinado con hipofosfitos de calidad inmejorable. Los niños la piden á gritos!! Los médicos la recomiendan. Las madres ponderan su eficacia. Por lo tanto insístase pidiendo la auténtica
EMULSIÓN SCOTT

"Mi hijo Alfonso de 4 años de edad estaba anémico y extenuado, pero con el empleo de la Emulsión Scott, su temperamento ha cambiado radicalmente y se ha convertido en un niño lleno de vida, con buen color, inmejorable apetito y digiere facilmente los alimentos."
Madrid 6 Febrero 1912. Concepción García Silverde Calle Segovia No. 27.
Una muestra gratis le será enviada por D. Carlos Marés, Calle de Valencia, 333, Barcelona á cambio de 75 cts. en sellos para el franqueo.

Assamblea d'Econòmiques

Sessió inaugural

La sessió inaugural se va celebrar dimars, a dos quarts de dotze del matí, al sumptuós saló d'actes de la Cambra de Comers, en el primer pis de la Llotja de Mar.

Presidía, per delegació del Rey, el senyor Sánchez Anido, governador civil, acompanyat del senyor marquès de Camps, l'alcalde, Cabo en representació del president de la Diputació, representants del senyor Bisbe, capità general, presidents de les Audiencies, fiscal y delegat d'Hisenda.

Hi assistiren representacions de les principals associacions barcelonines.

El secretari general, senyor López Picó, llegí una ben escrita Memoria ressenyant els treballs d'organització de l'Assamblea. El canonge Dr. Fardiel, representant de l'Econòmica de Saragossa, dirigí una salutació a tots els assambleistes, y recordà que a Saragossa s'hi celebrà la primera Assamblea. Don Carles Rivero, representant de la de Madrid, manifestà que confiava molt en els resultats dels acorts de l'Assamblea en bé del país.

El senyor marquès de Camps, president de l'Assamblea, parlant en llengua catalana, va dir que li era molt grat saludar en nostra llengua als representants de les demés Econòmiques. Agraí al comte de Lavern la cessió del local de la Cambra de Comers pera celebrarhi les sessions de l'Assamblea, y donà les gracies a les autoritats per sa assistencia y especialment al governador que representava al Rey.

Y després, parlant en castellà, digué que a Saragossa hi celebraren la primera Assamblea y a Madrid la segona, que un ex-president, don Ferràn Delàs, anys enrera ja tenía projectada una reunió de totes les Econòmiques al cumplirse'l centenari de sa fundació.

Remarcà que a l'Econòmica no hi domina cap espérit partidista y sols se treballa pera'l bé del país. Glosà el programa de l'Assamblea, parlant de cada un dels temes, y acabà saludant coralment a tots els qui assistien al acte.

L'alcalde senyor Sostres també saludà als assambleistes y's felicità de que haguessin triat la ciutat de Barcelona pera celebrarhi la tercera Assamblea en la qual s'hi estrenyaràn més els llassos d'afecte entre les regions espanyoles. Els desitjà que la estada a Barcelona els fós ben grata.

El governador, senyor Sànchez Anido, manifestà que tenía l'alt honor de representar a S. M. el Rey. Saludà a tots els que venien a laborar pel progrés d'Espanya, en nom del Rey, del Govern y propi, y declarà oberta l'Assamblea.

Tots els oradors foren molt aplaudits.

***

A dos quarts de cinch de la tarda, en el mateix local, s'hi reuniren les seccions II, III, IV y V.

Tantost reunides, se va donar noticia de l'assessinat del president del Consell de ministres, y després de sentides paraules de condol y d'execració per tan abominable crim, se va suspendre per breus moments, anant una comissió de la taula presidencial de l'Assamblea, composta dels senyors marquès de Camps, Soler y March y Agell, a visitar al governador pera donar el pèsam y protestar del crim.

La secció segona té per president honorari a don Narcís Verdaguer y Callís, ex-president de l'Econòmica de Barcelona. President efectiu, senyor Labra, de León; vis-president, don Jesús Sánchez Diezma, de Granada; don Marià González Bartolomé, de Segovia; don Joseph M. Bofill, de Barcelona, y secretaris: don Cristòfol Martinez García, de Lorca; don Blay Sorribes, de Girona, y don Cebrià Pagès, de Barcelona.

Un dels ponents, don Candi Closa, va llegir son treball «Estudi del Municipi agrícol o rural en sos variats aspectes», donant proves de lo molt que domina aquest tema.

El senyor Bartrina va discutir quelcom de lo manifestat pel ponent y posats d'acort, redactaren noves conclusions definitives.

La secció III, «Beneficencia», té per president honorari a don Narcís Pla y Deniel, ex-president de l'Econòmica de Barcelona. President efectiu, don Alfred Heraso, de la de Sevilla. Vis-presidents: don Francisco de P. Vergés, de Barcelona; doctor don Antoni Alcover, de Palma de Mallorca; don Lluis M. Vidal, de Cartagena; y secretaris, representants de Cadiz, La Palma y el doctor Pedrals, de Barcelona.

Don Ramon Albó llegí un treball sobre «Acció social de la Beneficencia», que es molt notable. Prengueren part en la discusió varis assambleistes, aportant a la mateixa interessantíssimes opinions. Avuy, dimecres, seguirà la discusió.

Entre'ls concurrents hi havía'l senyor Rodriguez de Cepeda, senador per l'Econòmica valenciana.

La Secció IV, «Instrucció», té per president honorari a don Joseph Pella y Forgas, ex-presidents de la de Barcelona. President efectiu, doctor don Florenci Jardiel, de Saragossa. Vispresidents: don Francisco Díaz Plaza, de Málaga; don Simó Mellado Bentez, de Lorca; don Vicens Moragas, de Barcelona. Secretaris: don Joseph M. Carrau Juan, de Valencia; don Marcelí Graells, de Reus, y don Jaume Massó y Torrents, de Barcelona.

Don Joseph Agell va llegir el treball de la ponencia, que forma ab don Enrich Sardà, sobre'l tema «Organisació de l'ensenyança secundaria», treball molt important. Intervingueren en la discusió els Srs. González Prats, Riquelme y Graells y en ella's suscità la qüestió relativa a l'importancia de's idiomes clàssichs y moderns; y no havent-se acabat, seguirà en la sessió d'avuy.

La secció V, «Relacions exteriors», té per president honorari a don Lluís Ferrer-Vidal, ex-president de la de Barcelona. President efectiu, don Carles Ribero, de la de Madrid; vis-presidents: don Mariàn Granados Campos, de Soria; un delegat de Terol y el comte de Figols, de Barcelona; secretaris: don Julià Palomo, de Mérida, don Manuel García Blanco, de Santiago, y don Pere Serra, de Barcelona.

Don Frederich Rahola, ab la competencia que li es propia, desenrotllà'l tema «Necessitat d'una Banca propia». Se donà coneixement d'una adició presentada per don Francesch Mas. Intervingueren en la discusió els senyors Perpinyà y Menacho que, posats d'acort ab el ponent, redactaren noves conclusions.

Reunió de Seccions

Ab una gran concurrencia d'assambleistes, ahir a la tarda se reuniren les seccions I, II, III, IV y V.

Se constituí la secció I, pera tractar de l'«Organisació del sufragi», en la forma seguent:

President honorari, don Eduart Maluquer de Tirrell, ex-president de l'Econòmica de Barcelona. President efectiu, don Enrich Prat de la Riba; vis-presidents: don Anicet Ibrán, don Faust de Dalmases, de Cervera y Lleida; don Rossend Menta, de Barcelona. Secretaris: d'acta: Don Carles Jordà, de Figueres; don Andreu Benito Gacedo, de Liébana y don Joaquim M. de Nadal, de Barcelona.

El ponent don Lluís Duràn y Ventosa parlant en català y ab una justesa de paraula y gran claretat de concepte (elogiats per tots els assambleistes), va disertar llarga estona sobre'l tema «Sufragi universal. ¿Es definitiva la forma del seu actual exercici a Espanya?»

Defensà les conclusions de la ponencia: de que no pot considerarse com a definitiva la forma del actual exercici del sufragi universal a Espanya; de que grans formacions socials que s'oviren y l'influencia de doctrines que avuy no pesen prou, determinaràn temps a venir ampliacions trascendentals del dret de sufragi, suprimint la limitació del sexe (donant vot en funcions administratives y eleccions municipals, a la dona viuda o soltera que administri sos bens o industrial, avençant la major edat, fent menys inflexible l'exigencia de la ciutadania espanyola en les eleccions administratives, o'l vot prural, o per agrupacions corporatives.

Considerà que avuy la opinió espanyola no està preparada pera reformes tan importants; que cal seguir ab «statu-quo» ab algunes reformes, entre les quals hi cabría un assaig del principi de la representació proporcional a les eleccions en les grans circunscripcions, completant ab el medi de reconèixer a tota agrupació política una força proporcionada a la voluntat expressada dels electors, el principi de la representació de les minorfes que fou, en son dia, un gran progrés, però que es avuy insuficient.

Intervingueren en la discusió els senyors Vergés, Menta y Dalmases (F.), aprovantse les conclusions. Cal esmentar que tots aquests senyors que començaren parlant en castellà, acabaren per enrahonar ab llur llengua natural.

En la secció II, «Hisendes Municipals», el ponent don Francesch Bartrina hi descapdellà son tema «Vida econòmica de les petites ciutats», fentho ab gran lluidesa y aportant una munió de datos força interessants. Digué que calía proporcionaleshi una major intensitat, folgura y autonomía, en sa vida econòmica; reformar el sistema tributari orientantse cap a la contribució directa pera formar l'Hisenda Municipal; la formació de mancomunitats municipals pera la creació y explotació dels serveys públichs; reconeixement de la personalitat jurídica dels municipis; conreuar, ab l'acció oficial, l'especialisació característica de les fonts de treball, industrial agrícol o comercial, de cada poble, que per son arrelament local y reconegut perfeccionament s'imposi a la especulació; conreuar l'instalació de Caixes d'Estalvis, Sindicats, Societats per accions, Cooperatives, etc.

Van pendre part en la discusió els senyors Soler y March, Closa, marquès de Camps, y el senyor Sánchez Diezma, que presidía.

En la secció IV, «Instrucció», se tractà del tema «Organisació de l'ensenyança secundaria», de la ponencia de don J. Agell y don Enrich Jardí, donant un complet programa d'assignatures, l'ordre d'estudiarles y dies y hores d'estudi.

Hi hagué gran discusió, intervenihthi els senyors Gonzalez Prats, Fuster, Mundi, Crusat, Casero, Riquelme, Bastinos, Sanmartin y altres, quedant aprovades les conclusions ab una petita adició (aumentar un curs l'ensenyança del anglès), proposada pel senyor Díaz Plaza y acceptada per la ponencia.

En la secció quinta, «Relacions exteriors», seguiren la discusió de temes. Don Francesch Mas descapdellà sa ponencia: «Establiment de dos periodes de l'any de compra-venda, baix exposició àmplia de mostruaris adaptant el tipu de les fires de Leipzig».

Digué que les «Fires de mostruaris de Barcelona» s'haurien de celebrar deu dies de maig y deu de novembre; s'hauría d'acreditar el caràcter d'industrial o gran comisionista pera concorrer-hi; ferhi sols vendes al engròs; no permetre, sens permís, la copia de cap producte exposat; destinar els productes de la Fira a la major publicitat de les mateixes; fer sa organisació un comitè de delegats de les principals corporacions; pagar els expositors una petita quota d'inscripció y lloguer de local; no cobrarse rès per les vendes que's fassin (sols se permetrà les al engròs); imposar una petita quota d'entrada al públich; gestionar la franquicia temporal de duanes y rebaixes de transport y invitar a que'ls expositors fassin algunes donacions al Museu Comercial.

Intervingueren en la discusió els senyors Rahola (F.), García-Blanco, de Santiago, y foron aprovades les conclusions. S'acordà que avuy segueixa la discusió dels demés temes.

***

Avuy, a les nou del matí, varis assambleistes y alguns representants de la premsa, aniràn a fer una visita al Montserrat. Estaràn de tornada a les quatre, pera assistir a la reunió de seccions que's farà al mateix lloch y hora dels demés dies, pera seguir la discusió dels temes pendents.

LICEU

«Otello» ha sigut la tercera obra que ha posat la direcció en la present temporada, y potser la que, en conjunt, ha anat més justa. Aquesta devía seguir immediatament al «Siegfried», però, ab el cambi d'un dels artistes que degué substituirse, passà al tercer lloch.

Dos personatges hi estaven perfectament en sa plaça: la senyora Agostinelle y el senyor Viglione. La sopràn, ab sa veu de timbre agradable y estensa, fou una bona interpretadora de «Desdèmona», sense exageracions dramàtiques, feu ressaltar l'interessant figura de la malaventurada dama, donant a certs passatges una vera expressió, cantant-ne d'altres ab suma delicadesa, com l'últim acte, per exemple, que li valgué un aplaudiment general.

Al bariton Viglione, qui debutava ahi la part de «Yago», no l'havíem vist encara per la nostra escena, y es en tot un notable artista. La veu es fresca y potenta, ajudantlo una figura noble de fàcil posa; si guanyava un xich més l'actor, sería dels cantants que fan cartell. Avuy, ab tot, com diem, es una bella adquisició pera l'Empresa, que no s'equivocà donantlo com a bò pera'l «Yago» que escoltàrem. El públich totseguit ponegué les seves excelents condicions y no li regatejà sa estima durant tota la nit.

En Colassa, que havíem sentit fa alguns anys en altre teatre de Barcelona, no'ns ha dit ara grans coses més que llavores, procurant discretament posarse al costat dels altres.

El mestre Falconi estigué bé en la direcció, essent cridat a l'escenari junt ab els esmentats artistes, senyors Gallofre, Giralt y demés que l'ajudaren.—U.

Lo dels estudiants

Convocats per la comissió de pares, se reuniren ans d'ahir tarda, a l'Associació d'Enginyers Industrials, nombrosos individus interessats en la solució del plet que sostenen, y després de llarga discusió se prengueren els següents acorts:

Primer. Donar un vot de gracies a la Diputació de Barcelona y al Ajuntament, per la bona acullida que han dispensat a les justes peticions dels alumnes y per son oferiment de pendre'l plet pel seu compte, gestionantlo oficialment desde'l moment que s'hagi restablert la normalitat escolar.

Segón. Aprovar l'actitut de la comissió mixta, acceptant la garantía de les citades corporacions, y recomanant la entrada dels alumnes a classe, baix dita garantía, sempre que'ls alumnes trobin la forma de poderho verificar, d'acort ab les Escoles de Madrid y Bilbao; aixís com haver vist ab gust l'acceptació, en principi, de dita garantía, pels escolars de Barcelona; y

Tercer. En virtut del desgraciat accidental de que ha sigut víctima el president del Consell, els pares de familia encomanen als alumnes que activin una inteligencia ab els seus companys de Madrid y Bilbao pera'l cumplíment del acort anterior, entenent que això no significa que renunciin a les seves reivindicacions, sinó que les mantenen, cessant en la seva actitut actual, fentse càrrech de la dificultat de que es resolgui ab urgencia aquest problema, en les actuals circunstancies.

La comissió d'estudiants va comunicar dits acorts als seus companys de Madrid y Bilbao, per si prestaran llur assentiment.

L'assessinat den Canalejas

Al Dia

L'assessinat den Canalejas

L'assessí era representatiu: el seu braç no ha obeit a pensament particular, a venjansa personal. Y representatiu ha sigut el crim. Les bales del browning no han anat contra el pobre Canalejas, han anat contra el president del Consell de ministres, contra el representant del poder, de la llei, de la societat. Així l'assessinat den Cánovas, així la revolta de juliol y la de setembre y així totes les perturbacions que desde fa anys agiten el país.

Propietat, industria, comerç, poder, llei, autoritat, vos heu de sen ir les bales en vostre cos. Y ara, seguin indiferents unes voltes, sentimentals, al res; cobarts y egoistes sempre mentres no vos toquin personalment: caveu la vostra fóssa.

Es hora de pensar que certes tolerancies no poden tenirse. Y es hora, sobre tot, d'una actuació social y política estrictament legal y sempre justiciera, de enfortiment del poder, de l'autoritat, de la llei.

***

L'autoritat parlamentaria del senyor Canalejas, la confiança que ab ell tenía la Corona, cada dia més ferma y més fetamentada, y una orientació ben manifesta cap al cumpliment dels devers d'un home d'Estat, feyen del ilustre assessinat el nexe, la força del partit liberal. El senyor Canalejas no té hereu polítich. Cap dels quefes de grupu poc substituirlo; el partit liberal es mort. Veusaquí el problema greu que planteja a la Monarquía l'assessinat del senyor Canalejas.

Grupus y grupets aturaràn uns dies, els del sentiment, del respecte al mort, de l'atuiment que'l crim ha produït ses lluites y ses escomeses; la conciencia del dever els portarà en pau, a l'aprovació dels presupostos, però després... després tornaràn les baralles y reviuràn rivalitats y ambicions que no hi haurà força ni autoritat pera resoldre.

Però la Monarquía no poc viure ab un partit sol; el regisme polítich d'Espanya necessita dos partits. Haurà arribat el moment de procurar la formació d'una força política que respongui a les necessitats de les reformes progressives que Espanya necessita?

Qui sab!; mes no es hora encara de parlarne. Cal, de moment, resoldre'l conflicte que ha plantejat el crim execrable de que ha sigut víctima el senyor Canalejas.

***

Y ¿còm resoldre'l?

S'han d'aprovar, indefectiblement, els presupostos; s'ha d'aprovar el tractat ab França; hi hà altres problemes vitals sotmesos a la discusió de les Corts. Poser la millor solució fóra que'l senyor García Prieto acabés les tasques comensades, allunyant tota crisis total o parcial, fins a darrers d'any. Si les dissidencies liberals perturbaven la tasca, no ha de faltarli al ministeri l'ausili dels conservadors, dels regionalistes, dels integristes, dels carlins mateixos y d'alguns republicans pera acabar l'obra llegislativa.

Però ¿y després? Cap dels homes del partit liberal voldrà ni podrà formar ministeri sense'l Decret de disolució de Corts. ¿Qui dels prohoms liberals té la confiança de la Corona pera lograrho? ¿El comte de Romanones? ¿En Moret? ¿En Montero Ríos? Es molt difícil y exposat assegurarho, ni pensarho. ¿Es hora de que tornin al poder els conservadors? Ells mateixos, els qui tenen conciencia de la situació d'Espanya, ne dubten. ¿Pot venir un Gabinet dels que se'n diuen de força? May.

La solució del problema polítich es ben difícil y cal que'l Poder moderador s'hi pensi ben bé abans de resoldre'l.

Les probabilitats, son, però, a favor d'un Gabinet conservador, així que'ls presupostos y el tractat ab França s'hagin aprovat.

***

Y el problema de Catalunya, ¿còm queda?

Vol una mica d'espay el parlarne: ho farem demà.

POL.

GLOSARI

***

Aquest polítich ens donava, de tant en tant, la sospita que dins ell no havía mort del tot el poeta, l'ingenuu trovador llemosí, de qui un dia exhumàrem, com a document curiós, una composició oblidada, escrita damunt l'album d'una reina de Jocs Florals... Diu que a voltes, darrera un grave y gran discurs, plavía a don Joseph Canalejas, ja ministre, ja president y tot, dels ministres, sortir als passadissos de la Cambra, y llençarse, com una criatura, a quatre saltets y un giravolt: això era el poeta amagat a dintre, que, en son dormir, havía fet una estrenitut—y com una estirada de desentumiment—com si anés a despertar.

Hauría fet de bon tenir a la vora l'home pera treballar en el possible desvetllament del poeta. Aleshores potser hauríem vist en la política espanyola quelcom de gran.—Aquesta adopció franca y enèrgica del projecte de Mancomunitats pel President del Consell, ¿no representa ja en ell un moviment de natura essencialment poètica? Confessem que aital adopció y sa manera a tots ens sorprengueren una mica al principi; y que sense la existencia de un factor, d'ordre no purament lògich, ni purament pràctich, s'explicarien ab dificultat. Fou el poeta, llavores, no solament l'estadista, qui ho vegé clar, y ab una notable independencia respecte l'ambient.

Y, després, en tot son temps de governant, aquesta gracia inteligenta de llevantí, aquesta joventut, ensemps treballadora y bromista, aquesta frescor, aquesta claretat, aquest aire de scherzos, acompanyant les bones fortunes!... —Quan ara de poch, el senyor Canalejas, tot un President del Consell de ministres, prengué la ploma de periodista, pera defensar, en una sèrie de brillants articles, damunt «El Diario Universal», el projecte de Mancomunitats ,y, en general la gestió del Govern, alguns publicistes extrangers, M. Joseph Reinach, entre altres, no sataigueren cantar la seva admiració.—«Heusaquí, me deya jo al veure això, un polítich nostre qui treballa y qui juga». Y un polítich qui treballa y qui juga, ja està prou a la vora d'ésser «l'Home qui Treballa y qui Juga», es a dir, l'home complet.

XENIUS.

Coincidencies

«La Publicidad» ens malparla avuy perque en el nostre article comentari de l'assessinat del senyor Canalejas relacionàvem l'abominable crim ab l'acte de glorificació de la memoria den Ferrer celebrat diumenge a Madrid.

Nosaltres ens reduïem a senyalar una coincidencia significativa y prou; però «La Publicidad» fa més, y en l'article de fons del mateix número hom ens malparla pel nostre article, diu que l'assessí den Canalejas pot classificarse entre la mena d'elements a que pertanyía.

EN MORRAL.

El darrerple predecre den Ferrer.

den Ferrer.

INFORMACIÓ

De Madrid

(PER TELEFON)

Els canalejistes

Madrid, 13, 10 matí.

Pera aquesta tarda, a les sis, s'anuncia una reunió de canalejistes pera veure'l rumbo que han de prendre en la política.

Al voltant del càdavre

A les set s'ha donat de nou entrada al públich en el Congrés.

La gent esperava impacienta, desde les 5 del matí, formant compacta cúa que en alguns moments ha arribat fins al carrer de Alcalá.

Gent de totes classes y condicions socials desfilaven respectuosament devant del cadavre del president.

En quatre altars se celebraven misses.

Fins prop les tres de aquesta matinada ha continuat també desfilant públich, entre'l que hi havíen bastantes senyores y dones del poble que censuraven durament el crim.

Amichs polítchs, literats, prempsa, personal del Congrés y distingides personalitats han vetllat durant la nit al finat.

A dos quarts de deu del matí la viuda de don Lluis Canalejas, ab els seus fills, ha oït missa devant del cadavre.

La presencia d'aquestes persones ha causat fonda impresió.

En el cadavre se noten simptomes de descomposició ràpida.

Registrat com anarquista

Valladolid.—L'assessí del senyor Canalejas figurava en el registre del Govern civil com anarquista perillós.

Protesta dels carrilaires

Madrid 13, 2 tarda.

Una comissió de l'Associació d'empleats y obrers dels ferrocarrils d'Espanya ha anat a Governació aquest matí pera protestar de l'atentat y donar el pèsam al Govern.

El senyor Canalejas fou president d'aquesta Associació.

En García Prieto al Palau

A dos quarts d'onze ha arribat el senyor García Prieto a despatxar ab el Rey.

Li hem preguntat si hi hauria avuy noves consultes, manifestant que creya que nó.

Tan solament avuy confirmarà el Rey el nomenament de president al qui sía.

Li preguntàrem si se li confirmaría el nomenament de president, y contestà:

—Nó; no ho crech; joal menys no el vuy.

—¿Qui creu vostè que sigui?—li hem dit.

—¡Ah! això no ho sé; ja veurem.

Y s'ha despedit de nosaltres entrant en l'ascensor.

En Moret al Palau

A tres quarts d'onze ha arribat al Palau el senyor Moret, acompanyat de don Natali Rivas.

El senyor Moret no ha dit res al entrar, però don Natali Rivas ens ha dit que'l senyor Moret havía sigut cridat pel Rey pera les onze, y a n'això venía.

Encara que no ha dit res concretament, no obstant, hem previst que era pera nomenarlo president.

Lo que diu en García Prieto

Al sortir a les dotze el senyor García Prieto li hem preguntat si podía dir quelcom nou y ha dit que havía acudit a la crida del Rey.

Li preguntàrem si hi hauría alguna consulta més tart, y contestà:

—Jo crech que nó.

Y's dirigí al Congrés, perque a les onze's celebrava una missa de cos present a la que assistía el Govern en plè.

—¿Tindràn vostès alguna reunió abans o després de l'enterro?

—Me sembla que nó.

A les 11'10 ha tornat la Reina Victoria de la Casa de Camp.

Lo que diu en Moret.—Tot segueix igual.

A les 12'10 ha sortit del rey alcázar el senyor Moret, conversant ab els periodistes, limitantse a dir:

—No puch dirlos res.

—¿Li ha encarregat el Rey que formi Gabinet?

—Nó—contestà—; m'ha demanat infinitat de datos que jo li he donat y he exposats ab tota amplitut la meva opinió; y res més, senyors; per ara. Continua l'actual Govern.

Una persona de la intimitat del senyor Moret ens ha parlat després de la entrevista, que extractarem.

La entrevista del Rey y en Moret

Passa d'una hora ha estat el senyor Moret conferenciant ab el Rey.

Durant la conferencia sembla que'l Rey y el senyor Moret han tractat de la línia de conducta que han de seguir els partits governamentals y en especial el liberal ab les extremes esquerres, perque realment S. M. sembla que's mostra partidari d'alguna major severitat, dintre de la amplitut de criteri y de la llibertat que entèn necessaria.

La política d'atracció que ha seguit fins aquí el senyor Moret ab les forces anti-dinàstiques no creu el monarca que degui continuar sense modificacions molt essencials.

Ademés el Rey s'ha enterat detingudament de la constitució actual del Parlament y de les forces que l'integren y del camí que poden prendre'ls diferents grupus del partit liberal y la conveniencia de donarli una orientació definitiva.

Se creu que aprovats els presupstos y al quedar expedita la rera prerrogativa, se decidirà per un Gabinet que indubtablement presidirà el senyor Moret, pera no donar lloch a suspicacies ni a divergencies, perque es ell qui conserva el prestigi y la historia del partit.

També sembla que han parlat de la situació d'Espanya respecte al problema internacional, sobre lo qual el senyor Moret ha fet algunes observacions segons son lleal criteri pera continuar l'equilibri.

Tot indica que s'ha traçat una especie de programa pera'l pervindre del que serà principal factor el senyor Moret, y no sembla pas que pugui aprovats els presupostos, venir el partit conservador.

Aquesta es la impresió que hem tret de dita entrevista ab algunes persones molt allegades al senyor Moret.

El tractat ab França

Un periòdich d'aquest matí diu que'l Govern francès s'havía dirigit al espanyol, oferintse a rubricar el conveni franch-espanyol immediatament, arribant a assegurar que's firmaría aquest matí.

Ni en el ministeri d'Estat ni en la embaixada francesa's tenía noticia d'aquesta decisió del Govern francès.

Misses

Després de les nou del matí oiren separadament missa tots els ministres y els senyors Maura, Dato, comte de la Mortera, marquès de Valdeiglesias, capità general, Guillón y altres significades personalitats.

Impresions polítiques

Madrid, 13, 4'15 tarda.

Mentres s'organisa l'enterrament quelcom s'ha parlat de política, sovintejant les conferencies sobre la confirmació de la presidencia del Consell en el senyor García Prieto.

Per respecte uns, per quelcom de pudor altres, en general els elements de la majoría's mostraven un xich reservats pera donar sa opinió.

Un cop hagi quedat el cadavre del senyor Canalejas en la basílica d'Atocha, comensarà la guerra per l'anell d'Alexandre en la forma que es de presumir.

Els canalejistes se reuniràn després.

Part d'ells se mostren inclinats en favor den García Prieto; altres no oculten sa simpatía pel comte de Romanones.

De la entrevista del senyor Moret ab el Rey hi hà dúes versions: una la que ja hem donat de sos amichs més optimistes: firmat el tractat ab França s'encarregarà ell del poder.

Altra la de que el senyor Moret ha sigut desahuciat del Govern per la condició que posava pera pujar al poder: el Decret de disolució.

Corones

Son més de cent les corones que hi havía en la capella ardent: do Govern, Cambres, corporacions, empresas, amichs, amichs polítchs, societats, entitats, etc.

Sería interminable la enumeració de les persones que les han enviat; entre elles, Portela, Bonaventura Muñoz y la minoría regionalista.

Dia de dol

A les dúes han començat a tancar el comerç y establiments de totes classes, menys els cafès.

Ni en els dies més festius ofereix Madrid l'aspecte d'avuy.

De dúes a dos quarts de tres de la tarda enguí una espessa nevada.

El temps contribuex a donar major tristesa a l'aspecte que la población ofereix en aquests moments.

Les tropes.—Organisant l'enterro.

Les tropes comencen a cobrir la carrera.

Formen una secció del 10 muntat de artillería, els regiments del Rey y León, batallons de Wad-Ras y Segovia, regiment d'enginyers y batalló de ferrocarrils, regiments de Barbastro, Navas, Llerena, cavallería del Príncipe, guardia día civil, caçadors de Madrid, regiments de la Reina y llancers.

Els voltants del Congrés s'han vist desde les primeres hores de la tarda plens de gent.

A les dúes en punt se suspengué el desfilar de públich davant el cadavre.

El major del Congrés, després de retirar del cadavre'l collar de Carles III y la gran creu del Mèrit Militar, procedí a tancar el féretre, entregant la clau al president del Consell.

Durant tot el matí ha arribat a Madrid un gran nombre de comissions de provincies, entre elles dels Ajuntaments de Valencia y Alacant en corporació, ab maces.

El Congrés ha nomenat la següent comissió pera que figurés especialment en el dol: senyors García Vaso, Jimeno Vicente, Díaz Moreu, Ruiz Valarino, Jorro, Cierva, Alonso Bayon, Gayarre, Gallego, Argente, López Monis, Gomez de Laserna, García de la Loma, Gascon, Trenor y Peris Mencheta.

Donar noms dels diputats, senadors y personalitats que assisteixen a la fúnebre cerimonia seria interminable y exposat a omissions.

De Catalunya han arribat els senyors Ventosa, Milà y Sala.

Desde primera hora, en els passadissos del Congrés, atapaits de diputats, vegérem als senyors Cambó, Miró, Mayner, Giner de los Ríos, Roig y Bergadà, la plana major dels diputats republicans de tots matissos, el Govern en plè, d'uniforme, ex-ministres, ex-presidents del Consell y de les Cambres, ex-governadors, molts governadors de provincies expressament, y tot, en fi, lo que a Madrid constitueix força viva.

A tres quarts de tres era impossible donar un pas pels passadissos y escriptoris.

A dita hora han arribat comissions del exèrcit y armada y tot l'alt personal palatí.

Tots els ex-ministres vesteixen d'uniforme.

El Rey al Congrés

El Rey ha arribat al Congrés a les 2'30, entrant per la porta del carrer de Floridablanca.

Pel passadís de la ordre del día les nombroses persones que allí hi havía han aplaudit y victorejat al Rey, però aquest els ha pregat que paressin en les seves manifestacions d'entusiasme.

El Rey ha entrat en el saló de conferencies y després de parmanèixer pochs moments davant el cadàvre ha marxat al despatx del president de la Cambra, hont ha permanescut fins a la hora de posarse en marxa, acompanyat dels infants don Carles, don Ferran y don Lluis de Baviera, dels ex-presidents d'abdós cossos colegisladors y de les persones de son seguici.

L'enterro

A les tres de la tarda el president de la Cambra ha donat ordre de que no's permetès l'accés al Congrés, perque es materialment impossible donar un pas.

Entra la clerguecía de la parroquía de les Gerònimes ab creu alsada.

Se dona l'ordre de que s'organisi la comitiva y se comensen a treure les corones.

El cadavre es conduit a pès de braços fins a l'armó d'artillería pels senyors Quiróss, Gayarre, Esbri, Guillen y Sol, Raventós, Bosch, Armiñan y Soto Requera.

Darrera segueixen les nombroses comissions que hem esmentat y els cossos colegisladors.

Les cintes les porten els senyors Moret, Auñón, López Muoñz, Dato, Rodríguez Sampedro, y Díaz Cobeña.

En Pau Iglesias

Com nota sortint cal fer constar que en la comitiva fúnebre no hi hà figurat en Pau Iglesias.

En Cambó

El senyor Cambó ha oït una de les misses que s'han dit aquest matí a la capella ardent.

Declara un company den Pardiñas

Ben entrada la nit va comparèixer espontàniament a presencia del jutge especial un matrimoni, dient que desitjava fer importants revelacions.

S'anomena el matrimoni Emili Corona y Emilia Ferrer, viuen en el carrer de Carles Rubio, 3, quart. Ell es pintor decorador, natural de Saragoça.

L'Emili ha dit que coneixía al assessí feya molts anys, quan aquell en tenía 14 y treballaven junts de l'ofici, essent bons companys.

Després, ja de oficials ,se varen separar, allí mateix, a Saragoça, y l'Emili va venir a Madrid, ignorant el rumbo que va pendre aquell.

Varen passar molts anys sense saber rès del seu company, fins l'any passat que, sense previ avís, ni cap carta, se va presentar a sa casa, que es la que habita en l'actualitat.

En Pardiñas li parlà de la seva precaria situació y de lo difícil que li era trobar treball del seu ofici, no poguent per tant atendre a la seva subsistencia.

L'Emili, vivament interessat pel seu antich company, va parlar per ell a les obres del Hotel Palais, y va tenir la sort, al tornar a sa casa, de poguerli donar la grata notícia de que quedava admès en les obres.

Va treballar l'assessí durant algun temps en les obres del hotel y un día, sense despedirse, ni indicarli rès, va desaparèixer de sa casa, de la obra y de Madrid, sense que'n tingués notícia fins que desde París li va escriure una carta.

Després va rebre una postal desde Burdeus y ja no'n tornà a rebre noves notícies fins que'l diumenge últim se va presentar novament a sa casa.

Segons va dir en Manuel arribava a Madrid en una situació ben trista, lo qual feu que, commogut l'Emili li oferís sa casa, prometentli que parlaría ab el seu encarregat pera que li dongués treball a la obra, com ho va fer, obtenint del encarregat la promesa de colocarlo molt aviat, a qual efecte li va dir que li presentés precisament a la tarda del día en que en Pardiñas va cometre'l seu delicte.

El testimoni declarava tan emocionat que a vegades el plorar l'obligava a interrompre les seves manifestacions.

Digué que en Pardiñas no fumava, no tenía vicis; passava'l temps llegint molt, hora darrera hora; però jamay llegía rès de política, ni va expressar may el seu odi al senyor Canalejas, ni a cap altre home polítich.

Va dir que'l dilluns el passà en Manuel tranquilament y aliu matí va sortir de sa casa a les nou.

L'Emili va marxar al seu treball, ab intenció de portarlo a veure al seu encarregat després de dinar.

A la obra va sentir parlar del crim.

Va anar al seu domicili y en vista de que en Manuel no anava a dinar se n'ha anà sol, estranyat, però sense pensar que'l seu amich pogués ésser el criminal.

Ho va saber, al tornar a sa casa y llegir en un periòdich el nom del matador.

Allavors va pensar el matrimoni en comparèixer devant del jutge pera posarlo al corrent de tot.

Va afegir que en Pardiñas tenía una xicota a Burdeus, segons li va dir, y quan li preguntava per què no's casava deya que no li era possible atendre a les múltiples necessitats de la familia.

El jutge va fer al matrimoni moltes preguntes y va disposar que fos portada a la «Casa de Canònigos» una maleta, únich equipatge de l'assessí.

A la maleta no hi havía rès digne de interès.

Oberta a presencia del jutge y registrada escrupulosament, se va veure que hi havía un trajo de color fosch, varies prendes de roba interior y corbates, tot ell usat, y una brusa blanca de pintor, però neta.

Del poble de l'assessí

Saragoça.—Per notícies del Grado se tenen alguns detalls den Manuel Pardiñas.

Era neurastènich.

Quan va entrar en quinta era a França y al veure que en el sorteig li havía tocat un número baix, va marxar a Amèrica.

Tenía un altre germà a París.

De petit va estar a Bagneres, hont era pintor.

Després va venir a Saragoça y volía sentar plaça, però no tenía en regla els documents.

Va viure en companyía de un estudador, ocupantse en les obres del Café Modern.

Al acabar va marxar a San Sebastián y altres poblacions, però al veures sense treball y sense recursos a Burdeus va embarcar cap a la Havana, hont va viure quatre anys, marxant després als Estats Units, hont va emmalaltir, y va tornar a Espanya.

A Madrid hi va viure quatre mesos.

Se diu que fa quinze dies va estar a París, altres asseguren que va viure quatre anys a Saragoça.

També circula'l rumor de que en 1908 va matar a un amich seu al provar un revòlver.

Antecedents den Pardiñas

Osca.—A la inspecció de policía se han recullit els següents antecedents:

En Manuel Pardiñas havía nascut en el Grado, el primer de janer de 1880.

Era fill de Agustí y María.

Se dedicà al ofici de pintor decorador y ja desde molt jove expressà idees avançades en política.

Va anar a Burdeus en busca de treball y al poch temps va ser expulsat de França, per considerarlo la policía com anarquista perillós.

Va embarcar cap als Estats Units y va permanèixer a l'Tampa fins al janer de 1912, en que novament va tornar a Burdeus, hont va ser agafat.

Posat en llibertat el 19 de setembre últim, va anar cap a París.

La reclamació de Manuel Pardiñas se va rebre a Osca el 28 de setembre.

De Saragoça

Saragoça.—El Pardiñas va estar de aprenent en 1897 en un taller de pintor de Saragoça, del qual n'era propietari don Antoni Parejo.

Aquest, al veure l'afició den Pardiñas, el va matricular a la Escola de Arts y Oficis, a la que hi assistía ab molta puntualitat.

Fitxa de l'assessí

Valencia.—L'assessí den Canalejas estava fitxat en aquest Govern civil.

La fitxa diu així:

«Manuel Pardiñas, natural del Grado (Osca), pintor-revocador, anarquista convensut y perillós. Ha residit a Tampa y va venir a Europa en la primavera de 1912. Va estar a Espanya y creyentse vigilat va marxar a Burdeus, ahont fou detingut per infracció de la lley d'extrangería. Posat en llibertat, va marxar a París el 19 de setembre».

Qui era l'assessí

Bilbao.—Se coneixen alguns detalls de la estada del assessí den Canalejas, en aquesta ciutat.

Era un viciós, borratxo y jugador de ventatja. Tenía una amant que va portar de Saragossa, obligant a la mare y germana d'ella a que'l consideressin com de familia, amenassantles ab no donarlos diner pera poder menjar.

Proposició den Burell

L'ex-ministre lliberal senyor Burell va significar al Govern el seu desitg de que sigui presentada una proposició al Congrés pera que aquest dongui una pensió a la viuda y fills del senyor Canalejas, apart de la concessió de títuls nobiliaris an aquella ilustre dama y al fill major del plorat president del Consell.

Detalls d'un Consell

Se coneixen els següents detalls del Consell celebrat ahir tarda a Governació:

El Rey, en primer terme, va dir que la mateixa dolorosa gravetat de les circunstancies imposava dominar la emoció que tots sentíen, pera cumplir els seus ineludibles devers y que's veya obligat a recordar una frase vulgar, però que era molt apropiada en aquell instant: «El Rey ha mort. ¡Visca el Rey!»

Va acabar invitant als seus ministres a exposar les respectives opinions.

A les paraules de S. M. va seguir un llarch silenci, que cap ministre va interrompre.

De nou va parlar el Rey, dient que suposava que'l Govern, en vista de lo ocorregut, hauría pensat lo que procedeix, però que, donat el silenci dels ministres, ell manifestava que al seu judici procedía la continuació del actual Gabinet, ab una presidencia interina fins a l'aprovació dels presupostos y del tractat ab França.

Altre cop a les paraules del sobirà va seguir el silenci dels ministres.

Sens dubte, com que ningú parlava, el senyor Alba se considerà obligat a ferho y ab la venia del Rey va fer ús de la paraula.

Va dir, poch més o menys: Senyor, encara que jo'm considero el menys autorisat de tots els meus dignes companys, deferint a la invitació de V. M. diré ab tota llealtat lo que jo penso.

El ministre de Instrucció pública, ab totes les salvetats de major respecte, se declarà en desacort ab la opinió del Rey. Pera'l jove ministre, desaparescut el gran cervell y la gran figura del ministeri, devía recordarse que'l senyor Canalejas era un aglutinant de les varies tendencies, y encara que la cordialitat evident dels ministres donava homogeneitat als seus pensaments, entenía que havía arribat el moment de dimitir, deixant lliure al Rey pera que procedís a les consultes acostumades en casos anàlechs y resoldre més tart la sabiduría de la Corona com entengués millor els alts interessos que representa.

El discurs del senyor Alba va ser escoltat ab atenció per S. M. y al acabarlo preguntà el Rey la opinió dels demés ministres.

El senyor García Prieto va recullir els punts culminants de lo dit pel senyor Alba, ab el qual se mostrà de total acort, declarant que suscribía totes les seves manifestacions.

De la mateixa manera s'expressaren els demés ministres.

Allavors el Rey va dir que acceptant el criteri del Govern, procediría a la tarda a les consultes, però que entretant se designés a un dels ministres pera que s'encarregués de la presidencia interinament.

El senyor Barroso va manifestar que per circunstancies especials de política exterior entenía que devía designarse al marquès de Alhucemas.

Tots els companys abonaren la proposta y el Rey, aixecantse, va dir al senyor García Prieto:

—Tú quedes encarregat de la presidencia y t'ocupes d'omplir les formalitats que procedeixen.

L'ordre de la comitiva

Madrid, 13, 5'15 tarda.

La comitiva s'ha organisat pel següent ordre:

Una secció de la guardia civil, que obría la marxa; quatre peces d'artillería montada; acolits dels establiments benèfichs de Madrid; confraries y sagramentals ab les respectives parroquies, ocupant lloch preferent les de Sant Sebastià y Sant Geroni, ab creu alsada, com parroquies del finat y del Congrés; carroça fúnebre, portant les cintes els senyors que ja hem citat, dúes files d'alabarders, els porters del Congrés, de la presidencia del Consell y dos de cada ún dels restants ministeris y dependencies del Estat, y els criats del finat, alf atxes encoses.

La concorrencia anava per aquest ordre: els qui no tenien lloch especialment designat, generals, quefes y oficials del exèrcit y armada, Ajuntament y Diputació de Madrid y les de provincies que han vingut en corporació, autoritats de la provincia, Tribunal de la Roca, Tribunals de les Ordres Militars, Tribunal de Comptes, Consell Suprem de Guerra y Marina, Tribunal Suprem de Justicia, Consell d'Estat, diputats a Corts y senadors, capitans generals del exèrcit, almirall de l'armada, la presidencia del dòl, Cos d'alabarders, escolta reyal y regiment de cavallería.

En marxa. Ovacions al Rey

Desde que ha sortit el féretre de la cambra mortuoria fins que'l Rey s'ha colocat a la presidencia del dol ha transcorregut més d'una hora.

A tres quarts de quatre el Rey ha aparescut a la porta del Congrés que dona a la Carrera de Sant Jeroni.

La seva presencia ha sigut acollida ab aplaudiments y visques de la immensa multitut que omplía els voltants del Congrés. Als balcons de les cases properes, atestats de senyores, no's veyen més que mocadors onejant. L'espectacle es imposant. May s'ha presentat res semblant.

El Rey s'ha parat al dintell de la porta, ordenant a les persones que allí's trobaven que tanquessin la comitiva.

Aquesta s'ha posat en marxa, anant el Rey entre dúes files d'alabarders y seguit dels ministres, els infants, els presidents de les Cambres, els palatins y un grupu de periodistes.

Seguien quatre companyies d'alabarders y els esquadrons de l'escolta reyal y llancers.

Venien a continuació quatre landós plens de corones, y un altre ab una corona monumental sostinguda per dos empleats del Govern civil; els cotxes de la Reyal Casa, les carroces de les Cambres y molts carruatges de ministeris, autoritats y particulars.

Desde les dues de la tarda, era impossible donar un pas per l'Avinguda de la Llibertat (abans passeig del Botánich), perque'l públich havía invadit els andens. Als arbres del passeig y a la reixa del Jardí Botànich hi havía enfilats molts noys y homes.

Els balcons del tragecte estuvien tots plens de senyors, que aplaudien y feyen volejar mocadors al aparèixer el Rey a la presidencia del dol.

Desde la font de Neptú fins al ministeri de Foment la comitiva ha tingut d'anar molt poch a poch, per la gran aglomeració que invadía'ls andens de passeig y per la gran concorrencia que figurava en la fúnebre comitiva.

El dol se despedeix.—El Rey torna al Palau.—Cap a Atocha.

Davant del ministeri de Foment s'ha parat la presidencia del dol, desfilant les tropes per davant del Rey, entre incessants aclamacions de la multitut.

Acabada la desfilada, el Rey y els infants han tornat al Palau, seguits de nombrós públich que'ls ovacionava. Les Joventuts lliberal y conservadora han rodejat el cotxe real, donantli escolta fins al Palau.

La comitiva fúnebre ha continuat fins a la Basílica d'Atocha.

A Atocha.—El sepeli

Madrid, 13, 9'15 nit.

A les nou del matí, baix la direcció del senyor Argos, han comensat en el panteó d'homes ilustres de la Basílica de Atocha, els treballs d'excavació abans havía de ser sepultat aquesta tarda el senyor Canalejas.

A l'entrada de la Basílica, a mà dreta s'ha aixecat aquesta tarda un petit túmul rodejat de 8 blandons.

Al costat del túmul s'ha colocat una corona ab la següent inscripció: «A mi amadísimo esposo.—María.»

La sepultura del senyor Canalejas està situada en la galeria anomenada del general Concha, per estar dit general enterrat molt prop d'allí.

A les 4'15 ha quedat terminada la sepultura, entrant allavors en la Basílica el clero parroquial de la capella y el bisbe de Sió revestit de pontifical.

S'han enoés els blandons.

La primera corona que ha arribat es un cotxe ha sigut d'una associació d'Alacant que la dedica al seu protector.

El senyor Francos Rodríguez, íntim amich den Canalejas, com es sabut, s'ha destacat de la comitiva del enterro y s'ha dirigit a la Basílica de Atocha.

Després han arribat dos cotxes completament arestats de corones. Se n'han comptat fins 96.

Han arribat també moltes comissions, diputats, senadors y el Govern d'uniforme.

A les 5'25 han comensat a sentirse les canonades.

Com ja era de nit s'ha facilitat un cable pera illuminar la basílica.

Les tropes que encuadraven l'armó han tocat la Marxa Reyal.

El moment ha sigut emocionant. Molts diputats ploraven.

El bisbe de Sió ha resat unes absoltes y a les sis menys 5 minuts ha rebut cristiana sepultura en el panteó d'homes ilustres el cadavre den Canalejas.

S'han produit alguns incidents, degut a l'aglomeració de públich que volía entrar per força en el panteó, impedintho les forces d'ordre públich de peu y d'a cavall.

Manifestació monàrquica

A les 5'35 han arribat al regi alcàcar els quefes del Palau, esperant l'arribada del Rey a la escala principal.

A les sis menys dèu minuts han arribat el Rey ab els infants Carles y Alfons, pujant tots a les seves habitacions particulars.

Moments després de l'arribada del Rey al Palau, ha aparescut a la plaça d'Oriente una manifestació de más de dues mil persones, organisada per les Joventuts Lliberal y Conservadora, donant vasquejs entusiastes al Rey, al ordre y a la Monarquía, obligant al monarca a sortir al balcó. El Rey ha saludat militarment als manifestants.

Una salva d'aplaudiments ressonà en tota la plaça d'Oriente. La ovació ha durat més de vint minuts, fins que'ls manifestants se disolgueren per indicacions de al policía.

Telegrames de condol

El Rey Jordi, de Grecia, ha enviat al Rey el següent telegrama:

«Horroritzat al enterarme del atentat al teu primer ministre, t'ofereixo, amb com al teu poble, la expressió dels meus sentiments de dol y simpatía per aquesta desgracia nacional.»

Els emperadors d'Austria y Alemania, els presidents de França, Brasil, México, Argentina y els demés sobrans y quefes d'Estat han enviat també telegrames en termes afectuosissims.

Diligencies judicials La policía

Aquest matí s'ha constituït a la Casa de Canònigos, el jutjat especial que entèn en la causa per l'atentat contra el senyor Canalejas.

Davant del jutge hi han desfilat varis testimonis y policies.

Ha declarat el quefe de comptabilitat del «Palace Hotel», senyor Cortés, el qual ha reconegut el certificat donat per ell de la bona conducta observada pel criminal en el temps que treballà en les obres d'aquell edifici com a pintor. L'epoca en que treballà en l'esmentat lloch fou l'estiu darrer, pel mes de juliol.

També han prestat declaració els agents de la brigada especial d'investigació, senyors Alcaraz y Armiñán, els quals han manifestat que coneixien al assessí den senyor Canalejas per haver tingut en certa ocasió un servey relacionat ab tal subjecte y que fou el de seguir els seus passos a Burdeus.

També han estat en el jutjat els agents senyors Borrego, Martinez y Benavides de la ronda del president.

Els tres han declarat que seguien al senyor Canalejas quan ocorregué'l crim, però a alguna distancia, car els havía prohibit que'l vigilessin.

Quan el president se parà a examinar l'aparador de la llibreria, se detingueren també. Al cap de poch vegeren que s'acostava un home al senyor Canalejas y disparava. Allavors corregueren cap al lloch del succés y, com que en aquest moment tractava de fugir el criminal, un dels agents, en Borrego, li donà un cop de bastó al clatell.

Han afegit els testimonis que'ls fou impossible evitar el suicidi.

Segons hem sentit, quelcom més interessant hi hà en la declaració d'aquests

agents, y que de ser cert suposaría que'l senyor Fernández Llanos no portà aquest assumpte ab l'activitat y zel que devía posdar el que ocupa un lloch com el seu.

A jutjar pels rumors de que parlem, els agents esmentats han dit al jutge que no es cert lo assegurat de que tinguessin noticia de que estava a Madrid el criminal, ni que se'ls hagués donat cap ordre respecte a ell.

Tambe han negat altres asseveracions referents a que algú parlés ab ell moments abans de disparar la seva pistola.

Després d'aquestes declaracions el jutjat ha acordat realitzar un registre a la casa del matrimoni ab qui visqué eventualment l'anarquista. A primera hora de la tarda s'ha trasladat el jutge al carrer de Carles Rubio, ahont radica dita casa.

S'han dirigit pel jutge especial alguns telegrames urgents a distintes poblacions espanyoles demanant determinats datos.

Antecedents del autor

Saragossa.—L'assessí vingue de Grado a Saragossa quan tenía 14 anys, a buscar treball. Vingué recomanat a un paisà seu, Antoni Pueyo, blanquejador, establert al arrabal.

En Pueyo el va rebre carinyosament, admetentlo d'aprenent.

El criminal va aprendre l'ofici ab gran afició, apassionantse pel dibuix y la pintura.

El seu caràcter semblava bondadós, manifestant afició al treball y odi al vici, condicions que li guanyaren les simpatíes den Pueyo y de quants el coneixíen.

Se va matricular a l'Escola d'Arts y oficis, ahont acudía puntualment a les classes, demostrant ser un alumne aprofitar.

En Pueyo el considerava un xicot model.

En les hores de descans se dedicava al dibuix.

Estigué ab en Pueyo tres anys.

Després servi al mestre Ibàñez y estigué ocupat en el decorat del Café Modern.

Al cumplir 18 anys fugí al extranger pera lliurarse del servey militar.

Suposava que fóra d'Espanya podría seguir els seus estudis.

En Pueyo diu que l'assessí té a Grado germans y oncles.

Se recorda que examinant un'arma ab varis amichs se li va disparar, matant a un d'ells.

També's recorda que fou dependent de comers y estigué empleat com a criat d'un conegut magatzemista de sal.

Això no s'ha comprovat.

Els seus pares s'anomenen Agustí y María. Son honrats pagesos y disfruten de la consideració y aprecí dels seus vehins. De jove'l pare fou carrabiner, y al retirarse al poble de Grado se dedicà a treballar en algunes finques pera guanyarse la vida.

L'assessí tingué sempre caràcter d'solitari y taciturn. Ja de petit s'escapà de sa casa una vegada, essent pastor de vaquers. Al entrar en quinta se trobava a París, y al saber que havía sigut declarat soldat, emigrà a l'Argentina. A París tenía un germà de caràcter semblant al seu.

Acció popular

La Joventut Liberal ha près l'acord d'entablar l'acció popular contra'l senyor Fernández Llanos.

Censures

La forma en que ahir el Govern y els presidents de les Cambres donaren compte de la mort del senyor Canalejas ha sigut objecte de no poques censures.

No essent ni el senyor García Prieto, ni el comte de Romanones, ni el senyor Montero Ríos, sinó molt mitjans oradors, el panegírich resultà inferior als mereixements del senyor Canalejas y no expressà la fondíssima emoció que embargava a diputats y senadors.

Ningú s'explica perque's prengué l'acort de que no parlessin els quefes de les minories, ja que pel verb dels seus grans oradors no sols s'hauría enaltit la memoria del mort, sinó que haurien tingut ocasió d'exposar els seus judicis sobre l'atentat.

Un periòdich diu que'l senyor Maura va posar el següent comentari a la sessió d'ahir del Congrés: — No hi ha hagut ni enteniment ni cor.

Devant del cadavre

Se calcula que han desfilat davant del cadavre unes 80.000 persones.

Papers anarquistes

Entre'ls papers que foren trobats al autor del atentat hi figuren un folletó anarquista y una carta del comitè internacional de Burdeus dirigida an ell.

Lo que deya en Canalejas

Abans d'anir el senyor Canalejas va estar parlant llarga estona ab el director de «La Correspondencia de España».

La conversa va recaure, entre altres coses, sobre'l miting pró-Ferrer.

—Estich molt content—deya el senyor Canalejas—d'haverlo autorisat y ja veu vostè com la millor política es la expansiya. Si l'hagués prohibit hauríen dit que jo era un reaccionari, que a Espanya no's podía pensar y ens hauríen pintat com un país inquisitorial.

Me vanaglorio—afegía—de ser un governant lliberal y sempre respectaré com ara la llibertat de pensar.

Cregui vostè, amich Romeo, que l'únich medi de desarmar a l'anarquía es la tolerancia davant de les idees, sens perjudici de ser inexorable davant dels fets criminals, de la propaganda pel fet, de l'excitació revolucionaria.

Informació curiosa

«La Correspondencia de España» publica la següent curiosa informació:

«Un anònim. — ¿Serà un conte o serà veritat?

Anit al arribar a la redacció el nostre director va rebre de mans d'un desconegut, que no donà el seu nom, un sobre ab unes quartilles.

El desconegut va dir: Son un article que vostè llegirà ab calma; si li agrada, el publica, y si no el tira al cove. Com estaràn vostès molt ocupats no'ls molesto més.

El llegiré—va respondre nostre director,—y creyent que no tenía importancia el deixà sobre la seva taula.

Un de nostres redactors començà a llegirlo y a mida que avançava en la seva lectura aumentava el seu interés. El llegí en alta veu, y després de no petita discusió sobre de si deviem o no publicarlo, decidirem ferho. Si es un conte, com conte quedarà; però, si es veritat camí hi haurà que recorrer, y no camí que conduexi a terme satisfactori pera la Justicia.

L'escrit, que publiquem ab tot género de reserves, sense fernos d'ell solidaris y repetint que no sabem si es un conte o una realitat, diu aixís:

Fa més de cinch anys que'ls revolucionaris internacionals senyalaren a Espanya y Portugal com países destinats a ser destrossa: en sa organització social. Ferrer, que era el caixer d'aquestes agrupacions, organitzà la revolució a Espanya y la preparà ab els dos atentats que fracassaren, el del carrer de Rohan, de París, y el del carrer Major, de Madrid. La intentona de Barcelona fou l'últim y fracassat intent, podent assegurarse que en ell no tingueren cap intervenció els republicans. Els atentats contra el Rey y els successos de Barcelona foren obra exclusiva d'un grupu internacional d'anarquistes, y les bombes del carrer de Rohan, de París, foren tirades, no per en Morral y Vallina, com molts han cregut, sinó per un anarquista molt amich den Ferrer que després del atentat anà als Estats Units, y que després del atentat, de quan en quan va a París.

Malato fou una víctima den Ferrer a França, com en Nakens ho fou a Espanya.

Aquexix grupu internacional que logrà fer la revolució a Portugal, ha intentat després feria a Espanya, y el fracassat aixecament en el «Numancia», com els sucucessos de Cullera, van ser obra seva.

A París s'han reunit varies vegades els directors del movament francesos, portuguesos y espanyols, ab algún resident a Londres. Allí han discutit lo que convenía fer, y convençuts de que a Espanya no comptaràn els revolucionaris, com a Barcelona, ab l'Exèrcit, acordaren renunciar a movaments revolucionaris.

An aquexes reunions, els Governs extrangers ho saben perfectament, s'acordà, no atentar contra'l Rey d'Espanya, perque rès pràctich conseguirien, ja que s'intentaría una regencia, apoyada per totes les forces d'Anglaterra, que jamay consentiría que fos enderrocada la dinastía espanyola, en perjudici de princeps de sanch anglesa. Se varià de tàctica y acordaren suprimir als homes de més valer de la política espanyola. Varis noms foren pronunciats, y quan se parlà den Canalejas, foren molts els que protestaren y no faltà qui fés observar que en Canalejas havía sigut l'introductor y fomentador, a Espanya, de les idees socialistes governamentals, mereixent respectes y no la mort.

Algú hi hagué a la reunió que digué que opinava lo contrari, perque en Canalejas, pel seu talent, per la seva historia y per les seves energíes y popularitat, era un fort puntal pera'l trono y per això mateix convenía suprimirlo, ja que Espanya se disoldría poch a poch privant al Rey dels seus polítichs més influyents. Aquell día, cap a l'agost de 1911, va ser inclòs el nom den Canalejas en la llista dels sentenciats.

Quan se discutí l'assumpte dels béns den Ferrer decidiren els del grupu parisench acabar ab en Canalejas.

Ab gran sorpresa seva foren tornats els bens a la testamentaria y allavors l'anarquista que llençà les bombes del carrer Rohan y que havía vingut dels Estats Units pera estar preparat, tingué una escena molt violenta ab Soletat Villafranca, escena que coneixen alguns espanyols residents a París y que va acabar com el rosari de l'Aurora.

En juliol de 1912 tornaren a fer oferiments an aquest individuu y replicà rodonament que ell no atentaría may contra don Joseph Canalejas, que li estava molt agrait, que'ls amichs den Ferrer s'havíen portat molt mal y escarnían la seva memoria y que ell estava disposat a donar un gran escàndol y a matar, si era precís, no a don Joseph Canalejas, sinó an algú molt allegat an en Ferrer.

Desde allavors el grupu hispà-francès que somnía a diari ab fer la revolució a Espanya, per supressió dels polítichs més eminents, va començar a buscar gents d'acció y topà ab dos espanyols expulsats de Buenos Aires ahont havíen realisat no poques malifetes y que sempre anaven junts. Un d'ells era en Manuel Pardiñas, home que tenía molts punts de contacte ab en Morral, amich seu, fastiguejat de la vida y tan desitjós de notorietat que deya a qui'l volía escoltar que ell sempre portava la filiació a la butxaca perque volía morir com els homes, donant la cara y sense misteris.

El grupu amich de don Joseph Canalejas procurà prevenirlo y en varies ocasions li escrigueren cartes avisantlo del perill que corría. No contents ab això, escrigueren a l'Embaixada d'Espanya, a París, y a un ministre espanyol dient que s'estava prepaantr un atentat contra el president. Ademés, varis confidents portuguesos comunicaren també'ls plans dels atentat y la policía francesa ho sapigué desde agost, data en que recomanà fos vigilat l'assessí y el seu company, del qual no volem publicar el nom, bastant ab dir que la policía espanyola té la fixa y el retrat de bana y de perfil, juntament ab el del seu colega y mestre l'autor del crim. Per cert que la policía espanyola deuría donar aquest retrat a tots els diaris pera que'l publiquessin, perque aquest individuu està a Espanya desde últims d'octubre y d'aquesta manera sería facilment conegut y detingut.

Això feren Farnça y Anglaterra rescentment y el resultat fou satisfactori.

Els amichs del senyor Canalejas saben que don Joseph no feu cas d'aqueixos anònims creyentlos obra d'algún mal intencionat y no ignoren que en un d'ells se li deya que abans del 15 de novembre moriria.

Coneixent bé a l'assessí y sabent que mataria an en Canalejas, avisaren en París la seva sortida varis ex-anarquistes que estàn al servey de l'embaixada, però no feren cas perque s'ocupaven allavors d'averiguar altre complot preparat per altres elements sindicalistes independents del Comitè hispà-franch-lusità y que desde setembre de 1912 preparen altre atentat del qual té cabal y complet coneixement el Govern espanyol y que ha motivat y motiva una llarga y diaria correspondencia.

L'assessí y el seu amich han sigut molt vigilats en juliol, agost y setembre, però desde mitjans de setembre fou perduda la pista, ab tot y haver reparat profusament retrats a la secció d'investigacions de la policía espanyola.

Tres dies abans de sortir de París el criminal se despedí de la seus amichs y el mateix día, crech que fou el 30 d'octubre, li va escriure a don Joseph Canalejas l'últim anònim recomanantli prudencia y dientli que estava sentenciat a mort, y si per això no fós prou li va remetre un'altra carta al Governa en la qual li eren donats tots els detalls necessaris pera que'l crim fós evitat, car el grupu amich den Canalejas estava interessat en evitar l'atentat y sols li faltà pera evitarho manar detenir a Fransa a l'autor del assessinat, com algú proposà.

Si la policía espanyola fós hàbil podría saber exactament què feu durant les últimes dues setmanes a París l'assessí, ab quins espanyols anava tots els dies, ahont prenía totes les tardes café, y sobre tot ab quins parlà y passejà a París durant el mes d'agost y setembre arràn de sos viatges pel Nort d'Espanya y el Mitgdía de Fransa.

La persona que'm relata tot lo anterior me diu que aixís com les autoritats y la policía foren els responsables del atentat del carrer Major, aixís son ara responsables de la mort del senyor Canalejas, car son autor podía haver sigut detingut a la frontera en la estació y en el carrer si a Espanya ha hagués lo que no hi hà: autoritats y policía».

De Barcelona

Telegrames de condol

De la Lliga Regionalista de Barcelona

President Consell ministres.—Madrid.

Afectada profundament la Lliga Regionalista eleva a V. E. testimoni protesta y dol per assessinat senyor Canalejas.

El president accidental.—Lluis Duràn y Ventosa.

Del Centre Popular Catalanista de Sant Andreu

Sra. Viuda Joseph Canalejas.—Madrid.

Centre Popular Catalanista Sant Andreu al protestar del barbre atentat s'associa sincerament a son gran dolor.—President, Cararach.

President Consell ministres.—Madrid.

Centre Popular Catalanista Sant Andreu protesta enèrgicament del barbre atentat que ha sigut víctima l'ilustre president Consell defensor aspiracions Catalunya y esperansa regeneració espanyola.—President, Cararach.

—

L'Ateneu Obrer ha enviat al majordom del Palau el següent teelgrama:

«Ateneo Obrero de Barcelona protesta indignado contra vil asesinato ilustre jefe Gobierno, asociándose sentimiento y duelo por irreparable pérdida insigne patricio.—Peris.»

—

Han enviat a Madrid telegrames de condol per l'assassinat den Canalejas:

L'Institut Agrícol Català de Sant Isidre, Cambra de Viatjants y Representants, els estudiants de la Escola Superior d'Industries de Vilanova y Geltrú, Lliga de Defensa Industrial, Junta del Port, Círcol d'Ultramarins, Associació de Banquers, Societat Espanyola de Maquinistes Navals, Foment del Treball Nacional, Cambra Industrial, Unió Gremial, Círcol Popular Lliberal, Alcaldes de barri, Agrupació Democràtica, Lliberals de Barcelona, Ateneu Obrer.

—

El Centre Popular Catalanista ha enviat el següent despatx an en García Prieto:

«Centre Popular Catalanista de Sant Andreu protesta enèrgicament del barbre atentat de que ha sigut víctima l'ilustre president del Consell, defensor aspiracions Catalunya y esperansa regeneració espanyola.—Cararach.»

—

S'ha cursat el següent telegrama:

«Presidencia Consejo ministros.—Madrid.—Cámara Oficial Propiedad Urbana, profundamente impresionada por vil asesinato señor Canalejas, se asocia duelo nacional. — Presidente, José Ferrer-Vidal.»

—

La Lliga Regionalista de Sabadell, aixís que's va sapiguer la noticia relativa al atentat de que ha sigut víctima el quefe del Govern, va expedir el següent telefonema:

«Presidente Consejo ministros. — Madrid.

Lliga Regionalista de Sabadell protesta enérgicamente infame atentado contra presidente Consejo ministros, lamentando muerte gran político, esperanza actual de Cataluña. — El presidente, Luis Molins Voltà.»

La delegació del Còs Provincial

El president de la Diputació don Francesch de A. Bartrina ha dirigit un telegrama a don Francesch Cambó participantli els acorts presos en la sessió d'ahir y pregantli vulgui representar al Cos provincial en l'acte de l'enterrament del senyor Canalejas.

Circular del governador

El senyor Sanchez Anido ha publicat la següent circular:

«El Excmo Sr. Ministro de la Gobernación me comunica que cuando el excelentísimo señor Presidente del Consejo de Ministros se dirigía en la mañana de hoy a pié, por la Puerta del Sol, al Ministerio de la Gobernación, con el fin de asistir al Consejo que estaba convocado para las once y media, un desconocido le disparó dos tiros por la espalda, produciéndole instantáníamente la muerte y suicidándose el agresor en el acto.

Tengo el profundo sentimiento de comunicar a los señores Alcaldes y hacer pública oficialmente esta noticia tristísima, motivo del duelo nacional y de indignación y protesta universales contra el miserable atentado que privó de la vida al jefe del Gobierno, patriota y estadista insigne, cuyo nombre será considerado siempre como una verdadera gloria de España.

Barcelona 12 de Noviembre de 1912.—El Gobernador, Juan Sanchez Anillo.»

Una carta pòstuma

El senyor Sostres ha rebut avuy una carta del senyor Canalejas, datada el 9 y sortida de Madrid el 11.

La carta diu:

«Amigo Sostres: Muchas gracias por su carta. No se preocupe por lo del telegrama. Y ya sabe cuanto le estima su afmo. y cariñoso amigo, Pepe.»

Lo que diu el governador

Ahir a mitgdía el governador va manifestar als periodistes que no tenía altres noticies referents a l'atentat del senyor Canalejas que les que donen els diaris. Després del telegrama oficial que va rebre ans d'ahir tarda no havía tingut altres noticies.

De l'Ajuntament y de la Diputació li van preguntar si en realitat era ahir l'enterrament del president del Consell, car en cas de ferse avuy, hauríen marxat ahir a la nit alguns diputats y regidors pera assistirhi.

El senyor Sánchez Anido els va respondrSe que no ho sabía.

A les cinch de la tarda van visitar novament al governador. També'ns va dir que no sabía res de nou, excepció feta de que s'estava celebrant l'enterrament den Canalejas, segons acabaven de comunicarli.

Pésam de la Diputació

El vis-president de la Diputació, senyor Bartrina, va llençar un afectuós telegrama a la senyora Viuda de don Joseph Canalejas, manifestant la la protesta del Cos provincial per l'atentat de que fou víctima'l seu espòs y el més sentit pèsam per la mort del mateix.

Visites de pèsam

Ahir al matí al Govern civil hi va haver un constant entrar y sortir de personatges y comissions d'entitats y corporacions que anaven a protestar del criminal atentat y a donar el pèsam per la mort del president del Consell de ministres.

Desde les nou del matí fins a la una de la tarda el governador va estar rebent aquestes visites, entre les que recordem les següents:

Don Vicens Borràs Avella; don Emili Vidal y Ribas; don Josteph Arquer Vives; don Guillem de Boladeras, per la Cambra de la Propietat; don Joan Maluquer, per l'Academia de Jurisprudencia; don Angel Arcal; senyor Clarió, enginyer agrònom; Joan Vicenti, senyor administrador de la Duana; don Joseph Mª Noguera; don Lluis Marián Vidal, per l'Academia de Ciencies; don Joseph Ricart, per la Escola de Nàutica; don Joseph Gassó Martí; don Carles Cardenal; don Joseph Bonet Figueron; don Joseph de Martí; senyor comte de Torruella de Montgrí; don Joseph Collaso; senyors cònsuls generals de Russia y Italia; don Maurici Bruniquel; don Ramón Bullon, inspector d'emigració; don Manuel Izaguirre; don Manuel Gisbert; don Joseph Fàbregas; senyor cònsul de Austria; senyor Ponce de León; don Mariàn Fuster; senyor Puig de la Bellacasa; don Eusebi Coromnas; senyor alcalde y comissió de l'Ajuntament de Hospitalet del Llobregat; senyors cònsuls de Nicarunga y Bolivia; don Joaquim Girbau; senyor vis-cònsul Anglaterra; don Manuel Cista; don Ferràn Periquet; don Félix Rodés; don Joaquim Mª Pifarrer; don Antoni Fortuny, pel Colegi de Farmacèutichs; senyor alcalde de Sarrià; senyor Sans y Burgas; Cambra de Comerç Francesa; Comissió Claustre; Escola Normal Superior de Mestres; Junca Provincial de Instrucció Pública; Junta de Beneficencia; Sala primera de lo Civil de l'Audiencia; Junta Centre Lliberal Demòcrata del districte segón; doctor Fargas, per la Reyal Academia de Medecina; don Joan Garriga y Massó; Societat de «El Tibedabo»; don Tiveri Avila; don Manuel Girona; don Manuel Garriga Coll; senyor Carreras Candi; director de la Caixa d'Estalvis; don Lluis Segnier; don Benigne de Salas; M. Herberg, director de la Companyía Barcelonesa 'Electricitat; don Manuel Llopis; don Emili Junoy; senyor cònsul de Portugal; Comissió magatzemista de vins; don Manuel Mª Moragas, cònsul del Uruguay y de la República Dominicana; don Eusebi Barrerra, president de la Cambra de Viatjants; don Joan Miró y Burra: senyors cònsuls de Suecia, Bèlgica y Alemanya; Junta Associació fabricants farina; don Francisco Buzon; senyor alcalde de Gualba; don Joseph Mañas y senyors alcaldes de Malgrat y Tiana.

M. Charles Hahn Albreht, vis-cònsul dels Estats Units; don Vicens de la Preza, delegat del Govern en els molls del port; M. Leerindas A. Jerobi, cònsul general de l'Ecuador; don Mariàn Purg y Valls, president de l'Associació de la festa de l'arbre; don Rafel Puig y Valls; don Manuel de la Llave, cònsul general de Rumania; don Rafel Vallet; don Sebastià García Farra, president del Centre Lliberal del districte VIII; senyor comte de Güell; senyor vis-comt dee Güell; don Joseph Busquets; don Joan Tusquets Palós; senyor marquès de Marianao; don Joseph Pardo, regidor; Comissió del Centre Monàrquich Conservador, composta del senyor don Gustau Peyra; senyors de Emilio, Cabot, Negrevernis, Anglada, Tapes, Llopart; marquès de Sentmanat, de Sicart, Martínez, Coll, Milà y Pí, Juncadella, Robert; Bartrina, Casquete, Rialp, Garriga y Coll, Trabal, Nadal, Comas; de Argemir, de Arquer, y Vancells y Carreras.

D. Bernat Suñol Blancafort, M. Georges d'Anglada, cònsul de França; M. Daniel Tetrean, cònsul suplent de França; don Joseph Nolla; M. Vilouman, cònsul de Noruega; Casino Mercantil, don Ferràn Alianza, Junta del Port, doctor Esquerdo y Centre Aragonés.

Comprovació

Està comprovat pels objectes trobats an en Pardiñas, que aquest ha estat a Madrid fa dos o tres mesos.

Les botes que portava posades tenen la marca d'una sabatería del carrer de la Borsa y del carrer de Fuencarral, y estàn usades, acusant una compostura rescent que consisteix en mitges soles.

De l'Extranger

(DE L'AGENCIA HAVAS)

Judicis de la prempsa

París, 13, 6'15 matí.—Tots els diaris expressen la dolorosa impresió produida pel estúpit atentat de que ha sigut víctima el senyor Canalejas.

Diuen que la mort d'aquest serà particularment sensible pera la França, a la que'l finat havía demostrat sempre una coral amistat.

L'«Excelsior» fa constar que'l senyor Canalejas ha contribuit molt a la amistat franch-espanyola.

Tots els diaris s'inclinen respectuosament devant del feretre den Canalejas y expressen el seu condol per la desgracia que afligeix a la nació amiga.

Alguns diuen que la desaparició den Canalejas crea una situació difícil a la política lliberal espanyola.

Impresions al estranger

París, 13, 6'35 matí.—L'embaixador d'Espanya a París, parlant del assessinat den Canalejas ab un redactor de «L'Excelsior», ha declarat que's tracta indubtablement d'un atentat anarquista.

«L'Excelsior», en un telegrama de Londres, diu que allí l'atentat contra en Canalejas ha produit un sentiment de dolorosa sorpresa y general indignació.

A l'embaixada espanyola se califica'l fet de selvatjada.

Als centres socialistes y llibertaris de Londres diuen que'l nom del autor es completament desconegut.

«L'Eclair», en un despatx de Roma, diu que l'«Osservatore Romano» expressa l'horror que li ha produit l'atentat contra en Canalejas.

El Papa, al notificarli l'atentat, va experimentar vàu dolor.

«Le Petit Parisien» diu que als círcols diplomàtichs extrangers se tributa homenatge a la memoria den Canalejas, recordant que aquest fou un esperit molt simpàtich a la França y un defensor tenàs dels interessos del seu país.

A Portugal

Lisboa, 12, 11'45 nit.—Molts espanyols han acudit a la Legació d'Espanya a expressar el seu condol per l'assessinat den Canalejas.

El Govern portugués ha telegrafiat donant el pèsam al Rey d'Espanya y al Gabinet de Madrid.

"La guerre Sociale"

París, 13, 11'45 matí.—Diu «La Guerre Sociale»:

«Si la bala que ha fet caure al senyor Canalejas es una bala revolucionaria, declarem francament que no ho comprenem y que ho desaprovem sense reserves.»

(Segueix a 4.ª pàgina)

Ateneu Barceloní

Lectura de la traducció dels sonets de Shakespeare per don Magí Morera y Garcia.

Es tan mateix cosa extraordinaria pera'ls amants de la literatura, tenir a Barcelona aquest home elegant y poeta exquisit que es el senyor Morera y Galicia, y saber que dú de la seva pau de Lleida la joya costosa de la traducció dels sonets de Shakespeare.

Aixís res té d'extrany que'ls amants de la literatura compareguessin a l'Ateneu, silenciosos, ab quelcom de curiositat y molt de respecte, com a un convit rar y exquisit y que entre dames nostres distingides, y artistes y literats, hi haguessin unes senyores extrangeres, respectables, que amen y parlen la nostra llengua y que havíen vingut en l'amable companyía de la familia del nostre novelista Oller.

El senyor Morera, en primer lloch, ens donà a conèixer el pròlech del llibre. Ab una simplicitat gran fa amena historia d'aquests Sonets de Shakespeare, que han estat durant anys y anys el seu amor solitari. Y els segueix endins del temps, retrospectivament, y cerca als autors que'n parlen, com els enamorats cerquen y escolten als qui abans que ells coneixíen la estimada, y fa ressaltar els fragments de sonet que tenen parentiu ab trossos immortals de l'obra teatral del gran tràgich anglès, y guarda una pietosa y respectuosa ironía pels comentaristes que han fet afirmacions massa originals.

El públich selecte aplaudeix aquesta bella introducció a la lectura dels XXIV Sonets que comença entre un silenci gran.

La traducció es magistral. Cada sonet es un joyell de perfecció. Ha fet el poeta Morera obra d'artista y de senyor car realment se necessita ésser artista y senyor pera conocebre la idea, y permètresela d'estudiar a la perfecció l'anglès pera llegir a Shakespeare en l'original y traduirlo.

Aquest amor, aquesta veneració, per premi ha fet fer miracles al senyor Morera y Galicia; miracles de perfecció, de ductilitat, y li ha dut com si en la evocació hagués conseguit davant de sos somnis el pas de l'esperit de Shakespeare, altes inspiracions.

El senyor Morera y Galicia es a Lleida com una abella d'or, prou feinera y trobadora de mel, pera bastarse ella sola el mon de mel d'un buch. Aixís no es massa extrany que hagi enriquit la literatura nostra ab aquest present y que, segurament, n'hi reservi d'altres.

Al terminar la lectura, mentres feliciten y abrassen al poeta els seus amichs, y els desconeguts, van sortint de l'Ateneu enriquits ab la emoció d'una inesborrable hora d'alta literatura, nosaltres prenem ab encant dos sonets, desitjosos de que arribi als nostres lectors quelcom d'aquesta obra exquisida:

Laç del treball, demano ansiós al llit
pels membres fadigats de dolç repòs;
y altra fadiga m'entra, tot seguit,
dins del cervell, quan ja descansa'l còs.

Es que ma pensa, desd'hont só allunyat,
a tú se'n va com freturós romeu,
y, obrint els laços ulls de bat a-bat,
guayto com cego que en la fosca hi vèu.

Y en la fosca dels ulls, mon esperit
vèu ton imatge en la buidor surant,
com astre que, sospès en negra nit,
la nit fa bella y la negror radiant.

Y de nit mon cervell, de dia'l còs,
per tú o per mí, no'm deixen may repòs.

A mon ànima

Centre vivent de mon fang pecador,
¿joc dels rebelds poders que'l tenen presa,
¿per què sofreixes, dins, fam y tristor,
y afora'l pintes d'exultant riquesa?

En hostatge ruinós ¿à què esmersar
renda tan gran per un lloguer tan breu?
Bé'ls cucs se'n faràn festa, al heretar
tos luxos, qu'es el terme del còs teu.

Viu, donchs, a espeses d'ell; pera tos fins,
siguin les penes ton creixent cabal;
venent hores banals, compra anys divins;
comfórtat tú y el reste't serà igual.

Nodrixte de la Mort, que d'homes viu;
que un cop morta la Mort, lo elern somriu.

Acabada la lectura, alguns amichs, y entre ells els senyors Domènech, Oller, Oliver, Martí Folguera, Rahola, Matheu, Agulló, Oliva, Oriol Martorell, Massó y Torrents, Pujet, Moliné y Brases, Bassegoda, Guasch y Fortuny, se sentaren a la taula en obsequi íntim al senyor Morera y Galicia.

El dinar, molt ben servit pel Restaurant Royal, va acabar recitant belles poesíes els senyors Morera, Rahola, Agulló, Guasch y Martorell y ab agradable conversa d'art y poesía, que durà fins a mitja nit.

NOTICIES

DE BARCELONA

Dinámica atmosfèrica

El temps pera avuy a l'Europa central y meridional.

Ans d'ahir plogué desde'l golf de Gascuña fins a Austria, y desde Italia cap a Orient, nevant a Irlanda.

La borrasca del mar del Nort era al Bàltich oriental ab plujades. Sobre'l nort de Italia actuava una altra tempesta ab cel plujós fins a les regions centrals italianes.

També era el cel plujós al Marroch y Mediterrani inferior. Espanya ab poques nuvolades quedava dintre d'aquestes depresions.

Avuy continuarà la pertorbació del centre d'Europa y Mediterrani cap a orient. A Espanya s'enfonzaràn les presions, però avuy encara no hi regnaràn plujades generals per ser molt més fondes les depresions del Mediterrani.

D. PUIG.

La Societat d'Operaris Confiters y Repposters tindrà una reunió general ordinaria avuy, a les nou de la nit, en el local social, Portaferrissa, 16, principal.

—Pera fonògrafs y dischs odeon y fonotipia «La Nacional», carrer Sta. Agna, 21.

Avuy, dijous, a les set de la tarda, se reunirà el Círcol d'Estudis de l'Obra de Bones Lectures en el saló de Juntes de la parroquia Major de Santa Agna, posantse a discusió el següent tema: «El Salario Vital, sus aspectos ético y económico».

— **No compreu Lavabos, Banys, Vaters, etc., etc., sense abans visitar la gran exposició de la casa Lacoma G, Passeig de Sant Joan, número 44, Preus ventatjosos.**

Resultà molt interessant la darrera sessió celebrada per l'Institució Catalana d'Historia Natural corresponent al present mes y a la que van concòrrer gran nombre de socis.

Va donarse compte de les excursions fetes el mes passat, haventse recolectat nombrosos exemplars, dels que'n resten encara alguns pendents d'estudi.

Se llegiren diverses comunicacions científiques de les que mereixen citarse per sa reconeguda importancia les següents: «Fauna malacològica de Salou», quin autor es don Joan Rosals. Se citen 65 especies de moluschs recullits en dita localitat.

«La Atanasa a Catalunya» nota mineralògica de don Llorens Tomas, en la que tracta extensament del descubrimment y anàlisis del susdit mineral, que fins avuy no havía sigut citat en nostra regió y que resulta ésser silicat hidratat d'alumina ab una petita quantitat de ferro y indicis de coure.

— **Fosfo-Glico-Kola-Lecitinat, cura neurastenia. B. Domènech. Rda. S. Pau, 71.**

El 9 de l'actual, la secció perteneixent a la Lliga Barcelonina d'Higiene Escolar, Institucions «Peri y Post Escolars», presidida pel mestre nacional don Ferràn Sancho, se reuní en son lloch social (plaça de Catalunya, 9, principal), prenent els acorts següents: Nomenar secretari a don Joseph María Llisterri, mestre privat; buscar llochs pera exercicis gimnàstichs que podràn freqüentar els noys que vagin acompanyats per llurs mestres y distribuir dits centres d'educació física per districtes, ab la venia y satisfacció de les autoritats competents.

— **Fumèu paper *Clac*. Es car, però bò.**

Hem rebut l'interessant cartell del concurs que se celebrarà a la ciutat de Novelda el janer de l'any vinent ab ocasió del II Centenari de «Jorge Juan».

—**Neurastenia, anemia, debilitat general, sa curació ab el Miogenol. Demànis farmacies.**

La direcció de la revista «El Mensajero Lauretano» ha obert un concurs pera l'any vinent de 1913, al que hi podràn concòrrer els espanyols, italians y americans.

Hi hà concedits tres premis, respectivament, a la millor apologia en català, de fets o histories de la Santa Casa de Loreto, a la millor oda, també en català, sobre'l mateix assumpte, y al millor himne en llengua catalana.

Els treballs deuen dirigirse al senyor director de la revista, carrer de la Riera, 54, Mataró, fins al primer d'agost de l'any vinent.

—Proveidora dels Trasatlàntichs. Jonch esmaltat. Fàbrica Passeig de Gracia, 115.

Han marxat a Madrid els diputats a Corts senyors Milà y Camps y Sala.

— PERA BONS RETRATS
J. E. Puig, «Pelayo», 30, principal».

La Congregació de la Caritat Cristiana ha suministrat als malalts pobres, durant el passat mes: 7,480 bonos de gallina, 7,548 bonos de carn, 107 bonos de pà y 6,970 bonos de llet, y ha satisfet 250 pessetes en concepte de lactancies, formant un total de 6,162'46 pessetes.

Pera atendre al gran número de malalts que a dita Congregació acudeixen, la Junta Directiva agrairà a les persones caritatives se dignin aussiliarla ab les seves almoines, que poden dipositar en la caixeta del altar de la Purissima Concepció de la iglesia de Sant Jaume o suscriures per alguna quantitat mensual, passant avís a la casa Dispensari, Sant Pau, 22, tercer.

—**Aigües Sant Hilari Sacalm. Infalible contra'l mal de pedra. Iglesies y Bernabé, dipsa.**

La nit del dilluns al dimars caigué una copiosa nevada a la serralada pirinenca, extenentse fins a les montanyes de Requessens.

—El millor Café La Estrella, Carme, 1.

Avuy, dijous, a dos quarts de set de la tarda, el distingit escriptor italià don Francisco Turchi, que's troba de pàs en aquesta ciutat, donarà a l'Ateneu Barcelonès una conferencia pública sosbre'l tema: «Pietro Mascagni».

— Pera equips de nuvia y Trousseaux de senyors, perfectes y econòmichs, els Magatzems LA FISICA, Portaferrissa, número 23.

Per haver topat al carrer den Muntaner, prop del de la Diputació, un carro y un tranvía, el carreter Teodor Grau, de 44 anys, va sofrir contusions de importancia al pit y a la esquena.

El fet passà ahir a les nou del matí y el pacient va ser curat al dispensari del carrer den Sepúlveda y després portat al seu domicili, carrer de Sant Bertràn.

Conforme s'havía anunciat, el diumenge tingué lloch la visita de l'Associació d'Enginyers Industrials a la Central que a Sant Adrià del Besòs està construint la Energía Elèctrica de Catalunya.

Els visitants, entre'ls que figuraven els senyors Pombo, enginyer de la Companyía de Tranvíes; senyor Junoy, director de la Maquinista; els professors de la Escola senyors Llatas, Cardellach, Nicolau y Daunis, etc., etc., fins el número de 50, feren el viatge en 15 automòvils cedits galantment per Mr. Maeder, subdirector que en unió dels senyors Revaclier, Carbuccia, Chesselet Sauvalle, per part de la «Energía Elèctrica de Catalunya», y els senyors Homs, Capmany, Ferrés, Boxó, López y Mateu per la casa constructora, feren els honors als invitats, donantlos amplios explicacions sobre'l funcionament de la futura Central, y la part constructiva de la mateixa, portada a cap ab gran rapidesa, donada sa importancia.

Fou, en resum, una grata visita, quedant els enginyers sumament reconeguts a l'amabilitat del senyor Maeder, per les facilitats donades pera verificarla.

— La millor colecció en roba de taula y jochs de llit calats, brodats y all punta, se troben a preus reduits en els Magatzems LA FISICA, Portaferrissa, número 23.

El Colegi de Metges d'aquesta provincia ha prorrogat fins al 22 del corrent el temps que donà pera la informació escrita sobre la potabilitat de l'aigua de Dos Rius.

BADALONA.—Sessió del Ajuntament tinguda el día 11.

S'aproven l'acta de l'anterior y els dictamens de les comissions respectives.

Se vota el nomenament de la ponencia que ha d'estudiar els projectes de l'esquerra. En Casas diu que l'esquerra no formarà part d'aquesta ponencia per creure que la majoría ha tingut desconsideració envers l'esquerra. Li contesta en Nadal dient que la majoría ha tingut totes les consideracions a les minories, y ho prova el que han de formar part de la ponencia totes les minories. L'alcalde resumeix y suplica a les minories que nomenin els que han de formar part de dita ponencia.

S'aprova el pago de comptes que puja 5,821 pessetes.

Queda aprovat el repartiment de gastos de presó que son 2.074 pessetes.

Se llegeix la recaudació de consums del mes anterior que puja 38,873 pessetes, que comparada ab igual mes de l'any anterior, hi ha hagut un aument de 2,390 pessetes.

Queda aprovada la distribució de fondos del mes actual, que son 41,583 pessetes.

S'aprova la nòmina de la brigada eventual que es de 338.

Municipi

Uns obrers escombriaires van anar a l'Alcaldía a manifestar que no volien ser cambiats de districte.

El senyor Sostres va dir que ell no hi tenía rès que veure, y que s'entengüessin ab els delegats de districte.

Uns venedors del mercat de Sant Joseph han presentat una instancia protestant de les obres de construcció del edifica de la direcció, perque diuen que els ocasionen grans inconvenients.

Ha passat a Hisenda.

El «Sindic

La guerra d'Orient

SITUACIO GENERAL

Rès se pot dir encara de lo que fan els búlgars contra Constantinopla. Donada la poca llibertat d'acció dels corresponsals, tant els que son al camp búlgar, com els que van a Constantinopla, rès té d'extrany aquesta manca de noticies.

D'algun telegrama se'n desprèn que els búlgars ataquen la línia de Chataldja, però no's pot precisar l'importancia de l'atach. També's diu si'ls grechs marxaràn desde Salònica, per la vía fèrria, a ajudar als búlgars.

El conflicte de l'Adriàtich tampoch avença.

Un diari de Viena, el «Wiener Journal», ha preguntat a Paschitch, si èra cert que Serbia renunciava a l'ocupació de ports a l'Adriàtich, y la resposta ha sigut una negativa absoluta.

Seguim, per lo tant, en un compàs d'espera.

Noves tristes

Comunica desde Constantinopla un corresponsal:

«Lo que veyem y sentim de dos díes ençà, a Constantinopla, excedeix a tot lo que pot ún imaginarse. Tota la población musulmana de Tracia y de Macedonia s'agombola per les carreteres y camins que duen a la capital.

A milers, els refugiats, dones, homes, criatures, ab prou feines vestits, famolenchs, reventats de cansament, arriben a Stambul en llargues corrúes, convoyant carros en que hi han apilotat tot lo que posseeixen: alguns sachs, alguns matalaços y dos o tres mobles. Y tota aquesta gent va a allotjarse a costes del Ajuntament que's troba inondat per aquesta onada de fugitius colocats com se pot a tots els hotels de darrera categoría, a tots els locals y magatzems disponibles y fins a les mesquites. La miseria d'aquesta pobra gent fa realment pena.

Però molt més de plànyer son els milers de ferits que arriben cada día, matí y tarda, y que ja no se sab hont posarlos.

Son tants, que pera ferlos venir a Constantinopla se'ls posa de qualsevol manera als trens, sotn'ls banchs dels vagons y fins en furgons que serviren ahir pera la cavallería, sobre pilots de fems y sense hi un trist grapat de palla que'ls serveixi de coixí pel cap. Y aquests desgraciats, plens de febre, estàn a vegades tres y quatre díes abandonats, sense pà, sense aigua, sense que ningú se'n cuidi.

No hi hà coxes d'ambulancies y aquest matí no's trobava un coxe de lloguer a Stambul, perque havíen sigut tots requisats pera transport de ferits. Però, com hi hà més ferits que coxes, enquibeixen a tots aquests desgraciats, en camions automòvils, en carretes, en carro-matos. Els hospitals, la Facultat de Medecina, el ministeri de la Guerra, el d'Hisenda, l'embaixada d'Alemanya, la Facultat de Dret, les escoles, tot està atapait de ferits.

S'han improvisat ambulancies a totes les cases deshabitades de Stambul y de les afores, y s'ha pregat als ciutadans que'n rebin a casa seva.

Es que'ls búlgars han fet una veritable destrossa d'aquest exèrcit.

A la Facultat de Dret, hont hi hà un miler de ferits, he parlat ab una vintena d'aquests infeliços, quasi tots fets malbé, per troços de projectils d'artillería. Tots diuen a poca diferencia lo matéix: els oficials, que tenien por, les bales de canó, que no anaven bé, les municions, els queviures, els aussius que no arribaven may. Un vell de barba blanca, ferit a la esquena, plora de rabia y m'diu que, després d'haver donat l'ordre de fer trinxeres, els oficials se'n anaven. Dúes hores després arribaven els búlgars, y els oficials encara no havíen tornat.

Y tots parlen ab admiració dels canons búlgars, amagats, invisibles, però engegant granades que esclatavent just, just, sobre'ls caps dels turchs, aclarint les files d'una manera horrible.

Tots diuen que, durant cinch díes tocava «un pà» per «vuit homes» y n'hi hà molts que no volen dir que hagin patit fam. Son homes de debò. Però n'hi hà que ni han tingut el coratge d'aguantar el foch ni la fam. Un agent del Deute Públich me diu haver vist, prop de Baba-Eski, soldats fugint, extenuats, sense motxila ni sarró ni fusell ni rès, corrent per aquells indrets en busca de un bocí de pà. Dos d'aquests fugitius provaren de pendre-li per força l'abrich y el trajo, a fi de poder arribar a Rodosto sense ser reconeguts com a soldats. Se salvà, gracies a tenir les cames lleugeres. Quasi tots els emagrats expliquen coses semblants, que després algú cuida d'amplificar.

Y això es lo que sembra'l terror per entre la gent llevantina de Constantinopla, la més poruga del mon. Els uns veuen ja la capital saquejada pels búlgars; els altres esperen una revolució contra'l Soldà y represalies sangnantes contra'l poble.

Estich cert que aquests pessimistes no veuràn els seus temors. Conech prou el fatalisme dels turchs: se resignen fàcilment a la fatalitat, y son, a més, absolutament inconscients.

¿Què direm, en efecte, de tots aquests oficials qui, fent tanta falta a les files, roden del matí al vespre arrossegant els sabres per Pera, y que jm els troba als cafès, als cines, als teatres, que cada nit son plens!

Tots aquests, amichs de divertirse, no han cambiat rès de sa manera de veure. Es tal sa indiferencia, que, a jutjar per l'aspecte dels carrers, ningú creuría que l'enemich es a les portes de la ciutat.»

(DE L'AGENCIA HAVAS)

Ocupació de Durazzo

París, 13, 11'35 matí.—Belgrado.—Se diu que'ls serbis han ocupat Durazzo.

Notes de Constantinopla

París, 13, 10'31 matí.—Constantinopla.—Corre'l rumor de que la Porta ha demanat l'armistici directament a Bulgaria.

No obstant, segons noticies del ministeri de la Guerra, anit continuaven els combats a les avençades de la línia de Tchataldja.

Se parla de la detenció dels leaders dels Joves turchs.

Ocupació de Tchataldja

París, 13, 11'20 matí.—«L'Excelsior», en un despatx de Belgrado, diu que els búlgars han ocupat Tchataldja, arribant a Chenkdche, al sud del Mar de Mármara.

Crida de reserves

París, 13, 5'31 tarda. — Atenes. — Han sigut cridades les reserves de la guardia nacional dels reemplaços de 1896 y 1897.

Negociacions de pau

París, 13, 8'31 nit. — Constantinopla. — En vista del fracàs de la demanda de mediació, la Porta entrarà en negociacions directes ab els Estats balkànichs.

Creuer francés a Siria

París, 13, 8'40 nit. — Beyrouth. — El creuer francès «Henri IV» ha sortit cap a Trípoli y Siria, ahont s'han registrat alguns incidents.

Discurs den Poincarè

París, 13, 9'58 nit. — M. Poincaré, en un discurs pronunciat en un banquet del Comitè Republicà del Comerç y la Industria, després de fer constar que segueixen essent favorables els senyals de la fortuna nacional, ha fet les següents declaracions sobre'l conflicte de Orient.

Ha dit que desde'l començament de la crisis oriental el Gabinet francès va aportar la seva contribució als lleals esforços de pau y conciliació que intentaren immediatament les potencies. La posició que vàrem adoptar fou molt clara y no variarà. Conservem estret contacte ab els amichs y aliats; pensem, com Anglaterra y Russia, que la gravetat de les circunstancies exigeix conversacions de tot Europa. Les converses generals s'entaularen abans del començament de les hostilitats. Aquest esforç no ha estat mancat de noblesa y França no té de lamentar no haverhi participat.

La corrent se va emportar aviat la diga provisional; però'ls obrers que l'havíen aixecada segueixen disposats a rependre immediatament la tasca, baix una altra forma. Se preparen pera la mediació, però'ls brillants èxits dels aliats y els grans sacrificis que s'han imposat els donen drets nous.

Pera que la mediació tingui més probabilitats de reixir convé que Europa no formuli cap pretensió sobre'ls fruits de la victoria.

Tal fou el nostre pensament quan en perfecta comunitat ab Russia y Anglaterra vàrem formular la proposició de desinteressament, que no implicava pas el desconeixement dels interessos de cap gran potencia al Orient. La idea que vàrem exposar no tenía per objecte ni podía donar per resultat oposar un al altre dels agrupaments de potencies.

Les converses prossegueixen encara ab la mateixa confiança y ab més precisió.

El Govern complirà sempre'l doble dever de prestar als nostres aliats el concurs efectiu y de vetllar pel manteniment de la pau.

Si, com se pot esperar, les potencies esperen la cessació de les hostilitats pera fer prevaldre els respectius punts de vista, s'arribarà sens dubte a arranjaments satisfactoris pera'ls Estats balkànichs y pera'ls grans Estats europeus.

¿Es que'l vos fet per Mr. Asquith no es possible que sigui atès?

Cal pensar que de tantes voluntats empleades en la conservació de la pau ne pot sortir la guerra més espantosa que may hagi vist la Europa. Això serìa la desfera del bon senyit universal de la civilisació y de la humanitat. Per això no duptio que semblants horrors seràn evitats.

Pera evitarlos farem tot lo que serà compatible ab l'atenta defensa dels nostres interessos, del nostre honor nacional.

Els problemes que planteja la modificació del mapa d'Orient son múltiples y ofereixen grans dificultats. El Govern seguirà estudiant-los ab aquesta unitat patriòtica que no ha estat desmentida un sol instant.

Les baixes de Yenitza

París, 13, 11'24 nit.—Atenas.—Informacions particulars diuen que en la batalla de Yenitza hi varen pendre part 35.000 turchs ab 42 canons.

Les pèrdues turques varen ser 2,000 morts, 500 presoners y 22 canons.

Els grechs varen tenir 500 homes fòra de combat, entre ells 15 oficials.

¿Intervenció d'Austria?

París, 13, 11'28 nit.—L'Agencia Havas acaba de rebre'l següent telegrama del seu enviat especial a Cetinia:

«El ministre d'Austria, per ordre del seu Govern, ha fet una gestió prop del Rey, al qui ha dit que Alesio y Sant Joan de Medua no poden ser ocupats definitivament, perque estàn reservats a l'Albania autònoma. El Rey ha contestat negativament. Se suposa que li ha dit que considerava aquesta gestió com nula o no feta. La noticia de la intervenció austriaca ha produit indignació en tot el país».

No s'ha rebut a París cap confirmació oficial d'aquesta notícia, que transmetem ab totes les reserves.

Els joves turchs

París, 13, 11'35 nit.—Constantinopla, 13, a les 8'10 nit.—S'ha intentat detenir a Djavid Pachà, però aquest havía desaparescut.

Han sigut detinguts alguns oficials.

A l'extranger

(DE L'AGENCIA HAVAS)

DE FRANÇA

Llibre Groch

París, 13, 12'24 tarda. — El Llibre Groch sobre'l Marroch, distribuit avuy als membres de les Cambres se refereix als aconteixements desenrotllats desde setembre de 1910 a novembre de 1911.

En ell se dóna compte dels incidents que's produiren al Marroch en aquest periode, de les converses ab el Govern espanyol ab motiu de la intervenció de Espanya a la regió de Larache y Alcàzar, y en fi, de les llargues negociacions ab Alemanya a conseqüencia del envui del «Panther» a Agadir, negociacions que donaren per resultat el tractat franch-alemany de 4 de novembre del any passat, relatiu al Marroch y al Congo.

En la primera part figuren les comunicacions dels agents francesos donant compte de la situació al Marroch, per la feblesa del Maghzem y la prevaricació dels agents indigenes, y dels fets que provocaren la insurrecció general de la primavera de 1911 y el siti de Fez d'aquell estiu, fets que's resumeixen en l'informe del cònsul de França a Fez, M. Guillard, aixis com les causes que varen fer necessaria la intervenció francesa.

El desembarch dels espanyols a Larache y la ocupació de Alcàzar, varen donar lloch a gran número d'entrevistes a París y Madrid. Els telegrames que's reproduexen demostren que les reserves del Govern francès no varen alterar en lo més mínim, l'any 1911, la tradicional amistat d'ambdós países.

La tercera part està consagrada a les negociacions franch-alemanyes que varen seguir al envui del «Panther» a Agadir. Se reproduexen els informes de l'embaixada de Berlin sobre les entrevistes ab el Conciller y ab el Kindersten-Waechter, dels que's desprèn que França, en tot lo que permetien els seus interessos essencials, va donar proves d'un gran esperit de conciliació, procedint de perfecte acort ab Anglaterra y Russia.

Havent deixat entendre Alemanya que se podien trobar elements de transacció al Congo, va admetre França aquesta sugestió y va seguir per aquest camí la negociació, arribantse al acort pel que Alemanya reconeix el protectorat de França al Marroch a cambi de concessions territorials al Congo. Aquest acort, de 4 de novembre de 1911, concilia els diferents interessos, el desenrotllo dels interessos econòmichs de totes les potencies, baix un peu de perfecta igualtat, y assegura el protectorat de França al Marroch, al mateix temps que assegura a l'Alemanya l'accés a la gran via navegable de l'Africa Central.

En les darreres pàgines del Llibre Groch s'niserten les adhesions de la major part de les potencies, a les modificacions de determinats articles de l'Acta de Algeciras.

DEL MARROCH

Un succés

París, 13, 6'54 tarda. — Els diaris publiquen un telegrama de Casablanca dient que a causa d'una disputa per questions de joch, un espanyol ha mort a dos soldats del tabor francès.

DELS ESTATS UNITS

Sinistre ferroviari

París, 13, 8'45 nit. — Indianópolis. — Ha ocorregut una topada de trens a la línia de Cincinati a Hamilton y Dayton, resultant 14 morts y 15 ferits.

D'ANGLATERRA

A la Cambra dels Comuns

París, 13, 10'58 nit. — Londres. — A la Cambra dels Comuns, Mr. Asquith presenta una proposició anulant la votació en que l'altre dia fou derrotat el Govern.

Mr. Benarlaw pregunta si aquesta proposició té precedents parlamentaris.

El «Speaker». — No'n té cap; però la proposició es feta de conformitat ab el Reglament.

Mr. Asquith diu que'l mantenir la esmena aprovada per aquella votació equivaldría al refús del Home rule. La Cambra, al aprovar aquella esmena, se va revotar, perque abans havía votat lo contrari.

Aquesta es la primera derrota del Govern, després de set anys d'ocupar el poder, y no pot abandonarlo davant de dues votacions contradictòries, havent tingut sempre majoría en totes les votacions recaigudes sobre'l Bill del Home rule.

Mr. Bernalaw insisteix en que'l Govern té de dimitir o disoldre la Cambra segons el reglament, que no pot ser alterat per una crisis internacional.

Mr. Craig, en un violent discurs, acusa al Govern de ser una camarilla de polítichs conduits per rebels. (Gran avalot).

Mr. Pagerrett diu que'l nom d'aquest Govern es una vergonya pera la ciutat de Londres. (Se reprodueix l'avalot. Se creuen frases injurioses. Tothom parla y ningú s'entén).

El «speaker» se veu obligat a sospendre la sessió.

Quan el «speaker» torna al seu sitial, els diputats ministerials aclamen a Mr. Asquith.

El «Attorney» general intenta parlar però's reprodueix l'avalot.

Els unionistes criden: — ¡Haveu trencat la màquina parlamentaria! ¡Alseu la sessió.

El «Attorney» general, no conseguint fersе escoltar, s'asseu.

Un diputat unionista declara que la oposició està decidida a no permetre que segueixi la discusió.

El president. — Davant del desordre regnant, me veig obligat a aixecar la sessió. (Aclamacions dels unionistes Gran escàndol).

Alguns diputats tiren boles de paper a Mr. Asquith. Quan aquest se retira, dels banchs de la oposició surten crits de:—Abandoneu el camp!

Els ministerials aclamen al primer ministre y increpen a la oposició.

Un diputat unionista tira a mister Winston Churchill un llibre, tocantlo al pit.

Els diputats s'increpen durant cinch minuts en mitg d'una confusió espantosa. Per moments sembla que tingun d'arribar a les mans.

Poch a poch van abandonant el saló. Demà continuarà aquest debat.

Mr. Asquith reprodurà la seva proposició y se tem que's repetiràn les escenes d'avuy, perque la oposició sembla que està fermament decidida a no anular la votació del dilluns y a obligar al Govern a retirar el Bill del Home Rule.

ULTIMA HORA

L'assessinat den Canalejas

(VEGIS LA 2.ª PAGINA)

(PER TELEFON)

Detalls retrospectius

Madrid, 14, 12'30 matinada.

Veusaquí alguns detalls, en certa manera retrospectius, que fins ara no ha sigut possible transmetre.

Ha declarat davant del jutge el policía senyor Armiñán, que fins fa poch estigué encarregat de la vigilancia de l'assessí a Burdeus, ahont vivía, junt ab un altre anarquista amich seu, el nom del qual ha donat el policía al jutge instructor.

El senyor Armiñán, que es llicenciat en Farmacia y se fingía també anarquista, sembla que arribà a ser confident de l'assessí. Tal fou l'habilitat que aquell empleà pera captarse la confiança del subjecte posat baix la seva vigilancia.

L'assessí estava trastornat per la lectura d'obres de tendencies anarquistes. Era un cervell perforbat y no tranzigía ab moltes de les costums actuals ni ab la constitució actual de la societat. Se exaltava ab facilitat, però'l seu caràcter seriós, reservat y taciturn, el portava a refusar el tracte ab la gent.

A Burdeus, totes les seves expansions consistíen en uns amors que mantenía ab una dòna casada, anomenada Pilar. Mantenía correspondencia ab altres individuus afiliats al partit anarquista y ab els Comitès d'aquesta classe, d'Europa y Amèrica.

La policía general diu que no tenía coneixement de la seva presencia, ni'l tenía fitxat; únciament la secció d'investigació li havía seguit els passos.

Pardiñas (Manuel). Aixís, baix aquest nom y cognom, estava registrat l'assessí del senyor Canalejas en els registres de la policía.

Els agents de la ronda del president, els de la ronda dels Reys y els comissaris y alts funcionaris tenían la fitxa ab el retrato de cara y de perfil. Recentment foren fetes seixanta copies fotogràfiques.

L'assessí vingué de la República Argentina fa uns vuit mesos expulsat per anarquista. D'aquí fou expulsat després de ser detingut, fotografiat y ressenyat.

Va anar a l'extranger, estigué a París y Londres y la policía francesa va vigilarlo a Burdeus y a Biarritz. Aquest estiu rebé el Govern noticia de que en unió d'un còmplix conegut també's proposava realisar un atentat y va ser vigilat en les provincies del Nort. Recentment estigué a Marsella y d'allí va tornar a París. Fa uns vuit dies tornà de París a Madrid segons afirmen varis policies y's rebé avís de la policía francesa relacionant el seu viatge ab els articles y solts que ha publicat «La Bataille Syndicaliste». Ab ell, segons informes, sortí de París altre conegut anarquista més jove, quasi imberbe y afiliat com ell a varies societats internacionals de París y Londres.

Se creu que l'assessí vingué a Madrid ab altra missió, però que no podent realitzarla y veyent al senyor Canalejas, se despertaren en ell súbitament els seus instints sanguinaris y el matà.

Els ben enterats afirmen que no es un solitari, sinó que està en relació ab coneguts agitadors internacionals com ho prova el fet d'estar considerat com militant fa anys y ser molt conegut per la policía internacional de varis países.

Està plenament comprovat que pel correu d'ahir, a la una de la tarda, se rebé en el ministeri de la Governació, una carta de nostra policía a París donant compte de que'l día 8 havía desaparegut de la capital francesa Manuel Pardiñas, afiliat com anarquista. Nostra policía agregava que en Pardiñas vivia a París ab un germà seu, detalls que comunicava a l'administració francesa.

La carta té data 9. Va arribar al seu destí hora y mitja després de realitzar en Pardiñas el seu sinistre propòsit.

El subsecretari de la Presidencia ha dit davant de varies persones que'l criminal havía vingut fa quatre díes de Burdeus a Madrid, y que la policía sabía la missió que duya de realitzar un atentat. S'afegeix que passà per Barcelona y que la policía de Barcelona avisà a Madrid la sortida del anarquista cap a la Cort.

La comunicació fou llegida en l'últim Consell de Ministres y d'ella se donà desseguida compte a la quefatura superior de policía.

Més diligencies judicials

Madrid, 14, 1'45 matinada.

Sospeses les actuacions a la tarda han tornat a los sus pera pendre declaració a un mestre pintor y un oficial del mateix ram, que conegueren a Pardiñas en el Palau Hotel.

El mestre, Eduart Suñé, ha manifestat, segons sembla, que havía estat allí treballant aquest estiu, per espay d'un mes l'anarquista.

Després se va despedir pera anar a Burdeus.

El tractà poch, però al veure'l seu retrat el reconegué.

L'obrer Antoni Lledó, que fou company de treball del anarquista, ha declarat que'l tractà molt poch y que ignorava les idees que professava, perque era molt reservat.

Aleshores no portava bigot.

Al despedirse manifestà que se n'anava a América.

El certificat que autorisà'l senyor Cortés diu que'l demanà per mediació de Pere Rossi, un senyor belga que estava al davant de la fema.

Acabada aquesta diligencia, ha passat al despatx del jutge, el senyor Benavides, altre agent de la ronda del president, qui ha referit la forma com se realisà l'atentat.

L'única divergencia de la declaració d'aquest ab la prestada pel fill del senyor Sanmartin, es la referent al cop de bastó que en Borrego diu va descarregar sobre l'assessí immediatament després del primer tret, y qual detall nega don Angel Sammartín.

La casa ahont vivía l'assessí l'estiu anterior, a Madrid, es la núm. 3 del carrer de Carlos Rubio, de la barriada dels Quatre Camins.

Es una de les poques que té dos pisos en aquella barriada.

L'estadant es el pintor Emili Coronas, casat.

Va conèixer fa 14 anys al anarquista en el taller de Saragossa, ahont treballaven com aprenents.

L'assessí tenia aleshores 16 o 17 anys.

Després va desaparèixer sense despedirse de ningú y no se'l tornà a veure.

Va anar errant per Cuba, els Estats Units, l'Argentina y França.

El seu amich Emili no'n tornà a tenir noticies.

Pel mars darrer, un dia que no recorda, a mitjans de dit mes, se trobà Emili ab un senyor desconegut que'l deturà y després de saludarlo se donà a conèixer: era l'assessí.

Li demanà anar de dispesa a casa seva, perque sols feya dos dies que era a Madrid y en Coronas acceptà ajustant l'hostatge ab tres àpats y sis rals diaris.

Estigué a casa del pintor fins al dia 30 de juliol que se'n va anar a Burdeus, dient que anava a veure a un germà seu.

No se'l tornà a veure a Madrid.

Algún temps després el matrimoni va rebre una carta y dues targetes postals del seu antich hoste.

La carta, que posseeix el jutjat, té les senyes del seu domicili a la capital de l'Argentina, però el matrimoni no les recorda.

El diumenge últim a les set del matí arribà en el tren en Pardiñas y's dirigí a casa del pintor dientli que tenía la maleta en una taberna davant de la estació.

Menjà, sortí novament, regressant a dos quarts de deu ab la maleta.

Tornà a sortir y abans de les dotze, segons diu la dòna, y a la una, segons afirma el marit, tornà a casa.

Es presumible que estigué en el mitin «Pro Ferrer».

Portà un llibre d'astronomía que digué havía trobat a París.

Dinà ab el matrimoni y estigué a casa fins a les cinch de la tarda.

An aquesta hora tornà l'Emili y'l convidà ab la seva senyora al «Cine Luminoso» dels Quatre Camins.

El dilluns s'aixecà a dos quarts de nou, esmorzà fort y no tornà fins a dos quarts de vuit de la tarda; es a dir, que passà el dia fòra de casa.

Dinà fora y quan tornà digué que havía estat en el Congrés.

—Al passar per allí—digué—se'm ocorregué entrar; el porter estigué molt amable; m'agradà y'm posà el gabàn com si's tractés d'un personatge.

El dilluns parlà el senyor Canalejas en el Congrés y l'assessí degué sentir les seves paraules.

Ja no tornà a sortir y's va ficar al llit.

El dimars, día del crim, sortí a dos quarts de deu, després d'esmorzar ab un parell d'ous, nous y pà.

No va tornar.

El porter y la seva dòna diuen que jamay despatxen que fos anarquista.

No venía cap amich y no discutía de política; li comentava els atentats comesos a Espanya ni al extranger.

El periòdich que llegía diariament era «A B C» y ab freqüencia els díes que tenía gravats.

Dels periòdichs republicans l'únich que comprava alguna vegada era «El Liberal».

Els demés may els hi vegeren.

Les baralles de la majoría

Moments després de sortir el cadavre del Congrés s'ha retirat el llit imperial en que's trobava el cadavre y s'han tret els draps negres y ornaments sagrats.

No havía terminat aquesta operació quan el saló de conferencies ofería l'aspecte habitual dels díes de grans emocions polítiques.

Republicans de totes les fraccions y conservadors, dels que n'hi havía bon número, assistíen com espectadors al espectacle que oferia la majoría liberal.

A simple vista s'advertíen els grupus en que aquesta se fracciona.

Els canalejistes s'han reunit en una secció; els romanonistes, ausent el quefe, formaven animada penya en els passadissos; els monteristes discorríen de un costat a l'altre temerosos de que no arribés a reixir la quefatura del senyor García Prieto, y un grupu d'exministres ab els diputats més batalladors de la majoría, reunits en el despatx del president, escoltaven com el senyor Burell exaltava a les forces del estat pla del partit davant de les ambicions dels que's disputen la quefatura.

El senyor Burell deya que ni en García Prieto ni en Romanones poden representar la majoría, perque cada un d'ells sols té uns 40 diputats.

Lo que fa falta—deya en Burell—es que la majoría s'uneixi pera conservar la significació absoluta y tradicionalment liberal del partit.

Per les raions exposades deya també en Burell que la presidencia den García Prieto sols pot tenir un caràcter interí.

Contestant als duptes que alguns diputats de la majoría expressaven sobre'l camí a seguir, els deya:

—Nó; ningú té d'anar a casa de ningú, sinó tots marxar al Congrés, que es la casa comú.

Molts diputats coincidíen ab les manifestacions exposades y afirmaven que si en Moret se manté reservat, serà imprescindible designar la personalitat que ha de dirigir el partit; y afegíen que al senyor Canalejas podíen tolerarsèli certes coses per sos excepcionals qualitats, però a ningú més que an ell era possible consentir que prescindís dels distints grupus que integren l'agrupació liberal.

En les paraules d'aquests palpitava un sentiment d'oberta hostilitat als elements genuinament canalejistes.

Aquests s'han reunit en una secció—tal vegada sigui aquesta la nota més singular del día polítich.—S'han reunit pochs més de 15. Se n'han vist tan pochs que després d'afirmar que desitgen mantenir el programa democràtich de son quefe y sa significació en la historia política d'Espanya, han convingut en que la reunió d'avuy seria preparatoria d'una altra més nombrosa, a la que esperaven hi concorreríen els que en vida del senyor Canalejas s'anomenaven canalejistes, y de ell reberen les actes y els alts càrrechs.

Ha sorprès que'ls que convivíen en la intimitat den Canalejas estiguessin en disposició d'esperit pera fer política calent encara els restes del seu quefe, però aquests replicaven que'l senyor Canalejas després d'haver enterrat al seu germà s'asseya en el banch blau.

En aquesta situació la majoría es fàcil compendre que la designació del senyor García Prieto, apelant a una locució vulgar per lo gràfica, no ha caigut bé.

Veritat que es més difícil resoldre la quadratura del cercle que trobar una persona que resumi la personalitat de sentiments ambicions y aspiracions de la majoría.

No ha quedat, donchs, resolta la crisis que planteja la mort den Canalejas.

El mateix García Prieto, que segurament coneixía la maror que hi havía en el Congrés, a quantes persones li han donat l'enhorabona a l'estació ahont ha baixat a despedir als princeps de Baviera, ha dit: — Soch president accidental. El parèntesis segueix obert y seguirà fins demà a les onze en que el Rey resoldrà més definitivament que aquest matí.

Impresió política

Dessde que ha acabat l'enterro den Canalejas els tractes y concerts, les càbales y els treballs subterranis no han cessat.

Ab tot, la nostra impresió, reflexe de les noticies y dels indicis que hem recollit es que, en definitiva prevaleixerà el senyor García Prieto per un periode de temps molt curt.

Lo que diu en Montero

Poch després de les set arribava al Congrés la noticia de que'l senyor Montero Rios era al Palau, y allí ens hem trasladat.

Al sortir li hem preguntat si havía sigut encarregat de formar Gabinet.

El senyor Montero Rios ha respost. — Això de cap manera, perque ja saben vostès que may els enganyo.

—¿Aleshores — hem insistit — continuarà en la Presidencia el senyor García Prieto?

El senyor Montero Rios ha contestat. — En la meva opinió, no hi hà cap motiu pera alterar la situació política actual en uns quants dies; després... veurem.

El Rey

Les Directives de les Joventuts liberal y conservadora, ab sos presidents han pujat a veure al Rey, per mostrar aquest desitjos de parlar ab la presidencia dels manifestants, escoltant del monarca les següents frases:

«He jurat defensar a Espanya y ja poden ocórrer atentats: rès me farà retrocedir; mentres me quedi una sola gota de sanch a les venes, jo he de permanèixer al meu lloch cumplint el meu dever.

La Reina també ha saludat als manifestants, mostrant la seva indignació y sentiment per l'atentat de que ha sigut víctima el senyor Canalejas.

Ha elogiat l'acte d'avuy, ab el qual Espanya revelava tan senyalada mostra d'adhuració y afecte al ilustre mort y de adhesió a la monarquía.

Els manifestants han desistit d'anar davant la casa den Pau Iglesias.

El quefe de policía

Les censures al senyor Fernández Llanos, no son sols de la prempsa, sinó del mateix Rey, davant del cadavre den Canalejas, dient:

—¡Quina policía tinch, Fernandez Llanos!

Casi tots els periòdichs inicien una campanya molt violenta contra en Fernández Llanos, dient que ha de dimitir.

Aquest ha dit: — Tinch la meva carrera; no tinch dòna ni fills, no tinch ambicions, soch aquí perque m'varen cridar y me n'aniré quan m'ho demanden.

«La Correspondencia Militar» defensa al senyor Fernández Llanos.

Assegura que la policía francesa perdé la pista del criminal a Burdeus y que ahir, quatre hores després del atentat, telegrafiava dient que entrava a Espanya en Manuel Pardiñas.

A la Casa del Poble

A la Casa del Poble, ahont s'ha pregunat si l'criminal estava filiat en alguna de les societats allí instalades, ho han desmentit.

Els republicans y el Rey

Al atravessar el Rey pels passadissos del Congrés, hi havía varis diputats republicans que saludaren al monarca de cubrintse respectuosament.

(DE L'AGENCIA HAVAS)

Telegrama de D. Alfons

París, 13, 8'5 nit.—El Rey d'Espanya ha contestat al telegrama de M. Fallières ab el següent:

De Madrid.—Palau, 13, a la tarda.—President Fallieres.—París.—Molt afectat pel simpàtich condol de V. E., l'agraeixo de tot cor en nom meu y en el del meu poble y li reitero la segurtat de constant amistat.—Alfons, Rey.»

En Pardiñas a Fransa

París, 13, 9'16 nit.—La prefectura de policía creu que en Manuel Pardiñas no tenía cap relació ab els anarquistes espanyols residents a París. El crim pot ser considerat com un fet isolat.

La policía francesa coneixía al assessí den Canalejas. Ab el nom den Manuel Pardiñas era a París el primer d'octubre prop-passat, posant a una casa de dispeses. Va declarar que ja havía viscut anteriorment a París, inscribintse com pintor de parets, de 26 anys, fill de Grado. Un individu que's suposa germà del criminar va acudir a la mateixa casa de dispeses, inscrivintse ab el nom de Agustí Pardiñas, de 20 anys, fill de Osca, manifestant que també havía viscut anteriorment a París.

En Manuel Pardiñas va arribar a París el 20 de setembre d'aquest any procedent de Burdeus. Va posar en diferents punts y va marxar de París el 6 de novembre, dirigintse a Espanya.

El pèsam del Vaticá

París, 13, 11'13 nit.—Roma.—L'Osservatore Romano» diu que'l cardenal Merry del Val telegrafià ahir al cardenal Vico encarregantli que expressés al Govern espanyol, en nom de la Santa Seu y del cardenal secretari d'Estat del Vaticà, els sentiments de profonda indignació per l'incalificable crim contra'l senyor Canalejas.

Els carrilaires

Els de Manresa a Berga

Han celebrat una reunió els empleats del ferrocarril econòmich de Manresa a Berga, pera tractar de la reclamació produida a la gerencia pera'l pago del jornal corresponent als dies que permanesqueren en vaga y de l'escassesa de botiquins y falta de material en les estacions de la línia.

Va acordarse nomenar una Comissió composta dels companys Joseph Rodríguez, Vidal y Corominas, pera reproduir personalment les reclamacions al director senyor Bonet.

Els empleats de l'estació del ferrocarril del Nort de Manresa han constituit un Sindicat local.

La inauguració oficial de la nova societat s'efectuarà el diumenge, día 24 del actual, prenent part a l'acte algunos oradors de la secció de Barcelona.

Diputació

Borsa del Treball

11 novembre

Ofertes

3458-59, dependents pràctichs en la venda al detall de mercería, de 22 a 30 anys.—3460, caixista pràctich.—3461, minervista pràctich.—3462, maquinista d'imprempta.—3463, dependent pera repartir a domicili, de 20 a 30 anys.—3464, operari pera treballar en arts de pell.—3465, recader de 14 a 16 anys.—3466, dependent pràctich en la venda d'utillatge marins, de 20 a 25 anys.—3467-68, fadrí y mitg fadrí electricista lampista.

Baixes

3375-76, ajustadors.—3325, corredor.—3358, meritori.—3430, meritori. — 2808, constructors de ferramentes.

— Dimars foren denunciats 24 automòvils que circulaven per carreteres provincials sense haverse procurat la patent justificativa d'haver pagat l'arbitri provincial de circulació per dites vies, y se procedirà, segons noticies, a la instrucció dels corresponents expedients pera aplicar als propietaris d'aquells la prevenció de la regla 6.ª de la respectiva tarifa.

S'han donat les corresponents ordres pera que continui el servey d'inspecció y vigilancia de dita circulació.

Centre Cotoner de Barcelona

Telegrames oficials del 14 novembre 1912

LIVERPOOL	Tanca ahir	Apertura	3.er Tel.	4.ar Tel.	Tanca
Disponible. .	6'85	0'00	0'00	6'89	0'00
Futurs					
Otbre.-Nbre..	6'67	6'74	0'00	6'72	6'68
Nbre.-Dbre..	6'55	0'00	0'00	0'00	6'55
Dbre.-Janer.	6'53	6'58	6'55	N.	6'53
Janer-Febrer.	6'52	6'59	6'54	6'57	6'52
Febrer-Mars .	6'51	0'00	0'00	0'00	6'51
Mars-Abril .	6'51	6'58	6'52	6'55	6'50
Abril-Maig .	6'51	0'00	0'00	0'00	6'50
Maig-Juny .	6'51	6'58	6'54	6'54	6'50
Juny-Juliol .	6'50	0'00	0'00	0'00	6'49
Juliol-Agost.	6'49	0'00	0'00	0'00	6'47
Agost-Setbre.	6'41	0'00	0'00	0'00	6'39
Setbre-Otbre.	6'24	0'00	0'00	0'00	6'26

Liverpool.— Vendes: 7.000 bales contra 8.000 l'any anterior.

JUMEL	Tanca anterior	Obertura	Tanca
Novembre. . . .	9'78	N.	9'79
Janer	9'70	9'75	9'74

ALEXANDRIA	Apertura ahir	Apertura avuy
Futurs		
Novembre	17'20	N.
Janer	17'22	17'28

NOVA YORK	Tanca ahir	Apertura	2.on Tel.	Tanca
Disponible. .	12'20	—'—	—'—	12'00
Futurs				
Novembre . .	11'70	—'—	—'—	11'43
Desembre . .	11'84	11'78	11'74	11'68
Janer . . .	11'98	11'92	11'84	11'79
Mars	11'15	12'08	12'03	11'98
Maig	11'18	12'13	12'06	11'97
Juliol	12'22	—'—	—'—	11'90
Agost. . . .	12'10	—'—	—'—	11'82
Setembre . .	11'65	—'—	—'—	11'58

NOVA ORLEANS	Tanca ahir	Apertura	2.on Tel.	Tanca
Disponible. .	12 1/8	—'—	—'—	12 1/8
Futurs				
Novembre . .	12'14	—'—	—'—	11'95
Desembre . .	12'15	N.	12'04	11'97
Janer . . .	12'19	12'14	12'08	12'01
Mars	12'34	12'30	12'22	12'14
Maig	12'45	12'40	12'32	12'25
Juliol . . .	12'55	—'—	—'—	12'25
Agost . . .	N.	—'—	—'—	N.

Arribades als ports dels EE. UU. 87.000 bales en 1 día contra 52.000 l'any anterior.

Adobs Espinás

Rambla del Centre, 37.—Fàbrica a Sans

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes.- Art antich y modern.- Pedagogía artística.- Museus y Coleccions.- Art nacional y extranger.- Curiositats barcelonines.- Ressenya de conferencies.- Exposicions locals y forasteres.- Llibres y Escoles. Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

152

Grupu esculptòrich den Joseph Llimona pera la Biblioteca de Catalunya

Dins l'agitada friçansa d'aquests novells dies, en que apenes, l'activitat constant dels nostres artistes dona temps pera depurar valers y analitzar orientacions, es bona cosa trobarse davant per davant d'obres tan madures y substanciases com aquestes esculptures que ara en Joseph Llimona acaba de modelar pera el capsal de la gran sala de lectura de la Biblioteca de Catalunya.

L'imatgería, la dolça y profonda imatgería den Joseph Llimona; que ara ens posé davant l'ull del recort com escorrentse per un fris d'inefable dolcesa, ab les femenines estàtues funeraries al davant, ab aquell troç palpitant que es recordat per tots ab el nom de «Denercela», ab aquell segador del monument al doctor Robert, ab aquell forjador qui feu el nom del nostre artista a Bruseles, ara dos anys, har guanyat ab aquesta nova obra una germandat qui vé a guarnir ab noves glories y prestigis, la comunitat nombrosa de les dolces feminitats profondes y serenes, d'en mitg la dolença tranquila de les quals, s'aixequen els perfils vigorosos dels cossos masculins que ara esmentarem.

Mes aquestes germanes noves que ara el braç den llimona ha alçades a la gloria del ser, son de tal condició revestides, que avuy al mirarles ab els ulls serens, en son repòs magnífich, semblen dirnos desde la mansió de la seva estabilitat nobilíssima, l'historia del camí que hem fet en l'ascensió espiritual de Catalunya; car elles, les germanes de les figures heròiques del monument al doctor Robert, representen al costat de aquella sublim palpitació que vibra dessota els plechs de la bandera de la Patria, el repòs profond y substancial d'aquests dies d'ara; en que la nostra acció, després del primer saltarulls de la desvellança popular, emprèn els camins de la ciencia y de la normalitat, pera anar a la rehabilitació de la nostra nació.

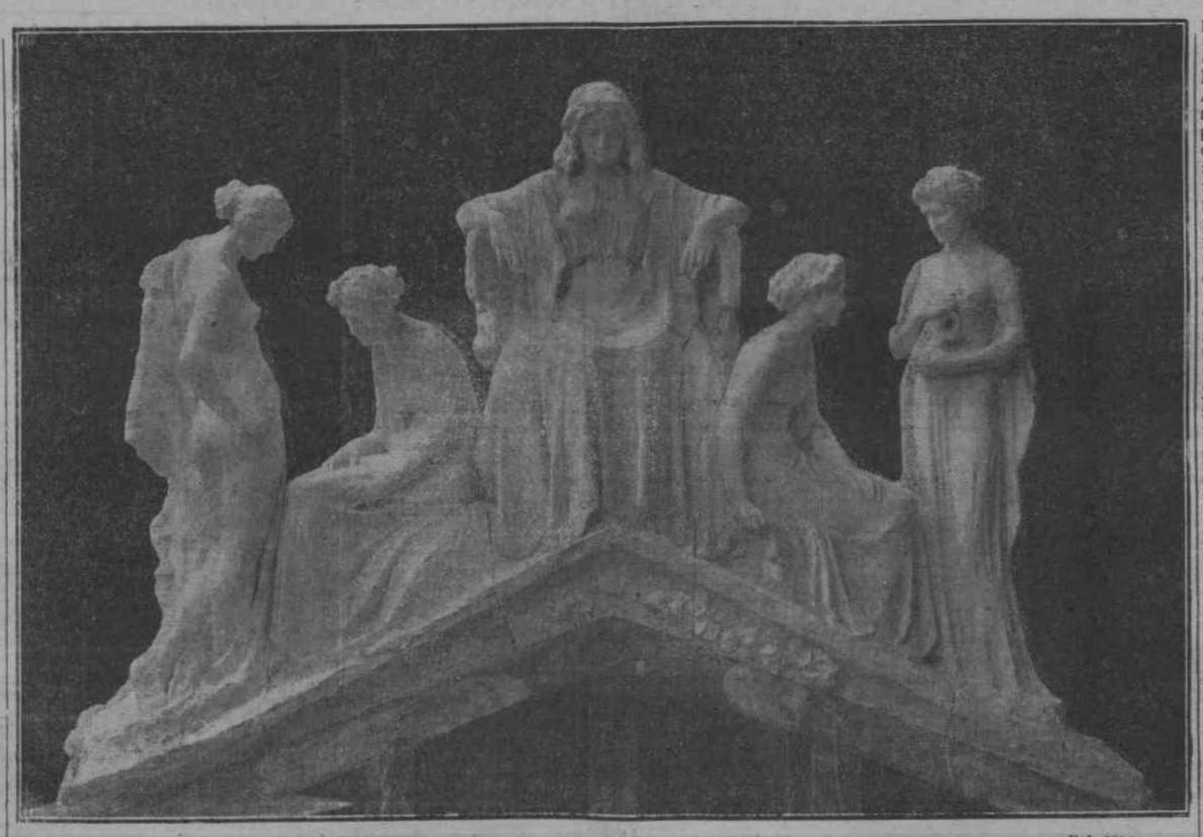

Fot. Mas.

«Catalunya y les Ciencies» — Grupu esculptòrich den Joseph Llimona que ocuparà el capsal de la gran sala de lectura de la Biblioteca de Catalunya

La comparança entre aquestes esculptures d'avuy y les del monument al Dr. Robert, es certament temptadora, car entre aquesta Catalunya serena y tranquila qui presideix l'estol gracíos de la ciencia, y aquella altra Catalunya heròica que mira a sos peus la desvellança de les forces populars adormides al sentiment nacional, hi han les diferencies essencialissimes d'aquell moment que el monument perpetúa, y d'aquest moment que perpetuaràn les estàtues d'avuy, al ser posades en el capsal de la nostra Biblioteca Nacional.

Aquesta manera pura, inconsciente, espontania, d'expressar en formes plàstiques de la més gran bellesa, els dos estats de la vida del nostre poble, valen an en Llimona el titul indiscutible de esculptor nacional, car aquestes coincidencies que retreyem nosaltres ab la sola comparança de les dues obres, sols poden ser filles d'un home qui no sía solament un artista, sinó un gran patriota capaç de plasmar els moments, capaç de fer gloria d'art l'acatitut d'un poble en un moment donat de la seva vida.

Jo mirava les estàtues den Llimona, fa temps ja, quan encara en tendresa de fanch s'anaven formant dessota la mà depuradora del artista, y en la dolça calma del estudi, s'hem presentava l'interrogant agut d'aquest interessant procés que s'elaborava en el seu esperit; y me deya: ¿per quina lley d'evolució espiritual, y per quins camins de perfecció civil, havem arribat a guanyar les distancies que separen els troços ferms y aguts de les estatues del monument an en Robert, d'aquestes dolces y sereres representacions d'ara; per quina extranya passió, havíem creuat ab tan poch temps, els espays que van de la barbarie endormiscada que'l sacerdot d'allí desensomnia, guarnida ab l'indumentaria ruralesca y primitiva, a la noblesa desperta y meditabonda de les estàtues d'avuy, revestides les gracies dels cossos severíssims ab la túnica clàssica, qui influingeix damunt les formes, plechs d'eterna gracia y incidents linials dignes de l'eternitat y de l'universalitat?

Y an aquesta intima interrogació que'm feya devant l'obra, m'hi responia tot el sentit y tota l'acció de la nostra política, desde'l periode heròich del desvellament a la fundació de l'Institut d'Estudis Catalans; y d'aquesta política totes les activitats de l'esperit moventse paralelament vers a una depossió absoluta de lo romàntich incidental, pera alcançar lo substancial y lo etern, desde la barretina a la túnica.

¿Veusaquí, donchs, això que volen dir sense emblemes les figures que'n Joseph Llimona posa en el capsal de la sala major de la nova Biblioteca de Catalunya; veusaquí, ab elles, la fita del camí fins ara fet, y veusaquí, apart d'aquesta seva representació fonamental, una hermosa obra d'art que fà honor a la Patria y que es alhora exemple magnífich de maturitat y disciplina, de serenitat y de correcció, dins del nostre moviment artístich del que sortosament els bocets genials van desapareixent, y les inhabilitats y ineptituts rodinianaemnt vestides perden els prestigis que en hores de romàntica turbulencia podíen haver tingut.

***

L'art den Joseph Llimona té com a característiques millors la d'una gran dolcesa y d'un profond humanisme. Pochs arriben com en Llimona a dir aquests sentiments, ab tant despreci com ell pels elements expressius. Fonamentalment esculptòrich, es un sibarita de les armonies que al vel de l'artista se formen entre'ls volums del cos humà, a les tendreses y caracterització dels muscles revestits de carn, a la expressió de les actituts, a la dolcesa suavíssima de les linies que, com jugant a un joch de gracia, s'empaiten l'una a l'altra per demunt del volum, deixant al seu pàs els incidents vius de la musculatura que son a son temps altres notes en el chor perfecte de la bellesa corpòria.

Perque en Llimona, que es dels qui tenen dels plechs de l'esculptura cristiana, aquell claríssim concepte ruskinià, no oblida may que quiscun d'ells vestidures, ens explica per elles la seva a través del qual podríem anar a cercar la trajectoria de la seva rahò y natural existencia. Doctrina aquesta, divina doctrina que cobrint el cos ab les vestidures ens explica per elles la seva existencia y la seva palpitació, convertint a les robes folgades d'incident lamentable que son molt sovint un element constructiu.

Jo he vist al mestre treballar mesos y mesos en un troç de figura; entendrit davant la maravella exquisida de la estructura del cos, enllemanit per les secretes armonies y pels gustos exquisits que dona la depuració de les coses; y perque ho he vist, sé an en Llimona un d'aiqueixos pochs efectistes que posen les mans damunt de l'obra, sense apriorítats expressives, sense proposicions vibrològiques, tal com un veritable clàssich, en el sentit més pur d'aquesta paraula.

Perque sinó, mireuse'l per un moment, aquest, nú d'incomprensible bellesa, de dolcissima feminitat, que forma part del grupu de la Biblioteca de Catalunya, y digueu, després d'haverlo ben mirat, si ab ell no tenim, apart de tota altra significació que del seu propi ser y condició de ser pugui pervenirnos, un dels troços millors que haga donat la nostra esculptura, art jove encara per ser art de depuració y de disciplina, coses que pochs han alcançat en el nostre mon, y entre'ls pochs, l'autor de l'obra que avuy comentem, y aquest inoblidable Joseph Clarà.

Y es que en Llimona es dels que en les dures disciplines del treball hi hà trobat la força; perque, quan en les coses dures s'hi arriba a trobar el moll substanciós del plaer que neix de l'esforç, se té per damunt de tots els fàcils que envolleixen, la força de la renovació y de la joventut; y aixís, sols aixís s'explica que d'un mestre la producció del qual es numerosissima, y el prestigi del qual es consagrat ja entre nosaltres, pugueu rebre'n la sorpresa de una nova maravella, l'obra d'una perfecció inesperada, que'ns podría pervenir de qualque desconegut jovencel qui treballés en el silenci.

Aquesta es, sens dubte, una de les millors glories de l'esculptura den Llimona, essent una de les millors glories de l'artista. Perque això, revesteix ab una frescor nova, y ab unes suavíssimes empentes d'esforç, la gracia gentil dels cossos qui mostren les senyals de sa naixença, y la gloriosa natura d'artifici construit segons lley de rahò y de mesura.

***

Celebrem, ab la joventut de l'artista y ab la joventut de les seves imatges de ara, el moment que elles venen a perpetuar en el capsal de la Sala Major de la Biblioteca de Catalunya, hont seràn posades d'aquí a pochs dies.

Es festa grossa aquesta certament, perque aquesta dolça y magestuosa figura de Catalunya, qui ocupa'l centre del magnífich grupu, es l'imatge de la nostra estabilitat nacional. Maternal y pensadora, ab totes les dignitats dels plechs qui neixen de la toga folgada, se'ns mostra ab l'investidura civil en que tots la volem.

Vulga Deu que aquesta Catalunya de la estabilitat pensadora y serena, digna y reposada, sia pels segles l'expressió vivent de la nostra colectivitat, y quedi gloria d'art, com un recort de les edats heròiques, la noble agitació epopèica de les estàtues del Monument al doctor Robert.

Joaquim FOLCH Y TORRES.

Croquis d'una de les figures del grupu

Fot. Mas.

Detalle esculptòrich del grupu de «Catalunya y les Ciencies»

Un membre de la Junta de conservació de Monuments de Tarragona demana l'enderroch de la capella del Miracle.

Es curiós en el nostre país, observar que moltes de les institucions encarregades dels serveys públichs, funcionen en absolut, y d'una manera completa, tot al revés de lo que deurien funcionar, y en conseqüencia, fan la feina al revés de lo que deurien ferla.

Ara l'actualitat ens ne dona un tristíssim exemple d'aquests casos, y es l'exemple, un article publicat en el periòdich tarragoní «El Tarraconense», que dirigeix un membre de la Junta de Monuments de Tarragona, en el qual se diu, ni més ni menys, que la Capella del Miracle, de Tarragona, sobre la qual hem parlat diverses ocasions en aquestes columnes, ha d'anar a terra.

La cosa semblarà extranya, y sorpendrà la candidesa «pusilànime y cultivada» (com diu l'articulista an els que volen conservar el monument) dels nostres lectors; però, tal com sona, clar y net, en aquest article que no es més que una manifestació nova de la barbarie polida dels nostres dies, se conta y se rahona la necessitat del enderrocament de Santa Maria del Miracle.

Conformes en que les Juntes de Monuments no serveixin pera res, però no tan conformes ab que's cuidin de fer enderrocar un edifici que la civilisació vol que conservi. Conformes fins ara en que les Juntes de Monuments no servissin pera res, però no tan conformes ab que's converteixin, d'inútils, en perniciosos, y que de passives pera la conservació, se converteixen en actives pera enderrocar els pochs monuments que'ns queden.

¿Y saben quin es el motiu principalíssim que obliga al articulista a aconsellar l'enderrocament d'un monument artístich?.... Donchs el que representa un perill per Tarragona, ja que l'Estat podría portarhi de nou el presidi mentres existeixen els restes del edifici hont el tenía.

Diu aixís l'ilustre membre de la Junta de Monuments, de Tarragona:

«El esfuerzo que hizo la ciudad para ver desaparecer la visión del presidio que a regañadientes tuvimos que tolerar por largos años enclavado en el anfiteatro romano, está amenazado de resultar infructuoso.

En las posesiones africanas no podemos ya establecer penitenciarias: las pocas que en España quedan, son insuficientes a contener el hacinamiento de penados; tampoco puede contarse en hacer establecimientos de esta clase nuevos porque por doquier que se pulsa la opinión, esta contesta repudiándolos; en la misma Figueras, que tuvo que soportar con casi todo el contingente que había en el Milagro, se está luchando de continuo por echarse de encima carga tan poco agradable.

En el Milagro había presidio, porque pudo aprovecharse un edificio que en el había: el de los Templarios. El Ayuntamiento, tras no pocas ni fáciles gestiones, obtuvo la cesión de todos aquellos terrenos y restos de edificaciones. Se echó el penal y empezó la demolición de las construcciones allí existentes para que no pudiera aquél volver y a su vez para que ni siquiera pudieran ellas evocar el recuerdo del destino que por lasgos años se les ha venido dando.

Pero a media labor, surgieron los espíritus pusilánimes, los cultivados, y se creyó casi una profanación a abar de echar por tierra la sencilla iglesia, por lo que de recuerdo histórico pudiera tener, y como ya no se estuviera a tiempo de devolverle las construcciones adosadas que tenía y que le servían de contrafuertes, se tuvo que apelar al recurso de apuntalarla, porque se agrietava enormemente y a no tardar hubiese por si sóla realizado lo que el Ayuntamiento no se atrevía a hacer en medio de su perplejidad.

Y ahora parece que se intenta, si no se ha hecho ya, pedir al Estado que se vuelva a incautar de aquel edificio, para que, declarándolo monumento nacional, lo restaure y cuide de su conservación, y en esto ven muchos el peligro de que, no sabiendo donde meter el exceso de penados que pueblan los contados presidios españoles, vuelva el Gobierno a pensar en la utilización del que gracosamente nos donara y que no hemos sabido destruir con la rapidez que las circunstancias exigían.»

¿Els sembla propi aquest llenguatge d'un membre de la Junta de Conservació dels Monuments? ¿Els sembla propi que a un senyor que ocupa un càrrech tal, la Capella del Miracle li fassi recordar més el presidi, que'l fet que'ns descriu en sa crònica el nostre gran Rey Jaume I, si es que'l pobre senyor que escriu aquestes ratlles no té prou ulls, ni es prou «cultivado» pera veure les gracies del edifici?

Mes no les veu; el paragraf que segueix al que acabem de reproduir, diu ben clar que aquest ilustre membre de la Junta de Monuments de Tarragona, no sab pas de què se les heu.

Llegeixin, sinó:

«Que la iglesia de los Templarios encierra bellezas arquitectónicas, no lo hemos sabido ver en parte alguna. Salvo unos pequeños ventanales y una puerta románica que podría reconstruirse donde mejor convinera, nada en absoluto de particular hay en lo demás.»

Es el criteri de tot el sigle XIX, subsistent en les pobríssones corporacions que cuiden del art oficial. Allí hont no hi hà ornamentació no hi hà mèrit. Les estructures arquitectòniques, els organismes constructius, el cos de les construccions no es res ni vol dir res pera aquests senyors, que no s'han adonat de que la Bellesa no era una cosa d'epidermis, que la exornació no era una superposició, sinó quelcom de viu y relacionat ab l'estructura, quelcom que respòn a la unitat del monument.

El pobrissó y ilustre membre de la Junta de Monuments no veu, no sab veure que'l monument «encierre bellezas arquitectónicas», y a un senyor que no sab veure això, li es confiada la salvaguarda dels monuments, en una citaut que n'es tan rica com la noble Tarragona. A un senyor aixís se li encarrega en aquest pobre país una de les tasques més trascendentals y que més valor tenen en la civilisació dels pobles.

Mes el bon senyor, fent el seu ofici, exercint la seva alta missió que l'Estat li ha confiada, segueix dient:

«¿Que la iglesia de los Templarios es un recuerdo histórico? Perfectamente. También lo es el Coliseo romano en el cual aquella se asienta e imposibilita poner al descubierto los restos que sin duda se ocultan por las tierras de labor de aquella hondanada, e imposibilitando que nos podamos formar idea aproximada de la magnitud de aquel inmenso anfiteatro, de forma elíptica, y con 148 y 119 metros, respectivamente, en sus ejes mayor y menor.»

Croquis d'una de les figures del grupu

Mes si abans ens extranyava que un senyor tan curt de vista exercís un càrrech aixís, ara'ns extranya més, al demostrarnos ab els seus escrits, que ni solament sab lo que son modes, car preguntem al bon senyor. ¿Quina nosa li fa un edifici de trenta metres, pera descubrir una àrea de 148 y 119 metres que ocupa el Colisseu?

Fot. Mas.

Detalle esculptòrich del grupu que en Joseph Llimona ha modelat pera la sala de lectura de la Biblioteca de Catalunya

PRIMERA MEDALLA: BARCELONA 1907

COMPRA Y VENDA DE ANTIGUITATS

TALLERES: Carrer Sarrià, 88

Institut Cristiá d'Arts Decoratives
S. CALSINA - Casa fundada l'any 1872
M. DOMINGO PERIS, ESCULPTOR
Tallers d'escultura religiosa
EXPOSICIO Y TALLERS 62, Passeig de Gracia, 62
PINTURA - DECORAT - Reproduccions Artístiques

RENART & C.IA
Gran assortit en objectes d'art, fabricació de la casa, propis pera regals
Reproduccions, clássich y modern
Retrats, obres d'art dels grans mestres
Exposició de reproduccions fotográfiques al carbó
Grabats, Marchs y motllures d'art
271, Diputació, 271
(entre Claris y Passeig de Gracia)

Compra y venda d'antiguitats
ANDREU MASSOT
Baixada de la Presó, 5 y Plassa Rey, 1

En la Llibrería Nacional y Extrangera
72, Rambla de Catalunya, 72
(cantonada Valencia)
Novetats en llibres d'art y reproduccions gràfiques

LA PINACOTECA
MARCHS Y GRAVATS
Carrer de Corts, núm. 644

GRANS TALLERS DE FOTOGRABAT
C. Murtra
Hospital, 49, principal - BARCELONA

Mobles Artistich
Joan Busquets
GRAN PREMI D'HONOR
LONDRES - 1912
Aquesta casa no ha trasladat el seu despatx; segueix en el carrer de la Ciutat, número 9

Vilaró y Fill
Pintors · Decoradors
CARRER DE LAS CORTS · 604
TELÈFON - 1969 Barcelona

P. REIG Y FILL
MOBLES
Tallers: CARRER UNIVERSITAT, 21
ARGÜELLES (Diagonal), 512 bis
DESPATX: PASSEIG DE GRACIA, 27 CASA FUNDADA EN 1852

MOSAICHS E F ESCOFET
Ronda Sant Pere 8

ESTEVA Y C.
ARS
AVANTS HOYOS ESTEVA Y C.
GRAN FABRICA DE PARQUETS Y CONSTRUCCIONS ORNAMENTALS: MOBLES ALTARS IMATGES MOTLLURAS PERA MARCHS OBJECTES D'ART PROPIS PERA REGALOS
Despatx: Exposició Passeig de Gracia 13 x Ronda Universitat 112 BARCELONA

GRAN SALÓ PARE
Exposició Permanent
— DE —
BELLES ART
Renovació d'obres setmanalme
Bronzes - Porcellanes y objectes arti
Casa fundada en 1840
Carrer de Petritxol, 3
BARCELONA

Y, per altra banda, ¿còm vol fernos creure aquest bon senyor que, un Ajuntament que no té diners pera sostenir la obra, farà, pel sol fet de desaparèixer aquesta, les excavacions al Colisseu? ¿Qué s'afigura que bladem? ¿Que's creu que, abans de proposar la conservació d'una obra, nosaltres, els «pusilámines», els «cultivados», no sabem còm estàn les coses pera portar a terme'ls propòsits?

¿S'afigura l'ilustre membre de la Junta de «enderroch» de monuments que, a pesar d'aquest motiu científich ab que vol revestir el seu propòsit, no ho veyem que ell es dels que ajuden als barbres del día que tenen odi a les ruines, que'ls fan nosa pera fer en aquell indret un jardí a l'americana?

Sí, molt estimat senyor articulista de «El Tarraconense». Sabem quins son els propòsits, y a què responen els seus elevats conceptes; però ells no deixen de ser tant vergonyosos per vostè com ho seràn per la Junta de que forma part, per l'Ajuntament y per la ciutat de Tarragona, si permet l'enderroch voluntari de la capella del Miracle, que no'l permetrà.

Masses se n'han fetes ja pera que els tarragonins passin per aquesta, y es ben cert de que's disposen a lluitar contra l'obra d'enderroch de la Comissió de Monuments, no'ls farà pàs tornar enrera'l «papu» ridícol de que tornaràn el presidi en aquell indret, hont no hi hauría sigut may si les coses de l'art a Espanya no poguessin seguir els camins per hont creyem que encara van seguint.

Però, llegeixin el final de l'article, hont se concreten totes les bones intencions del bon senyor. Diu aixís:

«Medítelo y vea que le tiene más cuenta, aun para los efectos históricos, restaurar la iglesia de los Templarios enclavada en el Anfiteatro, con peligro de que vuelva a destinarse a penitenciaria, ó sacrificar aquella construcción que nada tiene de particular en beneficio del Coliseo.»

Veuen, per una banda, el «papu» de que tornin a posar el presidi, y per altra, el «bobo» del Colisseu...

Y es que per aquestes bones persones que fan de Junta de Monuments, la qüestió es tirar els monuments a terra.

Es d'esperar, no obstant, que tots els senyors de la Junta de Monuments de Tarragona, que no estaràn conformes ab els propòsits del seu estimat company, protestaràn, car mentres no ho fassin, nosaltres creurem que van d'acort ab ell.

***

Diràn que l'article a que'ns referim no'l firma ningú, potser diràn y tot que no es de cap membre de la Junta de Monuments... Però ho es.

FLAMA.

Crònica

A càn Parés

A càn Parés exposa aquesta setmana, en Rafel Estany, una colecció interessantíssima d'aiguaforts, hont l'artista revela grans condicions pera'l conreu de aquesta especialitat del gravat, un xich descuidada entre nosaltres.

Les proves que presenta l'artista, si bé totes no estàn a una igual altura en quant a correcció y fermesa de dibuix, en totes elles, no obstant, la tècnica es bona.

Llàstima que'l dibuix no sía més ferm y llàstima que no cuidi de que aquest fassi desaparèixer sota'ls truchs, els caràcters dels llochs que les proves porten per títul.

Certament, Argentona y Mataró, son altrement de lo que'ns els pinta l'artista; y aquesta pèrdua del caràcter es lamentable, en un gravador de tantes qualitats com en Rafel Estany, al qui felicitem per la seva exposició.

***

Dues teles den F. Fló, un quadre den Sans, y altre den J. M. Recoder, completen les novetats de la setmana a càn Parés.

En Fló, en les dues teles exposades, se mostra'l pintor de sempre, amich dels temes figurats y de les dificultats del color, y en Recoder, recordant acàs la pintura dels castellans, sembla en aquesta obra haver perdut, no ja la consistencia del dibuix, sinó les habilitats de que feu gala en la seva exposició de retrats feta anys enrera.

Exposició Casanoves-Pitxot al Fayans Català

A les Galeries del Fayans Català, va inaugurarse el passat diljuns, l'exposició de les obres d'escultura de l'Enrich Casanovas, y de les de pintura den Ramón Pitxot, que ja anunciàrem.

Ab l'anunci de que'ns ocupàrem d'abdúes manifestacions ab l'atenció que merexen, poguèrem dir per endavant que dita manifestació d'art es interessantíssima, y que si en Casanovas mostra en el seu art una fermesa y una depuració dels camins de puresa, apresos, en Pitxot, canta més alt que may, y ab més armonía que may, la Gracia y l'Alegría de les coses de la terra, en els seus quadres plens de color y de vida.

Per de prompte, vagi la nostra felicitació als dos artsites.

A la casa Esteva y C.ª

Demà, a la tarda, s'inaugurarà a la sala d'exposicions de la casa Esteva y Companyía, una exposició de les obres pictòriques den Juli Armengol, que l'any passat ens feu conèixer la seva producció en la propia sala.

Esperem ab l'interès que's merex aquesta manifestació, que vé a aumentar el número d'exposicions ab que enguany comença la temporada, que, com dèyem en números anteriors, promet esser nodrida.

La Lley de les Formes

L'Academia Catòlica de Sabadell acaba de publicar, en un fascicle elegantment imprès, la conferencia que sobre el tema «La Lley de les Formes» va donar en el local de dita entitat el nostre estimat company don Joaquim Folch y Torres durant el passat curs.

La conferencia serà repartida entre els socis de l'Academia y demés entitats culturals de la vehina ciutat, posantse a la venda un determinat número d'exemplars pels qui vulguin adquirirla.

L'Hermen Anglada

Acabem de rebre de París la nova de que el Museu de la «Hispanich Society of America», de Nova York, acaba d'adquirir al nostre paisà, l'eminent pintor Hermen Anglada, per una quantitat crescudíssima, la seva magnífica obra de grans dimensions «Camparoles de Burriana», que passarà a ocupar un lloch preferent en una de les sales del referit Museu.

Dita institució se proposa ademés adquirir un estudi de torç d'home, del propi Anglada, el qual ha sigut nomenat socí honorari de la societat.

L'obra de referencia se la disputaren quan l'exposició de Roma, el Museu de Roma y el de Buenos Aires, haventse sospès la venda an aquest darrer, per causes que no cal fer constar aquí.

L'«Hispànich Society», de Nova York, finalment, ha sigut la posseidora de la obra tan solicitada d'un artista català.

Concurs artistich de plaques de noms de carrer, a Canet de Mar

FALLO DEL JURAT

El primer premi de 75 pessetes no s'ha concedit.

El segón, de 50 pessetes, l'ha merescut el dibuix sense lema que porta el nom de «Carrer de les Caldetes».

Ab premis de 25 pessetes cada una, han sigut favorescudes les plaques ab els lemes: «El Mar», «Rajoles», «Poble Fort», «Mediterrani», «Drachs» y les sense lemes: «A. de M.» y «Catalunya número 5».

Altres plaques han merescut distinció sense premi, però aprofitables si'ls seus autors se convenen ab l'Ajuntament.

Canet de Mar, octubre de 1912.

El Jurat: Pere Doménech, Ricard de Campmany, Moisés Jaumejoan, Joseph Cabruja. El secretari, Alexandre Mélis.

Troballes a Tarragona

Ens comuniquen de Tarragona la troballa d'un gran mosàich romà, el qual, segons ens diuen, per les cates que s'han fet, es probable que arriba a més de cinquanta metres de llargada.

El lloch de la troballa es el jardí den Punyet, hont anys enrera apareguèren altres interessants fragments romans y ruines de parets estucades.

El lloch de la troballa del mosaich, de moment sempla coincidir ab el lloch d'emplaçament del temple del Geni Tutelar de Tarragona.

«Correo de las Letras y de las Artes»

Demà, divendres, sortirà el segón número del «Correo de las Letras y de las Artes», que continuirà el següent y molt interessant sumari:

Notes y pretextos: Tristan Derème, per J. J.; Gabriel Alomar y en Logometria, per A. P.; «Pablo Picasso», «Closos els ulls», poema inèdit de V. Solé de Soto; Arlequí vivdor, de A. Gual; El Greco, comentaris de Meier; Graefe y de Michel Puy; Crickboom-Granados; Marinetti; Caricatures de J. Sunyer; Exposició Casanovas; Pintures de Pitxot; Quartet Renaixement, etc.

«Correo de París»: noticies breus de llibres, exposicions, etc.

Un magnífich dibuix inèdit, bon texte, den Joaquim Sunyer, tirat en paper especial.

El preu del «Correo» es de 20 cèntims.

Darreres noves de la capella del Miracle, de Tarragona

Les darreres noves que tenim de la capella del Miracle de Tarragona, es de que s'ha obert una gran esquerda a la volta, y que la vida del edifici es molt curta si no s'hi posa remey tot seguit.

Es d'esperar que'l remey s'hi posarà y que les entitats artístiques de tot Catalunya pendràn immediatament cartes en l'assumpte, dirigintse en missatges y oficis al Ajuntament de Tarragona pera que salvi al monument y ens salvi de la vergonya de veure com s'enfonza per dessidia de tots.

L'Exposició de Florencia

El Círcol Artístich de Tarragona ha acordat enviar obres a la VIII Exposició d'Art de Florencia, fent aviment a llurs socis que desitgin conèixer el Reglament que ha rebut y butlletins d'inscripció, que's trobaràn en el mateix lloch social.

Aquesta Exposició s'obrirà el primer de mars de 1913 y acabarà el 31 d'octubre; l'envío d'obres serà del 1 al 15 de febrer y pera'ls dels butlletins abans del 15 del vinent desembre.

Podràn concórrer obres d'esculptura, pintura y arquitectura.

Tenim noticia de que'l Saló de les Arts y dels Artistes de Barcelona, enviarà corporativament en aquesta exposició, haventse reservat una sala pera la referida entitat.

Monument

Ha estat de pochs díes a Tarragona, l'esculptor Juli Antonio, autor del projecte de monument als màrtres de la Independencia.

La malaltía llarga que ha sofert aquest artista tarragoní, ha fet retrassar l'obra del monument, y segurament ara, ja restablert, podrà acabarla, després de tant temps de començarla.

Els tapissos de Mr. Morgan

El día primer del mes que som partiren curosament embalades cap a Nova York, les cèlebres tapicerías gòtiques del no menys cèlebre coleccionista americà Mr. Morgan, adquirides darrerament a Europa.

La colecció de Mr. Morgan sols pot aparellarse, per la seva riquesa, ab la que posseeix la Corona d'Espanya.

Durant els dèu díes que han estat exposades, a prechs de la Societat de Amichs del Louvre, de París, en la Galería Sélguian de la esplanada dels Invàlits, lo més selecte del món artístich parisench ha desfilat davant les portentoses peces que'l poder del gran coleccionista americà ha reunit.

Els comencaristes ploren l'emigració d'aquests bells tapiços, y els despedeixen sentimentalment en el moment d'emprendre'l viatge enllà del mar.

La botadura d'un acorassat francés

A Tolon ha sigut botat a l'aigua solemnement el nou acoraçat francès París.

En el moment en que'l vaixell era llençat a l'aigua, entre'ls aplaudiments de la multitut y les aclamacions, un pintor, dalt d'una embarcació, apuntava en una nota brillanta de color, la escena vivíssima y plena de llum y moviment.

Era el pintor M. Paulin Bertrand, autor del gran plafó decoratiu que decora la sala de sessions del Municipi tolonès, y en el qual, per comanda expressa, representà l'entrada de l'esquadra russa en aquell port, l'any 1893.

Acabat l'apunt del gran moment solemne, M. Bertrand el mostrà als oficials del nou acoraçat, els quals acordaren la seva adquisició, fentse de part del ministeri de Marina, al artista, la comanda de ferlo definitiu, pera esser exposat en el Saló de l'any vinent.

Exposicions del Gravat a París

Han quedat obertes a París les exposicions de la Societat International del Gravat en negre, y la d'aigua-forts, molt interessant, de Vaughan Troubridge.

En l'exposició de la Internacional hi hà proves escullidíssimes d'aigua-fort y de gravats a l'acer, que revelen un número no reduit d'artistes que, ab preferencia, se dediquen al conreu d'aquesta branca de les arts, un xich abandonada pels llatins durant tot el sigle XIX.

Es llàstima que an aquest reviscolament de l'art del gravat, Catalunya hi digui tan poqueta cosa, reduintse, a pesar dels intents repetits, a unes quantes proves d'aigua-fort, temorenques, les manifestacions que dóna el nostre moviment artístich, ja prou gran pera que hi capiguen aquestes activitats.

La polidesa barbre

Els barbres s'han tornat gent endressada. Veusaquí una carta rebuda fa pochs díes per un conegut crítich d'art madrileny.

«Escribo a usted en interés del Arte y de Toledo. Se trata de derribar todo un barrio para agrandar el jardín del Colegio de Doncellas; de inutilizar para estudio y recreo del público la calle del Angel, con sus preciosos puntos de vista de San Juan de los Reyes; el arquillo de la Judería, entrada principal de ésta, y una porción de casas de carácter de época que forman dicha calle y la de las Bulas Viejas, la primorosa ermita de Santa Ana y el pasadizo que lleva el nombre del Colegio citado, que lo forman caras arábigas.

»En compensación de esto se proyecta, a más del jardín citado antes, una vía recta adornada con un muro de la arquitectura del estilo de la torre de Santa Cruz de Madrid, con almenitas de confitería y con sus acacias de bola.

»Lo peor del caso es que se sienta un precedente funestísimo, cuya consecuencia será la desaparación de lo más interesante que Toledo encierra. Así se quiere atraer a los turistas y se pretende embellecer la ciudad, sustituyendo con cursilerías presidiables el supremo interés de la verdad histórica.

»¿Por qué no se habían de promulgar leyes o reglamentos como los que existen en Brujas o en Venecia, que prohiben cambiar el aspecto de aquellas poblaciones y determinan el carácter de todo lo nuevo que se construye? Alegan que el barrio es poco higiénico, sin tener en cuenta que toda la población lo es por no existir apenas la limpieza municipal y por permitir que vivan muchos centenares de cabras mezcladas con las personas en todos los barrios y que donde se le antoje a cualquiera haga un vertedero de inmundicias. El barrio que pretenden suprimir puede higienizarse como todos, y en cuanto al interior de las casas, sólo se necesita crear costumbres nuevas ø, mejor, seguir las de otros tiempos, pues sabido es que las antiguas de la ciudad, como continúan siéndolo hoy en determinadas calles y distritos, eran y son de limpieza y cuidado».

Lley de l'Art

Conferencia feta al Círcol Artístich de Sant Lluch, per l'Ilustrissim Dr. Torras y Bages, Bisbe de Vich.

(Continuació)

La unitat del art com la de la humanitat ve de Deu, perque tota unitat ha d'estar determinada per ún, y la influencia divina combinantse d'una manera inefable ab la llibertat de la acció humana determina, com una lley necessaria de vida, la manifestació de la bellesa als homes: d'una manera rudimentaria quan el mon, segons la expressió de Sant Pau, estava en sos elements; ab perfecció de forma externa quan la idea divina estava difusa pel poble, però tenint de Deu una idea confusa de perfecció, com succeeix ab l'art clàssich; y ab expressió exquisida, d'una manera sublim y invisible, un cop vinguda la Revelació cristiana que ha iluminat als homes ab la vida y sublim doctrina de Jesucrist, exemplar de tots els homes, perfecció típica y de bellesa infinita que més o menys ha de resplandir en tota classe y condició de persones, y que ha descorregut el vel que tapava l'enigma de la vida.

La vida arriba a son complement en Jesucrist, perque Ell es la manifestació d'aquella vida que's troba en el Pare, qui, per medi de son Verb, dona ser a tota criatura. Per això, essent lley de l'art el ritme de la vida, y trobantse únicament la plenitut de la vida humana en el Cristianisme que en dona la fòrmula adequada, la realització de la bellesa estètica, l'art summo sols se pot trobar en el Cristianisme.

La profecía hebràica ja pronostigà al Redemptor com la summa bellesa humana. Serà el més hermós, deya el Psalmista, entre'ls fills dels homes y en sos llabis hi viu la propia gracia. Y la sublim atracció de Jesús es un efecte de la seva bellesa inefable. Fins els incrèduls se delecten ab els Evangelis y en ells son esperit hi pastura, perque hi troben la consolació de la summa Bellesa; y quan l'Evangeli triomfà del mon, y aquest triomf encara dura y durarà sempre entre'ls homes de bona voluntat, aquell día triomfà en la societat humana la bellesa y l'amor. Dich la bellesa universal. Perque la bellesa antiga, la bellesa no cristiana es fragmentaria, no es la plenitut de la gracia, y aixís tota poesía, tot art que no sía derivació de Jesucrist es un art fragmentari. Una raça, un país, una època, una civilització tindràn un art que serà seu, tindràn un art, però seràn incapaços de donar al llinatge humà la plena delectació de la bellesa, la noble satisfacció humana. Això sols ho pot fer Jesús que es la infinita Bellesa. Per això formen el seguici de Jesús gent de tots els temps y de tot el mon y de totes les classes.

Jesús deya: jo soch la Veritat. Y la veritat es el principi essencialment atractiu de tota ánima noble. Qui no ama la veritat, qui no apeteix la veritat es un esperit corromput. Qui's delecta en la mentida està pervertit. Però la comprovació de la veritat no la pot fer tothom, la immensa majoría del llinatge no està en situació de ferla, y la Veritat summa, Jesús, en qual seguici va lo més escullit de la humanitat, atrau els homes, no ab la comprovació, sinó ab la resplandor de la veritat, que es la bellesa. Aixís ho cantaren els antichs profetes y aixís ho demostra la historia y ho ratifica la Iglesia ab son culte y ab sa liturgía. El místich enamorament de Jesús es la única explicació del nostre prosselitisme religiós; els homes el segueixen perque l'estimen y l'estimen perque bellesa més alta que la seva no existeix.

Y espero que us convenceré ab un argument d'experiencia. La bellesa plàstica, la elegancia de la forma sobressurt en l'art helènich; mes avuy, encara que aquelles obres encisen als homes moderns, no hi hà ningú, ni'ls enemichs del Cristianisme, que no reconeguin que la Grecia y sa cultura d'esperit es molt petita y insuficient pera la Europa moderna. L'esperit modern té unes exigencies que no queden satisfetes per les soles formes elegants; fins exagerant les coses, alguna escola modernista rebutja les formes; y l'art sugestiu, encara de moda, fa consistir la fruició artística, no en el repòs y solàç que la perfecció forana de les coses ens causa, sinó en impresions misterioses de l'invisible. Donchs jo an aquests artistes els diría lo que Sant Pau als del Areopago de Atenes: aquest invisible que vosaltres sentiu y us invadeix l'esperit y fòra del qual trobeu inconsistent y fútil la forma externa, cercant solament aquella delicia interna de la emoció íntima y vehement, aquell esperit que vosaltres sentiu vivent y omnipotent, es el «Deu ignotus» dels grechs. Sinó que vosaltres sou més culpables que'ls grechs, perque haveu oit la ensenyança divina que us ha explicat l'Invisible y que's feu visible y palpable y humà en la sagrada persona de Jesús.

Es cert que l'art dels nostres díes ha pagat el tribut que's mereix a la bellesa sobrenatural del Cristianisme y que allà en el Nort d'Europa, en el poble que avuy se pot dir que va al davant de la societat moderna, isqué una escola artística de gust exquisit qui cercà la renovació de l'art en la espiritual bellesa que regnà a Europa abans que la perfecció forana o de la forma tiranisés els domínis de l'art. Però també es cert que aquella escola indubtablement meritoria no sapigué interpretar tant com era necessari la integritat de la lley artística, manifestació de la lley humana y ritme de la vida.

Essent hú l'art, no obstant, ha de ésser del seu temps; el curs de l'art, com el curs de la humanitat, may s'encalla. El nostre art ha d'ésser de la nostra época perque es per nosaltres, y no pels nostres passats; però l'art per ésser tal, pera lligarse el de totes les èpoques y de totes les civilitzacions ha de tenir un ingredient que es de totes les èpoques y de tot els paisos, que dona unitat, no sols a l'art, sinó que també al llinatge dels homes, un ingredient etern, el «quid divinum» que exalça les coses, les ilumina y les fa parlar als homes un llenguatge superior, inteligible a tothom y que ennobleix y consola la vida. Per una antinomia curiosissima els prerafelistes èxits del poble més pràctich, de més riquesa y avenç en l'ordre material, se dedicaren principalment a restablir en l'art aquest element etern, es piritual y sobrenatural y, potser, no donaren la importancia deguda al element tranzitori, material y d'época.

El cristianisme es la lley del perfecte equilibri humà y aquest ha d'ésser també l'ritme de la universal armonia artística. Materia y esperit, temps y eternitat, Criador y criatura, homes y dimonis, àngels, virtuts y vicis, pecat y redenció, gracia y gloria en l'ordre ab que la Providencia, com elements de harmonía universal, ab la orientació cada als homes per Jesús, Verb y Sabiduría de Deu, veusaquí el domini de la lley de l'art. La lley de la vida universal.

Digué Jesús que no havía vingut per desfer la lley sinó a completarla; y digué també a completar la lley de Moisès que està integrada en la gran lley de la humanitat. No li es lícit a l'art escindir del Cristianisme, que es la vida humana per excelencia existent en el principi de tota cratura y compenetrat ab la promulgació de la lley de gracia. La naturalesa y la gracia se sol·ledaren fectament y ab aquesta unió la humanitat reb una noblesa, elevació y dignitat que prové de la participació de la propia teixa vida divina; y si l'art es el primer divi de les coses, voler reduirlo a material es tornarlo a lo elemental y rudimentari, perque la influencia divina en la materia té sa manifestació material; no voler que passi de l'humà visible extern, es a dir, de la elegancia de la forma es renunciar a un dels elements més richs de la estètica, la bellesa espiritual; pretendre que l'art s'introdueixi en el mon dels esperits y en la eternitat de la infinitat sense nort ni guía, o sense orientació, es tirarse a la confusió y a les tenebres, es la proclamació de la anarquía, de la desolació, del sofriment sense remey, de la eterna melancolia, de la desesperació; y l'art existeix pera ser consol, satisfacció y fortalesa dels homes, en l'ordre natural.

Tots coneixeu la acció disolent y social en el nostre temps d'una part de l'art, prenentlo en son sentit més ample y comprenent-hi l'art literari. Predominent dúes tendencies: la tendencia materialista sensual y propia pera degradar al home y ofegar la nostra civilització; la altra ab aspiracions immoderades ab una ambició un xich ridícola, desdenyantse de les realitats humanes. Ab una certa fatuitat que fa que's pensi posseidora d'una gracia, escarni, de les gentes vegades sense malicia, de la gracia sobrenatural de Jesús, creyentse dignes de dona dret y facultat pera dirigir les coses de la humanitat, se presenta com una religió y com un culte; y tot no es d'una pura fantasía que no va ordenada a la propia pera complaure a gent desvaneixada, però incapaç de donar satisfacció espiritual y plena a la massa humana, pràctica y treballadora, agermanant a tothom.

(Seguirà)

Congrés de Música Sacra

Han près llotges de pati en el Palau de la Música Catalana els senyors comte de Lavern y don Joaquim Monner. Ultimament, la junta organisadora ha rebut dúes memories del reverent P. Lluis Villalba, director de «La Ciudad de Dios» y del R. D. Miquel Ruiz, mestre de capella de la Catedral de Girona.

En la solemne Missa de Pontifical que's celebrarà a la Catedral y que, com es sabut, serà interpretada per una massa choral de més de mil veus, oficiarà'l senyor cardenal-arquebisbe de Sevilla doctor Almaraz, predicant en ella el senyor bisbe de Urgell y príncep de Andorra.

La comissió de festes de la junta organisadora té molt avançats els treballs de organisació de les excursions al Tibidabo y Montserrat. Pera la primera s'han obtingut grans rebatxes y s'està gestionant ab el ferrocarril del Nort que'l tren que surt de Barcelona a les 6'25 admeti passatgers pera Montserrat en combinació ab el cremallera, arribant al monestir a les 9'22.

Ab aquesta combinació els congressistes podràn assistir a la «Salve» solemne de T. L. de Victoria, que's cantarà a l'arribada. A la tarda se cantaràn les Vespres solemnes en cant gregorià. Pera que'ls congressistes puguin estar el major temps possible a la Santa Montanya y visitar els Misteris del Rosari monumental y el Vía-Crucis, se gestiona del ferrocarril de Cremallera que surti un tren extraordinari a les 5'12 de la tarda pera estar de tornada a aquesta capital a les 8'30 de la nit.

Les Congregacions Marianes dels Pares Jesuites, aprofitant la estada en aquesta ciutat del R. P. Nemesi Otaño, S. J., director de la Schola Cantorum del Seminari Pontifici de Comillas, que ha vingut a pendre part en els treballs del Congrés de Música Sagrada, l'han invitat a donar un curs teórich-práctich del Cant Gregorià en el local del Foment de Cultura, Lauria, 13, baixos.

Han anunciat la seva vinguda a aquesta ciutat, ab ocasió del Congrés de Música Sagrada, el senyor cardenal-arquebisbe de Valladolid y el senyor bisbe de Astorga.

Ha près una llotja de anfiteatre don Antoni Más y Rodés, fundador de la capella de música de Nostra Senyora dels Angels.

S'han inscrit com a congressistes ilustres: vicari capitular de Oriola, don Ramón Albó y Martí, senyoreta Patrocini Martínez Quirós, senyoreta Agneta Romeu, senyoreta Dolors Ribas, donya Concepció Giménez, viuda de López, donya Josepha Romeu, viuda de Faya, senyor bisbe de Astorga, don Eugeni Subirana, don Joaquim, donya Mercè, donya María del Carme, donya Dolors, donya Montserrat, don Joseph María y don Joaquim Mas y Calafell, etc.

Aidósmateix s'han inscrit com a congressistes actius y protectors els següents:

De Barcelona: Comitè de Defensa Social; Orfeó Barcelonès; Felip Pesas, prebere, beneficiat de Sant Agustí; Antoni Sentís Dalmau, prebere; Ezequiel Martín y Artur Arenas, delegats de la Escola Municipal de Cegos; Joaquim Dalmau y Fiter; Joseph Pencarnau, arxiprest de Sabadell; Vicens Escat; donya Leonor Berthràn y García, de Sabadell; Vicens Moragas; Miquel Bonet y Amigó; Fidel de Moragas, de Valls; Carles Jouseaux, organista de Sant Joan de Deu; Lluis Marich, prebere; P. Jacinto de Barcelona, caputxí, director de la V. O. T. de Arenys de Mar; Eloy Riera, mestre director del Orfeó Seráfich Marià de Arenys de Mar; Joseph Font Molina; Marius Fina Bonet, de Sarrià; donya Mercè de Caralt, viuda de Fina, de Sarrià; donya Antonia Fina y Bonet, de Sarrià; donya María Coll de Fina, de Sarrià; Santiago Masferrer Canto; Salvador Godó, de Igualada; Francisco Godó, de Igualada; Joan Puig, de Igualada; Miquel Vallmajor, de Dosrius.

De Valencia: Francisco Peñarroja, mestre de capella del Reyal Colegi de Corpus Christ; Geroni Gil Candau, de Villarreal; donya Concepció y donya María Dembilio Usó; Francisco Usó Careta; Josepeh Martínez Galvis, prebere, de Onteniente.

De Astorga: Senyor doctor don Julià de Diego y Alcolea, bisbe de Astorga; Agustí Parrado, canonge penitenciari; Ignasi Cardenal, organista de la Catedral; Joseph María López de Diego, prebere; Ricart García Martínez, prebere.

De San Sebastián: Fructuós Elorza, advocat de Azpeitia.

De Vich: Joseph Pujol, prebere; Joseph Rovira, coadjutor de Campdevánol; Antoni Sellas, rector de Cerdans; Joseph Sellés, coadjutor de Santa Coloma de Gramanet; Pius Forn, organista de Calaf; Marián Torras, organista de Manresa; P. Joseph Liguan, O. F. M.; P. Lluis María Jou, O. F. M.; Bandili Soler, prebere, etc.

De Iviça: Bartomeu Ribas, degà; Antoni Cardona, canonge magistral, y don Vicens Serra, canonge y Rector del Seminari.

De Terol: Pasqual Abad Civera, canonge, etc.

Un crím

Ahir, poch després de la mitja nit, el sereno del carrer del Gall (Hostafranchs) Carles Feliu, va sentir grans crits que sortien del núm. 53, primer.

Hi pujà totseguit y trobà la posta oberta y el pis fosch, però gràcies al fanal, pogué veure desseguida que s'havia comès un crim.

L'estadant del pis, Andreu Ribes García, de 53 anys, espardenyer, havia tingut qüestions ab la seva muller, Rosa Solsona García, de 46 anys, la seva filla Càndida Ribes, de 26, y el seu gendre Francisco March, de 38.

Armat d'una aguila del seu ofici, escometé a les dònes, inferint a la filla una ferida de gravetat al ventre, y a la muller una també de gravetat al costat esquerre.

El gendre s'hi va interposar y rebé una forta contusió al front.

Sembla que la lluita va ser un xich llarga, y que l'agressor va usar dúes aguilles. Al menys el sereno va trobar a terra dúes aguilles brutes de sanch, com també un enorme ganivet.

Acudí una parella de seguretat y entre tots detingueren al agressor y portaren els ferits al dispensari.

Les dònes, després de curades, van ser portades al Hospital Clínich.

Borsa

Cambis facilitats per la Casa J. Marsans Ríof y Fills

Barcelona 13 setembre

Sessió del matí

	Operacions	Queda
4 % Interior fi mes	84' 83'22	83'95 d
Ac. F-C. N. d'Espanya fi mes	95'60 95'55	95'60 p
Ac. F-C. Alacant fi mes	90'55 90'40	90'55 d
Ac. F-C. Orense fi mes	26'30 26'10	26'30 p
Ac. F-C. Andalusos fi mes	64'15 64'10	64'15 d
Ac. F-C. Rios fi mes	93'25	93'25 p

Premi del or

(Preus de compra)

Alfons	7'30	per 100
Isabel	10'80	»
Unces y mitges unces	7'90	»
Quarts d'unça	6'80	»
Octaus y 1-lè d'unça	5'30	»
Franchs	7'40	»
Lliures	26'90	per Ll.

Sessió de la tarda

BORSA

A dos quarts de quatre tanca

Giros

Madrid y places banc. 8 d. v. 0'30 % dany	
Londres 90 dies	28'06 d.
» xech	27'16 p.
París xech	7'60 p.

Deutes del Estat y del Municipi

	Operacions		Diner	Paper
4 % Interior fi de mes				
» » ciut. s. A.	86'40			
» » » s. B.	84'75	84'80		
» » » s. C.	84'70	84'75		
» » » s. D.	84'45			
» » » G y H.	87'10	87'25		
Amort. 5 % fi de mes				
» » ciut. s. A.	102'30			
» » » s. B.	102'10			
» » » s. C.	102'10			
Amort. 4 % fi de mes				
» » » s. A.	91'75			
» » » s. B.	91'75			
» » » s. C.	91'75			
Tit. Dte. Mn. 1906 (4½ %)	95'37	95'25	95'	95'25
» » » 1907 (4½ %)	95'25		95'	95'25
» » » 1910—D.	»	»	94'25	94'75
» » » 1912—E.	»	»	93'50	94'
Tit. Dte. Mn. Maig 1909				
Ensanxe (4½ %)		96'	»	»
» » » Ref.ª 1908	94'25	94'37	94'25	94'50
Tit. Dte. Mn. de Sarrià	»	»	99'75	100'25
Imp. Dip. Prov. (4½ %)	102'50	»	102'50	103'
Port Mellila-Chafar. (6 %)	106'25	»	106'	106'50

Obligacions comptat

Cambi anterior.		QUEDA Diner	Paper
95'	Nort Villalba a Segovia (4 %)	95'	95'50
94'35	» esp. Alm. V.ª y Tar. (4 %)	94'25	94'50
94'35	» Osca a Fr.ª y altr. llnies.	94'35	94'65
80'50	y minas St. Joan Abad. gar. N.	80'25	80'75
56'50	Tar. a Barna. y Fran. G (¼ %)	56'50	56'65
103'	Mad. Sar. Alac. Ar. s. A. (5 %)	103'	103'50
100'25	» » » s. B. (4½ %)	100'50	100'75
94'50	» » » s. C. (4 %)	94'50	95'
94'	» » » s. D. (4 %)	93'75	94'25
53'50	F-C. Reus a Roda) 9 %	53'50	54'
61'75	Alm. Val. y Tar. no adherides	»	»
77'	» » » adherides	76'75	77'25
49'	Med. Zam. Or. Vigo, 1880	49'	49'50
38'50	» » » » prio.-s. G-H	38'25	38'75
102'	Mds. Các. Portugal. s. 1.º (5 %)	102'25	102'50
94'50	» » » s. 2.º (4 %)	94'50	95'
93'75	Giot a Girona—1 al 5000. (4 %)	»	»
96'25	C.ª General de Tranvías (4 %)	96'25	96'75
96'25	C.ª Tranv. St. Andreu y ext.	96'25	96'75
109'	C.ª Barcelonesa d'Elect. (5 %)	109'	109'50
91'50	C.ª Barcelonesa d'Elect. (4 %)	91'50	92'
94'50	C.ª Trasatlántica (4 %)	94'25	94'75
80'	Canal d'Urgell—1 al 2000	80'	80'50
82'	Elst. Grl. Aigües Barna. (5 %)	»	»
99'	» » » » (4 %)	99'	99'50
100'75	C.ª Gral. Tabacos Filipinas	100'75	101'25
89'50	C.ª Asfalts Asland—1 al 400	»	»
93'50	» » » preferents	93'50	94'
103'25	Port Tarragona. Serie A. (5 %)	103'75	104'25
92'75	Com. Regants Ebre. Bn. pref.	92'25	92'25
100'50	Societat Catalana Alum. Gas	100'50	101'
97'75	F. d'Obras y Constr., no hip.	97'75	98'25
99'25	C.ª Coixes y Automòvils (5 %)	99'25	99'75
100'	Siemens Schuckert, Ind. Elec.	100'	100'50
99'75	Elst. Valenciana d'Elec. (5 %)	100'	100'50
91'50	Navegació y Industria (4 %)	91'50	92'
96'50	Stat. «Carbones de Berga»	96'50	97'
81'	Stat. Espanyola ferr. secund.	81'	81'50

Accions comptat

100'25	C.ª Penin. Teléfons, pref.	100'25	100'50
101'50	S. A. Constr. y Paviments, pr.	101'50	102'

Accions fi mes

26'10	F.-C. M.ª Z.ª Orense V.ª	26'10	26'20
64'15	Ferrocarrils Andalusos	64'60	64'65
475'50	F-C. Nort d'Espanya	481'50	480'75
450'25	F-C. Madrid Saragossa Alac.	454'50	454'75

Borsa de París

Telegrama de les 3'10

4 per 100 Interior Hespanyol	»
4 per 100 Exterior	91'45
Accions Ferro-carril Nort d'Espanya	447'
Accions Ferro-carril d'Alacant	423'
Accions Ferro-carril Andalusos	300'
Banch Espanyol Río Plata	42'[illegible]

Cambis de la tarda

A dos quarts de sis

	Operacions	Queda
4 % Interior fi mes	84'13	84'12 d
Ac. F-C. N. Espanya fi mes	95'35	95'35 o
Ac. F-C. Alacant fi mes	91'15	91'15 d
Ac. F-C. Orense fi mes	»	26'30 p
Ac. F-C. Andalusos fi mes	»	64'65 p

Cambis facilitats pel Banch de Préstams y Descomptes

Borsa de Nova York

Cotització de Londres:

Accions Ferro-carril Atchison	110'87
» » Baltimore	109'75
» » Chesapeake	83'75
» » Union Pacific	177'62
» » Misouri Kansas	22'
Trust del Acer	77'75

Borsa de Londres

Londres, 13.

Consolidats anglès 2 ½ per 100	74'20
Uruguay 3 ½ per 100	71'50
Renda japonesa 4 per 100	82'50
Renda russa 5 per 100	102'62
Venezuela 3 per 100	59'25
Colombia 6 per 100	49'50
Sant Salvador 5 per 100	96'
Nicaragua	90'

Les sessions d'ahir

Al matí el Borsí tanca: Interior 83'95 d., Norts 95'60 d., Alacants 90'55 ops., Andalusos 64'15 d., Plates 93'25 p., y Orenses 26'30 paper.

De la tanca d'ans d'ahir a les 5 a n'aquesta se puja: 0'02 d'Interior, 0'40 de Norts y Alacants, y 0'05 de Plates.

= De Madrid del Banch se'ns envía: de 466'25 y d'Interior 84'12.

De Borsa, després, Plates 466'50. Interior repetit el cambi de 84'72.

Aquí obre l'Interior a 84'05, puja a 84'13 y tanca ab diner a 84'10.

París envía: Exterior 91'20 y 91'45, Norts 444, 445 y 447. Alacants 422 y 423, Andalusos 299'50 y 300, y Plates 433.

Aquí s'obre de Norts a 95'90, se fa 96 enters, se cau a 95'85, se puja a 96'20 y se tanca ab operacions a 96'15.

D'Alacants s'obre a 90'80, se fa, 85, després 75, se puja a 91'05 y se tanca ab diner a 90'95.

Obren a 64'30 els Andalusos, pugen a 64'65 y hi tanquen.

A 26'35 obren les Orenses, fan 40, després cauen a 26'20 y tanquen a 26'25.

Se cotisen de tanca: Municipis, comptat, 95'37.

Franchs y lliurés: 7'60 y 27'16.

= A les cinch el Borsí tanca: Interior 84'12 diner, Norts 95'35 operacions, Alacants 91'15 diner, Andalusos 64'65 paper y Orenses 26'30 paper.

De la tanca del matí an aquesta se puja: 0'17 de Interior, 0'75 de Norts, 0'60 de Alacants, y mitg enter de Andalusos.

De Orenses no's varía.

París tanca: Exterior 91'45, Norts 447, Alacants 423, Andalusos 300 y Plates 433.

Es més que ans d'ahir: 1.35 d'Exterior, 7 franchs de Norts, 6 de Alacants y Andalusos y 2 de Plates, de les quals ahir equivocadament s'havía telegrafiat 434 y tancaven a 431.

La paritat ab franchs a 7'50 demostra que estem sobre cambi: 0'25 de Norts, 0'21 de Alacants y 0'15 de Andalusos.

Les Plates surten a 93'09.

La tanca completa de París no havía arribat encara. El darrer cambi que coneixem de Renda francesa es 89'97 y de Rio Tinto 1,853.

Ans d'ahir tancaven aquests valors a 89'62 y a 1.842.

= De Madrid ahir no hi hagué cambi de darrera hora. A les tres van enviar 84'12 y van tancar la Borsa pera pendre part tothom en el dol immens de l'enterrament den Canalejas.

A. C. S.

Rebley.

Alcans de París

Arriba per fi la tanca. De Renda francesa y Rio Tinto 89'97 y 18'53, els cambis mateixos que com a darrers donàrem.

Milloren un poch les Rendes: 0'30 la Russa del 906, 102'40; 0'20 la del 909, 99'90; 0'15 la Serbia, 81'85, y 0'20 la Turca, 81'55.

La del Brasil no té variació, 82'50.

També se millora de mines: 2 franchs Mount Elliott, 201; 8 de Beërs, 515, y 1 Rand-mines, 162.

Gold-fields, com ans d'ahir, 85.

Els Fosfats guanyen 1 franch, 456. El Nacional Mexicà no's mou, 140.

Pert 4 franchs l'Espanyol de Cuba, 468.

R.

Anuncis oficials

Tranvia o Ferrocarril econòmich de Manresa a Berga.

Productes del mes d'octubre

1912 (kilms. explotats 72).	Ptes	103.643'45
1911 (» » 72).	»	124.274'61
Diferencia en més 1912.	»	20.631'16

Productes desde 1 janer al 31 d'octubre

1912 (kilms. explotats 72).	Ptes.	1.223.352'54
1911 (» » 72).	»	1.158.432'53
Diferencia en més 1912.	»	74.920'01

INGRESSOS de la Companyia dels Camins de Ferro del Nort d'Espanya

LÍNIES	Kilóms. en explotació	Ingressos desde'l 1 al 31 d'octubre 1912 Pessetes	Cts.	1911 Pessetes	Cts.	Diferencia Pessetes	Cts.	Ingressos desde'l 1 janer al 31 d'octubre 1912 Pessetes	Cts.	1911 Pessetes	Cts.	Diferencia Pessetes	Cts.
Madrid a Irún y ses ramals	979	1.758.490	24	1.544.573	35	+ 213.916	89	40.788.853	18	38.010.005	51	+ 2.773.853	67
Alsa a Santander	139	127.869	68	123.209	81	+ 4.659	87	3.391.647	38	2.887.079	91	+ 504.668	47
Saragossa, Pamplona, Barcelona	773	1.081.013	01	936.780	05	+ 144.232	98	23.743.259	91	21.799.855	76	+ 1.943.268	15
Tudela a Bilbao	249	423.605	88	364.078	87	+ 59.527	01	9.882.829	78	9.072.482	03	+ 809.847	75
Almansa a Valencia y Tarragona	524	786.346	77	655.000	72	+ 131.437	05	18.150.630	24	15.652.992	06	+ 2.497.638	18
Asturias, Galicia y León	741	928.344	25	777.614	62	+ 149.229	64	20.988.139	77	19.160.564	41	+ 1.827.575	36
Villahona a Avilés	21	12.864	15	14.847	65	— 1.983	50	540.778	68	615.613	10	— 74.835	22
Ciaño a Soto de Rey	22	1.920	30	18.275	69	— 16.355	39	552.877	49	521.592	80	+ 31.284	69
Reus y Tarragona	103	84.918	39	83.402	66	+ 1.484	27	2.026.053	83	1.901.047	37	+ 125.006	46
Lleida a Tarragona	112	111.969	61	122.625	75	— 10.656	14	2.953.963	10	2.978.387	20	— 14.424	10
Sant Joan de las Abadesas	88	115.797	83	107.166	48	+ 8.631	35	1.509.537	22	1.259.579	53	+ 249.957	69
Valencia a Utiel													
Total xarxa	3.681	5.437.640	12	4.699.984	63	+ 737.655	49	237.788.070	58	113.059.198	48	+ 10.678.872	10

Barcelona 11 novembre de 1912. — El Secretari del Comité, *Alfred Fuster*.

Del Port

Al sortir a la nit cap a Valencia el vapor-correu «Ausias March», topà ab l'extrem del moll de Ponent, produintse una considerable avería a proa.

Degut a la polsaguera que s'aixecava dels mollis, era tan dificultosa la orientació, que al enfilar la sortida del port y al veure que amaya a envestir dúes barques pescadores, se desvià cap a babor, produintse la topada.

Donat que l'avería no afectava a la seguretat del vaixell, va resoldre'l capità deixarlo anclat a dit moll de Ponent.

No hi hagué per sort cap desgracia.

La càrrega ha sigut trasladada al vaixell de la mateixa companyia «Jorge Juan».

Ingressos de la Companyia de Ferrocarrils de Madrid a Saragossa y a Alacant

LÍNIES	Kilóms. en explotació	Ingressos desde'l 11 al 20 de octubre 1912 Ptes. Cénts.	1911 Ptes. Cénts.	Diferencia Ptes. Cts.	Ingressos desde'l 1 janer al 20 de octubre 1912 Ptes. Cénts.	1911 Ptes. Cénts.	Diferencia Ptes. Cts.
Antics xarxa	2.945	2.922.119'49	2.588.185'09	+ 334.934'39	77.181.192'54	69.802.904'00	+ 7.378.288'54
Xarxa catalana	719	1.121.168'87	922.231'73	+ 197.937'14	26.340.130'35	21.375.967'35	+ 4.964.162'00
Tota la xarxa	3.664	4.042.286'36	3.504.420'82	+ 537.867'53	103.521.322'89	91.178.871'35	+ 12.342.451'54

Barcelona, 7 de novembre de 1912. — El secretari del Comité, *Felip Blanc*.

Espectacles

Gran Teatre del Liceu

Avuy, dijous, a dos quarts de cinch. Tarde, 1.ª funció d'abono de la serie de populars a preus reduits, cantantse l'Ópera

MANON

per la Srta. Brozzia y els Sres. Claross y Otacini. — El diumenge vinent a la tarda se posará en escena

OTELLO

Teatre Romea

Teatre Català

Companyia Larra-Giménez-Abadía.—Avuy, dijous. Tarde, a les 4: La comedia d'éxit immens

PETIT CAFÉ

Triomf d'aquesta companyia.—Nit: «Petit Café» y estrena de la comedia en un acte y en prosa, dels Sres. Portusch y Castellví, titulada «Per la misma sendas».—Divendres, 1.ª funció d'abonament organisada per la Joventut Tradicionalista, «María del Carmen» y «Per la misma sendas».—Dissapte, «Petit Café».—Diumenge, últimes representacions de «Petit Café». Tarde: La comedia en 3 actes, dels Llanares-Rivas, d'éxit sorollós, «Flor de los pazos» y la comedia en 3 actes «Petit Café».—Nit. Primer: «Per la misma sendas».—Según: «Petit Café».—Dimars, dia 19: Estrena del drama en 3 actes «Entre ruinas».—Se despatxa a Comptaduría.

TEATRE TÍVOLI. — Avuy, dijous. Tarde, a dos quarts de quatre. Gran funció de moda. Primer: «La cocina». Según: (3 actes)

El Príncipe de Bohemia

Tercer: **Raquel Meller**

Nit, a un quart de deu.

Benefici de RAQUEL MELLER

Funcions monstre. Primer: (3 actes)

El Príncipe de Bohemia

Según: «El duo de los paraguas de La Mujer Divorciada», per R. Meller y F. Fernández. Tercer: El xistós dialech «Las agallas d'un pagés», per la Meller y Pedrola. Quart: Raquel Meller cantará les cansons més en boga, y en obsequi al públich estrenará alguns couplets.

TEATRE NOVETATS

Gran companyía cómich-dramática de

RICART CALVO — Primera actriu: LOLA VELAZQUEZ

Avuy, dijous. Tarde a les cinch: 2.ª Matinée de abono Convalescencia St. Ignasi pera joves obreres. Primer: «Lanceros». Según: «Los intereses creados». —Nit, a un quart de deu. 2.ª d'abono «La Confianza de maestros sastres». Primer: La famosa comedia d'éxit grandiós

Reinar después de morir

Magnífica interpretació, grans ovacions a Ricart Calvo y Lola Velázquez. Según: Estrena de la sátira en un acte y en prosa original de don Adolf Marsillach

El redentor del pueblo

Dissapte, represa de la graciosa comedia en 4 actes «Entre bobos anda el juego». — Diumenge, tarde, «Reinar después de morir». Nit, «Entre bobos anda el juego». Se despatxa a comptaduría.

ELDORADO. Companyía **VILLAGOMEZ**

Avuy, dijous:

Ultima representació de «Petit Café» y estrena del passet cómich en mitg acte, original dels senyors J. Aguado y Amat, «Usted es mi padre».—Demá, divendres, 1.ª representació de la novela escénica en 5 quadres,

La noche del sábado

del insigne literat Jacinto Benavente.—Presentació espléndida.

TEATRE NOVETATS. — Gran Matinée de Gala pera demá, divendres, dia 15, a beneficí del SINDICAT PROFESSIONAL DE PERIODISTES La companyía que actúa en el teatre Espanyol posará en escena «El triomf de la carne». — La notable troupe Les Hartura, que actúa en el teatre Arnau, representará «El niño tenazas y bailarán «El Gitanillo», creació de Les Hartura. — La Niña de los Peines, acompanyada per son tocador, cantará lo més escoliit de son repertori. — La companyía del Eldorado representará'l segón acte de «La Ráfaga». — La companyía cómich-lírica que actúa en el teatre Nou posará en escena'l segón acte de «La Generala». — La companyía del teatre Romea representará'l primer acte de «Amor de amar» y la joguina cómica «El gran Carracedo». La popular cançonetista Raquel Meller cantará lo més escoliit de son repertori blanch. — Per la companyía del Teatre Principal la primera actriu D.ª Carme Cobeña recitará'l monólech «Calladita... que no se despierte». — Els artistas del Gran Teatre del Liceu, Sres. Elvira de Hidalgo, Adelina Agustinelli y els Srs. Carles Rous-Litore y Viglianne Borghese cantarán lo més selecte de son repertori acompanyats a piano pel mestre director del propi teatre don Giulio Falconi. — La companyía que actúa a Novetats posará en escena «El agua milagrosa». A tres quarts de tres de la tarda estrena del drama en 2 actes, del eminent dramaturch J. Iglesias

L'Home de palla

Dissapte, funció de Gala en honor de les Reconómiques: «Señora avia vol marits y «L'home de pallas».— Diumenge, tarda, «Dissapte de Gloria», «L'home de pallas» y «Qui compra maduixes».— Nit, «L'home de pallas» y «Flors y violes».

Teatre Soriano Gran companyía. — Avuy, dijous, a dos quarts de quatre Matinée. Butaca 60 cénts., entrada 2 céntims. 3 actes. Primer: «La Macarena», éxit de Manolo Velasco. Según: «El Machacante», 2 actes, estrenat ahir. — A dos quarts de deu. 4 actes. Butaca una pesseta, entrada un ral. Primer: «El chiquillo». Según: Exit, «El Machacante» (2 actes). Tercer: Represa «La costa azul», creació de Manolo Velasco. — Demá, estrena «La montaña de oro». Se despatxa a comptaduría y en el Centre de Localitats, Pl. Catalunya, 5.

Teatre Nou Avuy, dijous, tarde, a les dos quarts de cinch, grandiós matiné.—Entrada 35 cénts.—Represa de l'aplaudida sarsuela «El primer beso».—Según: L'obra de grandiós éxit en tres actes «Petit café», triomf d'aquesta companyía.—Nit, a dos quarts de deu. Entrada 35 cénts.—Primer: «El primer beso».—Según: El grandiós éxit de riure el vaudeville música del mestre Walter Kolo

Alma, ¿dónde vives?

presentació espléndida, conjunt incomparable.

Demá, estrena de la sarsuela en un acte «La canción del trabajo».—Se despatxa a comptaduría.

Teatre Sala Imperi

Avuy, dijous, tarde a les quatre, matinée de moda ab un escoliit programa, presentihi part ELS JAPONESOS, sense aument de preu. — Dissapte, debut GACELA. — Dissapte, debut LA CICADA. — Sempre debuts.

DIORAMA. Avuy, dijous, grandiós programa, dúes estrenes:

EL ARROYO

«Para casarse con Susana», «Revista Patné», «Regalo de bodas», «El mentir monio franco» y altres

Sala Mercè

GRAN CINEMATÓGRAF

El millor programa de películes de Barcelona es el de la SALA MERCÈ.

Completa informació de

Al voltant de la guerra dels Balkans

Gran varietat en arguments cómichs, alta comedia, dramatich y científichs.

Grandiós éxit de la película de 1.000 mts.

Dúes astucies en contrast

La mare del cowboy

ab tres estrenes mes y onze películes.

Avuy, programa extraordinari

Visiten també, si volen servos un tip de riure les

Grutes fantástiques

EL PALAU DE LA RIALLA

A la tarda, gran sessió extraordinaria ab bonichs regals als nens y nenes.

Saló Catalunya

Elegant y hermós Cine.—Avuy, dijous, programa extra. Estrenes: L'hermós assumpte Pathé «El arroyo», 800 mts.; «Para casarse con Susana», «Bebé perplejo», «Aldeas Bretonas», «El último recurso».—Exit, «La venganza del Clowns, Nordisk» «El herroes», «Revista Pathé y altres. — Demá, magnífica estrena Nordisk y la película de actualitat «Entierro de D. Jose Canalejas á Madrid».—La próxima semana se repetirá á petició de nombroses families que no pogueren veure sa estrena per trobarse estiuejant, la magnífica película que tant magistral interpretació va tenir en aquest saló, «Un genio desvalido». Triomfa y dolors del immortal compositor Beethoven, veritable joya d'art cinematogràfich, en la que tant se distingeix el notable quintet.

DIVERSIONS PARTICULARS

Tertulia Catalana (Dia de Modes). — GRAN TEATRE ESPANOL. — Avuy, dijous, el nou y aplaudit drama en 3 actes «La Creus» y la comedia en 2 actes «Flors y violes».—Se despatxen vals d'entrada y butaca, a 1'25 pta.: Al Magatzem d'Óptica de Ferrán Arruga, Jaume I, 11 y a la Camiseria Bastida, Passeig de Gracia, xanfra Corts Catalanes.

FOTOGRAFÍA CUYÁS

Unica casa que ab conciencia revela, tira positius, copies, ampliacions, cataleches, etc. **Ocasió máquines fotográfiques y cinematógraf.** PARADIS, 10 demunt «Centre Excursionista Catalunya»

GRAN TEATRE ESPANYOL

(Sindicat d'Autors Dramàtichs Catalans)

Avuy. Tertulia Catalana (dia de Modes).—El nou y aplaudit drama en 3 actes

LA CREU

y la comedia en 2 actes Flors y violes.—Demá,

Avisos

Academia de dibuix pintura y perspectiva, 5 pesetes mes. Rambla Catalunya, 58, tercer, 2.ª

Vendes

MOBLES DE A. DIRAT

Exposició permanent

DORMITORIS - SALONS MENJADORS, DESPATXOS, &

Especialitat en els d'estil anglès

Mendizábal, 28y 30, y St. Pau, 50, 53,51

Fàbrica de panyos

Novetats, forreria, panes y panyeria pera senyora, de Valentí Soler. Tots els dies venda de troços y caps de peça. Fernando, 52, y Avinyó, número 7, entressol.

A PLASSOS MOBLES BILLERIES

LAMPARES, etc. — Sant Pau, núm. 54.

Riquíssim mobiliari

Familia acomodada el ven baratíssim, compost de menjador, saló, dos dormitoris, despatx, recibidor, llámpares, alfombres, cortinatges, objectes d'art y piano. De nou a una y de tres a set.

Girona, 55, pral.

(aprop carrer Diputació)

Compres

Alhajes or, plata, platí, monedes, y dentadures se paguen preus molt alts, carrer Cardenal Casañas, número 8, botiga, Joseph Nuñez

Anuncis

La Forsa y la Salut

A tots els malalts, a tots els convalescents y a tots els débils, el

VI DE BAYARD

PEPTONA FOSFATADA

els donará ab seguretat la **Forsa** y la **Salut**.—Dipósit en totes les farmacies.—**Collin & C.ª**—París.

Els recents experiments del Dr. **M. A. Robin** (10 juny 1912) sobre les actives propietats del **Fluoruro de cal**, en el tractament de la

Tuberculosis (1)

justifiquen la importancia que per espay de més de 40 anys va obtenint la

SOLUCIO AGUILAR

de Fosfat, Carbonat y Fluoruro de cal (2) pera la segura curació de la tuberculosis, evitant que la debilitant degeneri en tisis.

Farmacia Perelló.—Sor. del Dr. Bostella

Rambla del Centre, 37, Barcelona

(1) Journal de Médecine et Chirurgie pratiques, fondé par le Docteur Lucas Championnière.

(2) Premiat ab medalla d'or, Exposició Tuberculosis 1910, Barcelona.

CORREUS D'AFRICA

Línia de Valencia

Sortides tots els dies, a les sis de la tarda y diumenges, a les dotze del mitgdia, a excepció dels dissaptes

Els vapors que presten servey están dotats de luxoses cambres de primera y segona classe, Espayosos locals pera'l passatge de tercera. Saló fumador. Saló de música. Quartos de bany. Llum eléctrica en tots els departaments. Estació radi-telegràfica a llarga distancia pera'l servey del públich.

Pera informes dirigirse a la consignataria, senyora VIUDA DE VICENS SANZ SELMA. Passeig Colon, núm. 1.

LES HERNIES (trencadures)

Y EL BRAGUER MEDICAL VIVES

Está comprovat per l'experiencia, que les molles complicacions y perills d'extrangulació a que está propens el trencat, es más degut al ús que fa de braguers defectuosos y impropis de si doleu na, que a altres causes, perque, per regla general, no li subjecten degudament la hernia, succeint axó ab més freqüencia als trencats que han adquirit braguers de resort flexible, que serveixen més pera empitjorar son estat que beneficiarlo. Ha a l'extrem de posar en perill la seva existencia sense que ells mateixos n'domin comte. Tots aquells á restarte correctejxen ràpidament ab l'aplicació del BRAGUER MEDICAL de l'especialista senyor VIVES, que redueix y subjecta ab suavitat l'hernia en sa cavitat normal, calmant instantaniament tot dolor y coetaniatse al mateix temps la curació de la mateixa. — Despatx: Dal a 12 y de 4 a 7. **Rambla del Centre 12, pral.** (prop del Liceu). Barcelona.

Fàbrica de Flors, Corones y Plantes

y tot lo que's necessita pera feriles

Antiga Casa.— T. COSTAS.—Palla. 13 y 15 pral.

EMULSION NADAL

Unica de 60 % aceite bacalao. Reconstituyente: escrófulas, raquitismo, anemia, clorosis, tos, tisis. Activa secreción láctea. dientes, huesos. Medalla de oro

EL MÉS GRAN INVENT

ASSENTADOR DE NAVAJA automàtich de BRANDT. Es desinfectant, estalvia temps, afila automàticament y conserva afilada qualsevol navaja, ja sigui del sistema antich o del de seguretat.

PREU

15 Pessetes

La millor navaja no afilará bé si no está assentada degudament.

L'Assentador automàtich de BRANDT assenta la navaja d'un modo científich: l'assenta diagonalment y li dona un tall millor que la má más destra pugui donarli.

Posis la folla de la navaja al assentador, dónguis algunes estirades y s'obté un tall afilat perfectament. No's pot fer malament, ni fallará l'assentador. S'afila automàticament y el tall es finíssim pera afeitarse.

Está garantit pera t

GRAN EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES

LA ESPAÑOLA

DE

FILLS DE JOSEPH RAMONEDA

Central: Corribia, 19 y 21 (devant de la Catedral)

Telèfon 556

FABRICACIÓ Y EXPORTACIÓ DE FÈRETRES Y ELS SEUS ADORNOS

Primera y única proveidora a totes les Funeraries d'Espanya

Material modern y econòmich

pera cambres mortuories

Trasllat de restes y cadavres a totarrèu

Cambra de desinfecció

Aquesta Empresa es la única que, degut a posseir la fabricació completa y exclusiva, desde l'any 1873, de tot lo que fa referencia al ram, pot oferir al públich economíes importants veritat en aquest servey, com se podrà veure en els preus comparatius que a continuació detallem:

Tarifes de l'Empresa "La Española"			Tarifes d'altres Funeraries		
Fèretre recte, tapissat y ab galons	Ptes.	15	En altres funeraries	Ptes.	30
- octògon, tapissat ab galó mostrejat	-	35	- -	-	60
- - - ab galò y nanses platejades	-	60	- -	-	100
- forma tarima, tapissat y ab nanses	-	80	- -	-	150
- - boleta, tapissat y ab nanses	-	150	- -	-	300
- fusta fina, tallada	-	300	- -	-	600
- caoba autèntica, tallada, nanses extensió	-	450	- -	-	800

Diversitat de models en tots els tipus

Serveys especials complets pera famílies obreres a 30, 40 y 50 pessetes

Corresponsals

MADRID
JOSEPH ARTESANA
de la
empresa La Esperanza

Valencia
Pi Margall, 88

Sevilla
Pureza, 22

Màlaga
Sánchez Pastor, 2

Saragoça
Coso, 51

Murcia
Plassa Poeta Zorrilla, 11

Bilbao
Ronda, 32

Granada
San Gerónimo, 3

Cádiz
Cardoso, 28

Valladolid
Cánovas del Castillo, 1

Santander
Libertat, 2

Palma de Mallorca
Lulio, 12

Córdoba
Pompeyos

Alacant
Infanta, 12

Oviedo
Canóniga, 14

Almería
Real, 16

San Sebastián
Oquendo, 8

Coruña
Panaderas, 52

Vitoria
Plaza de la Provincia, 1

Burgos
San Juan, 61

Badajoz
Muñoz Torrero, 10

Pamplona
Zapateria, 27 y 29

Castelló de la Plana
González Chermá, 100

Jaén
Bernabé Soriano, 26

Corresponsals

Tarragona
Sant Francisco, 20

Salamanca
Corrales, letra A

Toledo
Comercio, 77

Pontevedra
Compañia, 41

Albacete
San Agustín 12

Lleida
Pescaderia, 4

Huelva
José Nogales, 18

Logroño
Marqués de S. Nicolás, 158

Palencia
Mayor Principal, 168

León
Cardiles, 18

Cáceres
San Pedro, 7

Zamora
Cartelar, 14

Girona
Plaça Mercadal, 9

Ciudad Real
Toledo, 9

Orense
Paz, 20

Segovia
Cervontes, 20 y 22

Lugo
Cruz, 14

Osca
Coso bajo, 88 y 90

Avila
San Segundo, 6

Cuenca
Agua, 16

Guadalajara
Mayor Baja, 20

Terol
Democracia, 23

Soria
Canalejas, 2

Melilla
Ros de Olano, 1

Mahó
Portal de Mar, 2

Ibiça
Creu, 37 y 39

IMPORTANT

Aquesta Empresa garantisa que'ls materials que emplea son els mateixos que'ls de les demès, per ser els que ve venentlos en fà 40 anys.-Abans de contractar cap servey, demanin-se les tarifes an aquesta Empresa que les facilita impreses y gratis

Central: Corribia, 19 y 21 (davant la Catedral)

Telefon 556